



Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ONDERZOEKSKADER 2017

voor het toezicht op
het middelbaar beroepsonderwijs

DEFINITIEVE VERSIE

10 oktober 2016

INHOUD

1	INLEIDING	7
1.1	Wettelijk kader middelbaar beroepsonderwijs	7
1.2	Deugdelijkheidseisen en eigen aspecten van kwaliteit	7
1.3	Object van toezicht en object van onderzoek	7
1.4	Werking en evaluatie	8
1.5	Opbouw en leeswijzer	8
2	BETER ONDERWIJS, GOED BESTUUR, PASSEND TOEZICHT	9
2.1	Uitgangspunten van het toezicht en rol van de toezichthouder	9
2.2	Hoofdpijnen van het toezicht	9
2.2.1	Waarborg: basiskwaliteit	10
2.2.2	Stimuleren tot beter: eigen aspecten van kwaliteit	10
2.2.3	Eenduidig toezicht en op maat	11
2.2.4	Aansluiten bij verantwoordelijkheid bestuur	11
2.3	Ontwikkelingen binnen de sector	11
2.3.1	Versterking examinering	11
2.3.2	Samenwerking beroepsonderwijs en bedrijfsleven	12
3	HET WAARDERINGSKADER	14
3.1	Wettelijke taken mbo	14
3.2	Opbouw van het waarderingskader	14
3.3	Kwaliteitsgebieden en standaarden	15
	Kwaliteitsgebied Onderwijsproces	16
	Kwaliteitsgebied Examinering en diplomering	19
	Kwaliteitsgebied Schoolklimaat	20
	Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten	21
	Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie	22
	Kwaliteitsgebied Financieel beheer	24
3.4	Overige wettelijke vereisten	26
4	NORMERING EN OORDEELSVORMING	27
4.1	Oordeelsvorming op drie niveaus	27
4.2	Normering standaarden	27
4.3	Normering kwaliteitsgebieden	27
4.4	Normering opleiding	28
4.4.1	Onvoldoende examenkwaliteit	29
4.4.2	Wettelijke norm zeer zwak onderwijs	29
4.5	Normering bestuursniveau	29
4.6	Beoordeling kwaliteitsgebied Examinering en diplomering	29
4.7	Oordeelsvorming	30
4.7.1	Beoordelen naleven deugdelijkheidseisen	30
4.7.2	Waarderen eigen aspecten van kwaliteit	30
4.7.3	Omgevingsfactoren	30
4.7.4	Expertoordeel	31
5	WERKWIJZE TOEZICHT OP BESTUREN EN OPLEIDINGEN	32
5.1	Jaarlijkse prestatieanalyse en vierjaarlijks onderzoek	32
5.2	Onderdelen vierjaarlijks onderzoek	32
5.2.1	Onderzoek naar de kwaliteitszorg en financieel beheer van het bestuur	32
5.2.2	Verificatieonderzoek	33
5.2.3	Kwaliteitsonderzoek bij opleidingen met risico's	33
5.2.4	Onderzoek op verzoek bij goede opleidingen	34

5.3	Specifiek onderzoek	34
5.4	Stroomschema toezichtcyclus	35
6	MONITOR BESTUUR EN OPLEIDINGEN	36
6.1	Jaarlijkse prestatieanalyse	36
6.2	Expertanalyse risico's	36
6.3	Bestuursgesprek	37
6.4	Kwaliteitsonderzoek bij risico's	37
7	VIJFJAARLIJKS ONDERZOEK BESTUUR EN OPLEIDINGEN	38
7.1	Doel en onderzoeksvragen	38
7.2	Vorbereiding	38
7.2.1	Expertanalyse bestuurlijke verantwoording	38
7.2.2	Startgesprek met het bestuur	39
7.2.3	Onderzoeksplan	39
7.2.4	Presentatie door opleidingen	40
7.3	Uitvoering	40
7.3.1	Onderzoek op opleidingsniveau	40
7.3.2	Onderzoek op bestuursniveau	40
7.4	Afronding	40
7.4.1	Rapport	40
7.4.2	Feedbackgesprek	41
7.4.3	Eindgesprek met het bestuur	41
7.5	Doorlooptijden	41
8	RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN	42
8.1	Rapport vierjaarlijks onderzoek	42
8.1.1	Bestuursprofiel	42
8.1.2	Kwaliteitsprofiel opleidingen	43
8.1.3	Ontwikkeling van kwaliteitszorg en onderwijskwaliteit	44
8.1.4	Afspraken vervolgtoezicht	44
8.2	Rapport kwaliteitsonderzoek gericht op risico's	44
8.3	Openbaarmaking, zienswijze en bezwaar	44
8.4	Publieksinformatie via de website	44
8.5	De Staat van het Onderwijs	45
8.6	Kennis delen	45
9	HERSTEL EN VERBETERING	47
9.1	Vervolgtoezicht na het vierjaarlijks onderzoek	47
9.1.1	Oordeel kwaliteitszorg bestuur is leidend	47
9.1.2	Monitoren van herstel en verbetering	48
9.2	Onvoldoende: opdracht tot herstel	48
9.2.1	Herstelopdracht en herstelonderzoek	48
9.2.2	Herstel examenkwaliteit	49
9.2.3	Herstel financieel beheer	49
9.3	Escalatie bij voortduren niet naleving	50
9.3.1	Opschorten of inhouden van de bekostiging	50
9.3.2	Onderzoek bestuurlijk handelen	50
9.3.3	Escalatieteam ministerie en inspectie	50
9.3.4	Overige sancties	51
9.4	Toezichtplan bij zeer zwak onderwijs	51
9.5	Verbeteren boven basiskwaliteit	51
10	STELSELTOEZICHT	52
10.1	Versterking relatie toezicht op instellingen en stelseltoezicht	52

10.2 Stelselmonitoring	52
10.3 Themakeuze en werkwijze	53
11 SPECIFIEKE TOEPASSINGEN VAN HET WAARDERINGSKADER.....	54
11.1 Niet-bekostigd mbo	54
11.1.1 Aanpassing waarderingskader	54
11.1.2 Werkwijze	54
11.2 Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo).....	55
11.2.1 Aanpassing waarderingskader	55
11.2.2 Werkwijze	55
11.3 Overige educatie	55
11.3.1 Aanpassing waarderingskader	55
11.3.2 Werkwijze	56
11.4 Onderwijs in Caribisch Nederland	56
11.4.1 Aanpassing waarderingskader	56
11.4.2 Werkwijze	56
11.5 Exameninstellingen.....	57
11.5.1 Aanpassing waarderingskader	57
11.5.2 Werkwijze	57
11.6 Agrarische opleidingscentra.....	57
BIJLAGE 1. NORMERING EN BEOORDELING ONDERWIJSRESULTATEN	59
BIJLAGE 2. WAARDERINGSKADER NIET-BEKOSTIGD MBO	63
BIJLAGE 3. WAARDERINGSKADER VAVO	70
BIJLAGE 4. WAARDERINGSKADER OVERIGE EDUCATIE	77
BIJLAGE 5. WAARDERINGSKADER ONDERWIJS IN CARIBISCH NEDERLAND	81
BIJLAGE 6. WAARDERINGSKADER EXAMENINSTELLINGEN	91

Missie: Effectief toezicht voor beter onderwijs.

(Uit: Meerjarenbeleidsplan Inspectie van het Onderwijs, 2015-2020)

Elk kind heeft recht op goed onderwijs. Leerlingen, studenten en ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat het onderwijs op een school/opleiding goed is. Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en moet zich verantwoorden over de resultaten. Hierbij gaat het om resultaten in brede zin; krijgen alle leerlingen/studenten onderwijs van voldoende kwaliteit, voldoen scholen/opleidingen en instellingen aan wet- en regelgeving en hebben ze hun financiën op orde? De Inspectie van het Onderwijs houdt hierop toezicht. Daarnaast rapporteert ze gevraagd en ongevraagd over de ontwikkelingen binnen het onderwijs, met als doel het onderwijs als geheel te verbeteren.

Goed onderwijs is de ambitie; met ons toezicht willen we bijdragen aan continue kwaliteitsverbetering op alle scholen en opleidingen. In ons werk stellen we de leerling/student en het leerproces centraal. We willen alle scholen en opleidingen in Nederland stimuleren zichzelf te verbeteren; op het niveau van besturen en hun scholen/opleidingen en op het niveau van het stelsel. We gaan er daarbij vanuit dat verbeteringen de klas moeten bereiken. We werken vanuit verdiend vertrouwen, namens de overheid en samenleving. Beter onderwijs is het publieke belang dat wij centraal stellen in ons toezicht. Effectief zijn we, als we eraan bijdragen dat het onderwijs in Nederland beter wordt.

1 INLEIDING

Het onderzoekskader 2017 van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: onderzoekskader) beschrijft hoe het toezicht voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) is ingericht. Het onderzoekskader omvat het waarderingskader en de werkwijze. De inleiding beschrijft allereerst het wettelijk kader dat de grondslag vormt van het toezicht, en vervolgens de reikwijdte en werking van het onderzoekskader.

1.1 WETTELIJK KADER MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS

De Wet op het onderwijstoezicht (WOT, 2002) vormt de grondslag voor het toezicht. Krachtens deze wet is het toezicht op het mbo-onderwijs opgedragen aan de inspectie en heeft de inspectie de taak de kwaliteit van het onderwijs te beoordelen en te bevorderen, daaronder begrepen de kwaliteit van het onderwijspersoneel, aan instellingen als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB en WEB BES).

Het onderzoekskader heeft betrekking op alle instellingen (bekostigd en niet-bekostigd) die onderwijs verzorgen op basis van voornoemde onderwijswetten. Instellingen kunnen zijn: regionale opleidingscentra (roc's), agrarische opleidingscentra (aoc's), vakinstellingen, hogescholen met mbo en exameninstellingen. Dit onderzoekskader heeft ook betrekking op het toezicht op vavo, overige educatie, onderwijs in Caribisch Nederland. De uitwerking hiervan staat in hoofdstuk 11 beschreven.

1.2 DEUGDELIJKHEIDSEISEN EN EIGEN ASPECTEN VAN KWALITEIT

Per [1 juli 2017¹] is de Wet op het onderwijstoezicht gewijzigd. Met de wetwijziging maakt de inspectie in haar toezicht onderscheid in bij wet geregelde deugdelijkheidseisen en eigen aspecten van kwaliteit van besturen en opleidingen. Deugdelijkheidseisen zijn objectiveerbare, zoveel mogelijk op het niveau van de wet geregelde algemene kwaliteitsnormen, die zodanig helder zijn dat de vrijheid van richting en inrichting gewaarborgd blijven. Deugdelijkheidseisen hebben betrekking op de onderwijskwaliteit, de examinering en het financieel beheer. We vatten dit samen met het begrip basiskwaliteit.

Een opleiding die niet voldoet aan de deugdelijkheidseisen biedt onderwijs van onvoldoende kwaliteit. Onvoldoende onderwijskwaliteit, onvoldoende examenkwaliteit en/of onvoldoende financieel beheer kan leiden tot sanctionering en in laatste instantie tot ingrijpen door de minister. Vanuit de waarborgfunctie van het toezicht ziet de inspectie er op toe dat de deugdelijkheidseisen zoals deze in de wet zijn vastgelegd worden nageleefd.

Eigen aspecten van kwaliteit hebben betrekking op de ambities en doelen die een bestuur zelf stelt en die verder reiken dan basiskwaliteit. De inspectie voert het gesprek hierover met opleidingen en besturen en in de rapporten ontstaat zo een volledig beeld van de kwaliteit van een opleiding en/of instelling. In de rapporten maakt de inspectie helder onderscheid in oordelen die voortvloeien uit de deugdelijkheidseisen, en bevindingen die gaan over eigen aspecten van kwaliteit.

1.3 OBJECT VAN TOEZICHT EN OBJECT VAN ONDERZOEK

Instellingen als bedoeld in de WEB zijn het object van toezicht. De WEB hanteert daarbij het 'bevoegd gezag' ofwel het bestuur van de instelling als aanspreekpunt. Ook opleidingen (crebo's²) zijn object van toezicht. De WEB bevat voorschriften voor de inrichting van opleidingen die het bestuur verzorgt. Dit onderzoekskader gaat daarom onder andere uit van toezicht op bestuurs- en opleidingsniveau. Oordelen

¹ Het onderzoekskader is opgesteld op basis van wetgeving die op 1 augustus 2017 naar verwachting van kracht zal zijn. Lopende wetwijzigingen betreffende de sectorwetten en andere wetgeving die nog aanhangig is plaatsen we tussen [haken]. In de definitieve versie van het onderzoekskader wordt de status van de geciteerde wetsartikelen geactualiseerd. Omdat de wijziging van de WOT reeds is aangenomen laten hier de [haken] achterwege.

² Opleidingen omvatten de kwalificaties én de keuzedelen. Kwalificaties staan geregistreerd in het Centraal register beroepsonderwijs en hebben een Crebo-nummer.

met rechtsgevolgen kunnen alleen worden gegeven op het niveau van het object van toezicht, namelijk het bestuur, en op opleidingsniveau (crebo).

Het object van onderzoek is datgene wat de inspectie onderzoekt om tot haar oordeel of waardering over de opleiding of de besturing te komen. Dat kan bijvoorbeeld plaatsvinden op het niveau van een locatie, een onderwijs- of opleidingsteam of een kwalificatiedossier.

1.4 WERKING EN EVALUATIE

Het onderzoekskader is van kracht met ingang van 1 augustus 2017. Reeds lopende interventies en afspraken die op basis van de vigerende toezichtkaders tot die datum zijn gemaakt blijven van kracht.

De inspectie heeft conform het voorschrift in de WOT met alle betrokkenen overleg gevoerd over het onderzoekskader. Bij de uitwerking van de deugdelijkheidseisen in het waarderingskader is de inspectie uitgegaan van een redelijke uitleg van de wet. Over deze uitleg is overeenstemming met het onderwijsveld bereikt.

Evaluatie van de werking en de effecten van het onderzoekskader vindt plaats uiterlijk voor 1 januari 2022. De eerste vierjarige cyclus is dan afgerond.

Ervaringen met dit onderzoekskader, ontwikkelingen in de samenleving, in de verschillende sectoren of in de politiek kunnen leiden tot een vervroegde bijstelling van (delen van) dit onderzoekskader.

1.5 OPBOUW EN LEESWIJZER

Het onderzoekskader omvat de werkwijze en het waarderingskader. De hoofdlijnen van de werkwijze, met name de uitgangspunten, staan beschreven in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 omvat het waarderingskader. De normering en oordeelsvorming is opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5, 6 en 7 geven een beschrijving van de werkwijze bij het toezicht op besturen en hun opleidingen. Hoofdstuk 8 beschrijft hoe deze onderzoeken hun neerslag krijgen in de rapporten en hoe de inspectie daarover communiceert. In hoofdstuk 9 staan de interventies en sancties beschreven die uit de inspectie-oordelen kunnen volgen. In hoofdstuk 10 lichten we toe hoe we onze stelselonderzoeken inrichten. Tot slot geven we in hoofdstuk 11 een overzicht van onderwijsvoorzieningen waarvoor specifieke wetgeving geldt en waar het waarderingskader op is aangepast. Het betreft het niet-bekostigd onderwijs, vavo, overige educatie, onderwijs in Caribisch Nederland en exameninstellingen. Voor de volledigheid zijn de waarderingskaders integraal opgenomen in de bijlagen.

2 BETER ONDERWIJS, GOED BESTUUR, PASSEND TOEZICHT

Het Nederlandse onderwijs presteert steeds beter. Het aantal opleidingen dat onvoldoende scoort neemt af; (zeer) zwakke opleidingen slagen er steeds beter in de kwaliteit van het onderwijs op een voldoende niveau te brengen en te houden. Dat is winst. Maar ook opleidingen die voldoende presteren moeten hun kansen grijpen om zich te verbeteren. Dat is goed voor alle studenten en goed voor onze samenleving³. Daar ligt in de komende jaren de uitdaging voor alle onderwijssectoren. Het vraagt van besturen dat zij werken aan een kwaliteitscultuur waarbij het voor alle partijen vanzelfsprekend is om continu verbetering na te streven, ook als de kwaliteit op orde is.

We sluiten met ons toezicht hier op aan door enerzijds te (helpen) bewaken dat de basiskwaliteit en het financieel beheer op orde is en blijft, en anderzijds door besturen te stimuleren om het verbeterpotentieel dat wij bij opleidingen aantreffen ten volle te benutten in het streven naar goede onderwijskwaliteit. We vatten deze beide rollen samen in de waarborgfunctie en stimuleringsfunctie van het toezicht.

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdlijnen van het toezicht: wat willen we met het toezicht bereiken en vanuit welke uitgangspunten opereren we.

2.1 UITGANGSPUNTEN VAN HET TOEZICHT EN ROL VAN DE TOEZICHTHOUDER

Het eigenaarschap van de onderwijskwaliteit ligt bij besturen⁴ en hun opleidingen. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs. We hanteren daarom een bestuursgerichte aanpak. Vanuit onze waarborgfunctie en stimuleringsfunctie maken we in ons waarderingskader helder onderscheid in basiskwaliteit (wat moet het bestuur en de opleiding) en de eigen kwaliteitsambities (wat wil het bestuur en de opleiding). We werken transparant en alle kwaliteitsinformatie is openbaar. Op stelselniveau willen we antwoorden vinden op problemen die zich instellingsoverstijgend voordoen en we treden daarbij agenderend op. Met dit onderzoekskader willen we bereiken dat besturen steeds meer zichzelf beoordelen of zich door *peers* laten beoordelen. We willen met het toezicht op deze beweging aansluiten.

Meer concreet helpt het onderzoekskader ons bij de taak om te:

- *bewaken* dat instellingen (bestuur en opleidingen) ten minste voldoen aan de basiskwaliteit;
- *intervenieren* bij instellingen, waar bestuur en/of opleidingen niet voldoen aan basiskwaliteit, zodat zij dit zo snel mogelijk herstellen;
- *stimuleren* dat besturen en opleidingen eigen ambities formuleren en hier doelgericht aan werken;
- *rapporteren* over de staat van het onderwijs, zowel op instellingsniveau als op stelselniveau;
- *agenderen* als knelpunten in het onderwijsstelsel om een oplossing vragen;
- *communiceren* met belanghebbenden over toezichtinformatie betreffende prestaties van het stelsel en van afzonderlijke onderwijsinstellingen.

2.2 HOOFDLIJNEN VAN HET TOEZICHT

Het onderzoekskader is langs de volgende inhoudelijke lijnen opgesteld.

³ "Toezicht in transitie". Brief aan de Tweede Kamer, 33905, nr.1, 2013-2014.

⁴ In het niet-bekostigd onderwijs is niet altijd sprake van een bestuur, maar bijvoorbeeld van een directeur/eigenaar. De term bestuur is in dit onderzoekskader bedoeld voor het niveau waarop de eindverantwoordelijkheid ligt voor de naleving van de wettelijke eisen.

2.2.1 Waarborg: basiskwaliteit

De samenleving moet er op kunnen vertrouwen dat studenten onderwijs volgen dat van voldoende kwaliteit is. We noemen dit basiskwaliteit. De norm voor basiskwaliteit is dat een bestuur en zijn opleidingen voldoen aan de deugdelijkheidseisen ten aanzien van de onderwijskwaliteit, de kwaliteitszorg en het financieel beheer zoals wij die in het waarderingskader hebben opgenomen.

Voor de uitvoering van onze waarborgfunctie is het van belang dat we zicht hebben op de financiële continuïteit van besturen en op risico's bij opleidingen ten aanzien van de onderwijskwaliteit. We monitoren de prestaties daarom continu en we voeren minimaal jaarlijks per bestuur een prestatieanalyse uit. Daarnaast voeren we eens in de vier jaar een onderzoek uit bij alle besturen en een deel van hun opleidingen. Dit vierjaarlijks onderzoek geeft ons antwoord op de vraag of het bestuur voldoende zorg draagt voor de onderwijskwaliteit en het financieel beheer. Als uit onze analyse en/of onderzoek blijkt dat een opleiding niet voldoet aan de basiskwaliteit, dan zijn onze interventies er op gericht dat het bestuur er voor zorg draagt dat de opleiding binnen een aanvaardbare hersteltermijn aan de betreffende deugdelijkheidseisen voldoet. Dit geldt ook voor tekortkomingen die wij op het niveau van het bestuur constateren.

Jaarlijks leggen we in het kader van stelseltoezicht (hoofdstuk 10) in ons jaarwerkplan vast welke deugdelijkheidseisen we bij een of meer sectoren gaan onderzoeken.

2.2.2 Stimuleren tot beter: eigen aspecten van kwaliteit

We zijn streng waar het moet en stimulerend waar het kan. Naast de waarborg voor de basiskwaliteit willen we in het mbo de eigen aspecten van besturen en opleidingen meer tot hun recht laten komen. Binnen de mbo-sector is de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het zicht krijgen op de eigen onderwijskwaliteit en aan het doelgericht doorvoeren van verbeteringen. Door van elkaar te leren binnen kwaliteitsnetwerken ontstaat er een gezamenlijk beeld over definities van 'goed onderwijs' en de wijze waarop dit door collega-instellingen beoordeeld kan worden (*peer reviews*). De sector laat zien dat zij de continue verbetering en borging van de onderwijskwaliteit als haar verantwoordelijkheid ziet en wil daar gezamenlijk vorm aan geven.

We sluiten met ons toezicht daar als volgt op aan. Op basis van een oordeel over de naleving van de deugdelijkheidseisen komen we tot een voldoende of onvoldoende. Bij de waardering 'goed' worden naast de deugdelijkheidseisen ook de eigen aspecten van kwaliteit betrokken. Als een bestuur of opleiding voldoet aan basiskwaliteit dan kijken we naar de doelen en ambities die bestuur en opleidingen zelf formuleren en hoe zij deze realiseren. Informatie over de realisatie van die doelen is idealiter afkomstig van onafhankelijke deskundigen. We willen het bestuur en de opleidingen stimuleren om zelf vast te stellen of onderwijs wordt geboden dat de kwalificatie goed verdient. Als besturen en opleidingen daar in slagen, dan kunnen wij die informatie in ons rapport opnemen als een goede praktijk.

Tijdens onze onderzoeken kijken we of er sprake is van een verbetercultuur, een gezamenlijk streven om de onderwijskwaliteit niet alleen op voldoende niveau te brengen maar ook duurzaam te blijven verbeteren. Als deze verbetercultuur bij opleidingen aanwezig is ontstaat er ruimte om de onderwijskwaliteit als geheel op een hoger plan te brengen. Binnen onze stimulerende rol willen we daar met bovenstaande aanpak actief aan bijdragen.

Onze stimulerende rol is ook merkbaar in de stijl van onze gesprekken met opleidingen en besturen. We geven ruimte aan opleidingen om hun visie en ambities en de wijze waarop zij deze op eigen wijze vertalen in hun onderwijspraktijk bij aanvang van het onderzoek te presenteren. Na afronding van het onderzoek organiseren we zogenoemde feedbackgesprekken. Daarmee krijgen opleidingen en besturen aan de hand van eigen casuïstiek meer inzicht in onze oordeelsvorming en dit biedt hen concrete aanknopingspunten voor verbeteringen. Tot slot komt onze stimuleringsfunctie tot uiting in onze rapporten. Waar niet wordt voldaan aan de deugdelijkheidseisen vermelden we dit in onze rapporten; we doen dit echter ook als we goede praktijken aantreffen. Op deze manier geven we een evenwichtig beeld van de kwaliteit zoals we die hebben aangetroffen.

2.2.3 Eenduidig toezicht en op maat

Besturen en opleidingen organiseren hun onderwijs zo dat het optimaal is toegesneden op hun doelgroep en dat een doorgaande ontwikkeling voor studenten wordt gewaarborgd. We zien de diversiteit in (experimentele) onderwijs- en organisatievormen toenemen, evenals het aantal gecombineerde besturen. We hanteren daarom voor het po, vo, (v)so en mbo een grotendeels gemeenschappelijk waarderingskader, dat bruikbaar is voor de grote diversiteit die we in de praktijk aantreffen. Daarmee realiseren we tevens eenduidig toezicht voor besturen die onderwijs verzorgen op basis van meerdere sectorwetten. We richten onze onderzoeken zo in dat we tot betekenisvolle uitspraken komen. We stemmen onze onderzoeksactiviteiten daarom af op de wijze waarop de instelling haar onderwijs inricht. Wanneer een bestuur werkt met een gemeenschap van mbo-colleges dan is dat van invloed op de inrichting van onze onderzoeken. Zo zullen we in voorkomende situaties ook college-directeuren in onze onderzoeken betrekken. Eventuele interventies in het kader van herstel van naleving van de deugdelijkheidseisen worden aan het bestuur geadresseerd. Het maatwerk dat we nastreven betreft niet alleen de aansluiting op de organisatie van het onderwijs maar ook op de verantwoording van de onderwijskwaliteit door het bestuur.

2.2.4 Aansluiten bij verantwoordelijkheid bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs. Elk bestuur heeft zijn eigen proces om de onderwijskwaliteit te waarborgen en te ontwikkelen; dat specifieke eigen proces is voor ons uitgangspunt in het toezicht.

Parallel aan de jaarlijkse prestatieanalyse voeren we eens in de vier jaar een bestuursgericht onderzoek uit naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer door het bestuur. We kijken in de eerste plaats of het bestuur de onderwijskwaliteit goed in beeld heeft, daarbij zo nodig verbeteringen doorvoert en of de financiën op orde zijn. We voeren een zogenoemd verificatieonderzoek uit als onderdeel van het vierjaarlijks onderzoek. We doen dit bij een selectie van opleidingen en op deze manier geeft het onderzoek ons inzicht in de kwaliteit van het onderwijs bij de onderzochte opleidingen en het financieel beheer bij de betreffende besturen. Daarbij kijken we ook of het bestuur oog heeft voor het belang van kleinschalig en herkenbaar onderwijs voor zijn studenten. We voeren ook onderzoek uit bij enkele risico-opleidingen en goede opleidingen; dit laatste kan op eigen verzoek van het bestuur (zie par. 5.2.4). Besturen hebben veel kennis en informatie over hun opleidingen, en opleidingen houden zelf veelsoortige informatie bij om zicht te houden op de eigen onderwijskwaliteit en hun financieel beheer. In ons toezicht sluiten we aan bij deze eigen informatie.

Naarmate besturen en opleidingen een beter proces van aansturing en borging hanteren bieden zij meer betrouwbare informatie over de kwaliteit van hun onderwijs. We geven dan vertrouwen en meer ruimte. Daar waar besturen en intern toezicht goed functioneren kan de samenleving er immers op vertrouwen dat de kwaliteit wordt gewaarborgd. In gevallen dat de basiskwaliteit niet op orde is en het bestuur niet bij machte blijkt om hier verandering in te brengen passen we ons toezicht daar op aan. We vatten dit samen in passend toezicht: minder toezicht waar het kan, meer waar het moet.

2.3 ONTWIKKELINGEN BINNEN DE SECTOR⁵

De mbo-sector is continu in beweging en in het toezicht sluiten we daar zo goed mogelijk op aan. We noemen hieronder een aantal ontwikkelingen die (op termijn) tot wetwijzigingen leiden en/of bij de invoering van het onderzoekskader van invloed zijn op de uitvoering van het toezicht.

2.3.1 Versterking examinering

De examencommissie speelt een essentiële rol bij de borging van de kwaliteit van de examinering en diplomering van studenten. Zij is ervoor verantwoordelijk dat beide aan alle kwaliteitseisen voor de examinering en diplomering voldoen. Per [1 augustus 2017] zijn de taken en bevoegdheden van de examencommissies in het mbo aangescherpt en is een aantal nieuwe taken toegewezen. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de instelling, benoeming en samenstelling van een examencommissie en

⁵ Deze paragraaf wordt voor de feitelijke invoering van het onderzoekskader geactualiseerd.

daarom worden er in de voorgenomen wetswijziging ook voorschriften opgenomen die gericht zijn op de betreffende taken van het bevoegd gezag.

[De wetswijziging heeft ertoe geleid dat wij in het onderzoekskader de kwaliteitsborging van de examencommissie een meer prominente plaats hebben gegeven]. We beoordelen primair of de examencommissie zorg draagt voor de kwaliteitsborging van het instrumentarium, de afname en beoordeling en de diplomering. Afhankelijk van dit oordeel richten we het onderzoek naar examinering en diplomering proportioneel in.

Dat betekent: beperkte verificatie waar het kan, volledig onderzoek waar het moet. Daarmee denken we een extra impuls te leveren aan de verdere ontwikkeling van een interne kwaliteitscultuur die voorwaardelijk is voor een duurzame kwaliteitsborging van de examinering en diplomering. We hanteren deze werkwijze vanaf de inwerkingtreding van het onderzoekskader.

Invoering 2016-2020

Vanaf 1 augustus 2017 moeten opleidingen voldoen aan de nieuwe eisen ten aanzien van de examencommissie. Bij de beoordeling van de drie examenstandaarden hanteren we de werkwijze zoals hiervoor beschreven: de examencommissie vormt het vertrekpunt voor ons toezicht. Afhankelijk van ons oordeel over het functioneren van de examencommissie bepalen we hoe we onderzoeken of ook beide andere standaarden van voldoende kwaliteit zijn. We verwachten echter dat een volledig inspectieonderzoek naar de examenkwaliteit, gericht op de kwaliteit van het exameninstrumentarium én de afname/beoordeling, vooralsnog vaker aan de orde zal zijn dan een beperkte verificatie van de borging door de examencommissie. Naarmate de beleidsmatige invoering succesvol verloopt, zal het toezicht daarop worden afgestemd. We beperken ons dan tot verificatie.

Keurmerk/certificering examenleveranciers

Bij de beoordeling van de kwaliteit van de exameninstrumenten van opleidingen, gaan we de werking van de keurmerken/certificering de komende jaren nauwlettend volgen. Ook als verificatie op grond van het functioneren van de examencommissie in principe zou voldoen, kijken we in de eerste jaren of het keurmerk door de certificerende organisatie terecht is afgegeven. We betrekken dan externe deskundigen bij de beoordeling van het exameninstrumentarium. Indien ons oordeel over een exameninstrument van een opleiding onvoldoende is, dan blijft het oordeel van de inspectie bepalend voor de betreffende opleiding. We gaan dan met de keurmerk verlenende organisatie in overleg over onze constatering voortvloeiend uit ons toezicht op de opleidingen. Indien ons oordeel over een exameninstrument van een opleiding voldoende is, is het mogelijk dat wij in het vervolg geen diepgaand onderzoek meer hoeven te doen in het geval we eenzelfde keurmerk wederom of bij een andere opleiding tegenkomen. We verwachten dat we met deze werkwijze bijdragen aan het groeiend vertrouwen in de keurmerken/certificaten.

2.3.2 Samenwerking beroepsonderwijs en bedrijfsleven

Innovatie verandert de economie en de samenleving steeds sneller en ingrijpender. Ook wordt de dynamiek op de arbeidsmarkt steeds groter. De mbo-instellingen zullen - samen met het beroepenveld - snel moeten inspelen op actuele ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Samenwerking van mbo-instellingen met het landelijk georganiseerd en het regionale of lokale bedrijfsleven is belangrijk om de aansluiting van het onderwijs op de beroepspraktijk zo soepel mogelijk te laten verlopen. Een actieve dialoog tussen mbo-instellingen en het beroepenveld is daarvoor nodig.

In de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) werken beroepsonderwijs en bedrijfsleven samen om studenten een goede praktijkopleiding te bieden met uitzicht op een baan. Bedrijven krijgen zo de vakmensen die ze (nu en straks) nodig hebben.

De inspectie is belast met het toezicht op de uitoefening van de wettelijke taken als bedoeld in de WEB (art.1.5.1) en in samenhang daarmee de WVO (art. 10b4) door SBB. De werkwijze en het waarderingskader zijn separaat in een onderzoekskader vastgelegd. Het onderzoekskader SBB is van kracht per 1 augustus 2016. Mbo-instellingen en SBB kennen een onderlinge afhankelijkheid met betrekking tot de kwaliteit van de kwalificatiestructuur en kwalificatiedossiers, en de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming. De wijze waarop mbo-instellingen enerzijds en SBB anderzijds deze wederzijdse afhankelijkheid benutten vormt voor ons onderwerp van toezicht. Zo zullen we signalen van

onderwijsinstellingen over kwalificatiedossiers, beroepspraktijkvorming, erkenning leerbedrijven, en over de rol van SBB in het algemeen bij ons toezicht op SBB betrekken.

3 HET WAARDERINGSKADER

In dit hoofdstuk beschrijven we het waarderingskader mbo. Na een samenvatting van de wettelijke taken van het middelbaar beroepsonderwijs (par. 3.1) beschrijven we de opbouw van het kader in paragraaf 3.2. In paragraaf 3.3 is vervolgens het waarderingskader opgenomen. In de laatste paragraaf (3.4) gaan we in op de overige wettelijke vereisten.

In hoofdstuk 11 geven we een overzicht van onderwijsvoorzieningen waarvoor specifieke wetgeving geldt en waar het waarderingskader op is aangepast. Het betreft het niet-bekostigd onderwijs, vavo, overige educatie, onderwijs in Caribisch Nederland en exameninstellingen. Voor de volledigheid zijn deze waarderingskaders integraal opgenomen in de bijlagen.

3.1 WETTELIJKE TAKEN MBO

Op grond van artikel 1.2.1 van de WEB heeft het mbo drie doelstellingen:

1. De theoretische en praktische voorbereiding van studenten op de uitoefening van beroepen, waarvoor een beroepskwalificerende opleiding is vereist of dienstig kan zijn;
2. Het bevorderen van de algemene vorming en persoonlijke ontplooiing van studenten;
3. De aansluiting op het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo).

Op grond van artikel 1.3.5 van de WEB dienen instellingen daarbij zorg te dragen voor: de toegankelijkheid van het onderwijs, het aanbieden van doelmatige leerwegen en het bieden van mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie en –begeleiding.

Vervolgens geeft de WEB verplichtingen waar het bestuur van de instelling aan moet voldoen en deze worden in het waarderingskader geoperationaliseerd. De basis voor het waarderingskader is hoofdzakelijk gelegen in de volgende wettelijke vereisten.

Het bestuur moet:

- Een stelsel van kwaliteitszorg inrichten en in dat verband regelmatig de kwaliteit van het onderwijs beoordelen (art. 1.3.6 WEB).
- Zorgen voor een goede organisatie, kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, WEB).
- Het onderwijsprogramma inrichten overeenkomstig (de eisen gesteld in) het kwalificatiedossier en de daarbij behorende keuzedelen (art. 7.1.2, tweede lid, WEB).
- Het onderwijs evenwichtig en zodanig inrichten dat de studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.7, eerste lid, WEB).
- Belanghebbenden informeren en aan hen verantwoording afleggen: studenten en ouders, de deelnemersraad, eventueel de ouderraad, de ondernemingsraad, de raad van toezicht en de overheid (art. 1.3.6 WEB, 2.5.4 WEB, 6.1.3a WEB, 7.4.8, tweede lid, WEB, hoofdstuk 8a WEB, 9.1.4 WEB).
- De financiële middelen op zodanige wijze beheren dat een behoorlijke exploitatie en het voortbestaan van de instelling zijn verzekerd (art. 2.8.3 WEB).
- De Rijksbekostiging doelmatig en rechtmatig besteden (art. 2.5.3, 2.5.4 WEB).

3.2 OPBOUW VAN HET WAARDERINGSKADER

In het waarderingskader onderscheiden we zes kwaliteitsgebieden: Onderwijsproces, Examinering en diplomering, Schoolklimaat, Onderwijsresultaten, Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

Met het waarderingskader krijgen we zicht op de drie elementaire vragen over de betekenis van het onderwijs voor studenten: Leren ze genoeg (Onderwijsresultaten en Examinering en diplomering), krijgen ze goed les (Onderwijsproces) en zijn ze veilig (Schoolklimaat). De standaarden in deze gebieden geven de kern van het onderwijs weer zoals de student dat ontvangt. De gebieden

Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer zijn voorwaardelijk voor (het voortbestaan van) de kwaliteit. We definiëren onderwijskwaliteit dan ook als het geheel van de prestaties van de opleiding op deze gebieden.

Iedere standaard binnen het kwaliteitsgebied is op basis van de betreffende deugdelijkheidseisen geoperationaliseerd⁶.

Specifieke toepassingen van het waarderingskader

Specifieke wet- en regelgeving die betrekking heeft op onderwijsvoorzieningen zoals genoemd in paragraaf 1.1 vertalen we ook in een waarderingskader. Een overzicht van deze specifieke onderwijsvormen is met verantwoording van het wettelijk kader opgenomen in hoofdstuk 11. De betreffende waarderingskaders zijn voor de volledigheid integraal opgenomen in de bijlagen.

Het waarderingskader mbo kent de volgende opbouw.

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN MBO	
OP. ONDERWIJSPROCES	
OP1	Onderwijsprogramma
OP2	Ontwikkeling en begeleiding
OP3	Didactisch handelen
OP7	Beroepspraktijkvorming
ED. EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
ED2	Exameninstrumentarium
ED3	Afname en beoordeling
SK. SCHOOLKLIMAAT	
SK1	Veiligheid
SK2	Leerklimaat
OR. ONDERWIJSRESULTATEN	
OR1	Studiesucces
OR3	Vervolgsucces
KA. KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA2	Kwaliteitscultuur
KA3	Verantwoording en dialoog
FB. FINANCIEEL BEHEER	
FB1	Continuïteit
FB2	Doelmatigheid
FB3	Rechtmatigheid

3.3 KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN

Het waarderingskader telt per gebied een aantal standaarden. Bij elke standaard is in het rode vlak geoperationaliseerd wat we verstaan onder basiskwaliteit (wat moet het bestuur en de opleiding). Daaronder formuleren we een vraag die ruimte geeft voor de bespreking van de eigen aspecten van kwaliteit. Het bestuur en de opleidingen kunnen hier zelf hun onderwerpen benoemen.

⁶ De waarderingskaders zijn in alle sectoren zo veel mogelijk gelijk. Voor de kwaliteitsgebieden worden in alle sectoren dezelfde lettercodes gehanteerd. De nummering voor de standaarden loopt niet altijd door, omdat de sectoren verschillen in de uitwerking van de kwaliteitsgebieden, en soms ook in het aantal standaarden dat een kwaliteitsgebied omvat..

Ter verantwoording van de operationalisering van basiskwaliteit geven we tot slot per standaard een toelichting op de wettelijke eisen die op de standaard van toepassing zijn.

Kwaliteitsgebied Onderwijsproces

ONDERWIJSPROCES (OP)

OP1. Onderwijsprogramma

Het onderwijsprogramma bereidt de studenten voor op beroepspraktijk, vervolgonderwijs en samenleving.

Basiskwaliteit

De opleiding biedt een onderwijsprogramma dat is toegespitst op de doelgroep en de beroepspraktijk waartoe de opleiding kwalificeert en diplomeert. Het programma is afgestemd op de onderwijs- en vormingsdoelen van het kwalificatiedossier, de daarbij behorende keuzedelen en van de opleiding zelf. Het programma kent een duidelijke opbouw en samenhang, is passend bij de opleidingsduur en er zijn voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming. Het verwerven van generieke competenties, waaronder die met betrekking tot loopbaan en burgerschap, maakt deel uit van het programma. Het programma sluit aan bij het voorafgaand onderwijs, bereidt voor op het aanbod van vervolgonderwijs en biedt mogelijkheden voor maatwerk. Het programma is voor studenten tijdig en voor aanvang van de opleiding bekend.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het onderwijsprogramma en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Het toezicht richt zich bij de standaard Onderwijsprogramma zowel op de geprogrammeerde inrichting van de opleiding als op de feitelijke uitvoering daarvan.

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma (art. 7.4.8, eerste lid). Het programma dient te zijn gebaseerd op de onderwijs- en vormingsdoelen van het kwalificatiedossier, de daarbij behorende keuzedelen en van de opleiding zelf (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7, vijfde lid). Het kwalificatiedossier omvat onder andere generieke competenties (zie voor die met betrekking tot loopbaan en burgerschap ook art. 17a, derde lid, en bijlage 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB).

Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.4a en 7.2.7, eerste lid). Dit betekent onder meer dat het programma dient te zijn toegespitst op de doelgroep en zo nodig ook in maatwerk voor individuele studenten dient te voorzien (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Het programma dient verder evenwichtig te zijn ingedeeld en voldoende uren begeleide onderwijstijd en beroepspraktijkvorming te omvatten (art. 7.2.7). Instellingen dienen daarbij zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen, onder andere door ervoor te zorgen dat de opleiding aansluit op voorafgaand onderwijs, vervolgonderwijs en arbeidsmarkt (art. 1.3.5, onder b).

De studenten moeten tot slot tijdig voor aanvang van de opleiding bekend zijn met het programma door middel van een daartoe vastgestelde onderwijs- en examenregeling (art. 7.4.8, tweede lid).

OP2. Ontwikkeling en begeleiding

De opleiding volgt de ontwikkeling van de studenten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven en passende begeleiding en extra ondersteuning te bieden.

Basiskwaliteit

Studenten worden voorafgaand aan de aanmelding zodanig voorgelicht dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen en worden na de aanmelding passend geplaatst en begeleid. De opleiding werkt hiertoe zo nodig samen met voorafgaand onderwijs. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling. De opleiding stelt de student in staat de opleiding op het vereiste niveau en binnen de geprogrammeerde tijd te behalen. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Er is

controle op (langdurige) afwezigheid en de opleiding werkt samen met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Er is een ondersteuningsaanbod voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften en de opleiding informeert studenten (en ouders) volledig en tijdig over de mogelijkheden voor extra ondersteuning.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de ontwikkeling en begeleiding en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen⁷

De instelling dient aspirant-studenten zodanige informatie te verstrekken dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen (art. 6.1.3a, eerste lid). De instelling dient daarnaast te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma zodanig in te richten dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.4a en 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat studenten passend moeten worden geplaatst (zie ook art. 1.3.5, onder b). Zo nodig dient de opleiding hiertoe samen te werken met voorafgaand onderwijs. Verder betekent dit dat studenten gestructureerde en zorgvuldige begeleiding moet worden geboden, afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling (art. 7.1.2, tweede lid). Docenten dienen de ontwikkeling van de studenten te volgen en regelmatig na te gaan in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs.

Ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten heeft de instelling voorts een meldplicht in het geval van ongeoorloofd verzuim of verwijdering van studenten (art. 8.1.8, 8.1.8a en met name art. 18, eerste lid en 21a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969). De instelling dient in dit kader ook samen te werken met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners (zie ook art. 8.3.2, tweede lid).

De instelling dient tot slot in een ondersteuningsaanbod voor studenten met een extra ondersteuningsbehoefte te voorzien en de studenten tijdig en volledig hierover te informeren (art. 7.4.8, eerste en tweede lid, en zie ook art. 1.3.5, onder a). In de onderwijsovereenkomst moeten in voorkomende gevallen bepalingen worden opgenomen die de extra ondersteuning betreffen (art. 8.1.3, derde lid, onder g).

OP3. Didactisch handelen

Het didactisch handelen van het docententeam stelt studenten in staat tot leren en ontwikkelen.

Basiskwaliteit

De didactische aanpak van het docententeam is passend voor het niveau van het kwalificatiedossier. Het team zorgt voor effectieve leersituaties; leerdoelen en gestructureerde leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties. Het team realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Docenten stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele studenten, zodat deze actief en betrokken zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het didactisch handelen en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma evenwichtig in te delen (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.4a en 7.2.7, eerste lid). Om dit te kunnen realiseren, is onder meer vereist dat het docententeam zorgt voor effectieve leersituaties waarbinnen de leerdoelen en -activiteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de vereiste competenties (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7, vijfde lid). Tot slot betekent

⁷ Het wetsvoorstel 'Voorstel van Wet tot wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en enkele andere wetten ter invoering van een vroegtijdige aanmelddatum voor en toelatingsrecht tot het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van eisen omtrent de toelating.

het dat docenten zo nodig moeten kunnen differentiëren tussen groepen en/of individuele studenten (art. 7.4.8, eerste lid).

OP7. Beroepspraktijkvorming

De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de beroepspraktijkvorming is doeltreffend.

Basiskwaliteit

De student en het leerbedrijf ontvangen tijdig informatie over de inrichting van de beroepspraktijkvorming. De opleiding draagt zorg voor een geschikte praktijkplaats, begeleidt de student bij de voorbereiding en keuze daarvan en draagt zorg voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst. De opleiding realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Leerdoelen en leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties van de individuele student in de beroepspraktijk. Er is sprake van passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek. De opleiding zorgt ervoor dat het leerbedrijf de student op de afgesproken wijze begeleidt. De opleiding volgt de voortgang van de student, stuurt zo nodig bij en werkt hiertoe samen met het leerbedrijf. De opleiding beoordeelt deugdelijk of de deelnemer de beroepspraktijkvorming met een positieve beoordeling heeft voltooid. De opleiding initieert en onderhoudt contacten met het (regionaal) bedrijfsleven met als doel de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren. De instelling werkt samen met SBB om ervoor te zorgen dat de praktijkplaatsen adequaat zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient de studenten tijdig voor aanvang van de opleiding over de inrichting van de beroepspraktijkvorming (bpv) te informeren (art. 7.4.8, tweede lid). De instelling heeft verder de taak zorg te dragen voor de beschikbaarheid van een geschikte praktijkplaats en de student dus te begeleiden bij het vinden daarvan (art. 7.2.9, eerste lid). Vervolgens dient de instelling zorg te dragen voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst (art. 7.2.9, eerste lid).

De instelling dient daarnaast te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma evenwichtig in te delen (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Om de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren dient de instelling ook contacten met het (regionaal) bedrijfsleven te onderhouden. Verder betekent dit dat passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek moeten worden geboden, gebaseerd op (het tijdens de bpv te behalen deel van) de kwalificatie of de bijbehorende keuzedelen (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.8, tweede lid, onder c).

De praktijkovereenkomst dient afspraken te bevatten over de begeleiding en beoordeling van de student, maar de instelling blijft eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding als geheel (art. 7.2.8, tweede en derde lid, en 7.2.9). De instelling dient daarom regelmatig na te gaan of de afspraken worden nagekomen en zal zo nodig moeten bijsturen. Verder dient zij deugdelijk te beoordelen of de deelnemer de bpv met een positieve beoordeling heeft voltooid (art. 7.2.8, derde lid, en 7.4.8, eerste lid). Hiervoor is samenwerking met het leerbedrijf vereist.

Indien de instelling en de SBB na het sluiten van de praktijkovereenkomst vaststellen dat de bpv niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden, bevordert de instelling in overleg met SBB dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld (art. 7.2.9, tweede lid). Hiervoor is tot slot samenwerking met SBB vereist, hetgeen tevens van belang is om de SBB in staat te stellen zorg te dragen voor een goede kwaliteit van de bpv-plaatsen (zie m.b.t. deze taak van SBB ook art. 7.2.10).

Kwaliteitsgebied Examinering en diplomering

EXAMINERING EN DIPLOMERING⁸ (ED)

ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering⁹

De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een diploma, een certificaat of een instellingsverklaring. De examencommissie bewaakt, monitort en analyseert de kwaliteit van de exameninstrumenten, van de afname en beoordeling en van de diplomering en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de betrokken personen. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over de examenkwaliteit per opleiding aan de hand van de examenstandaarden.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de examencommissie en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

ED2. Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomseisen en voldoet aan de toetstechnische eisen.

Basiskwaliteit

Het exameninstrumentarium dekt de eisen van het kwalificatiedossier. Dit geldt ook voor het keuzedeel of de keuzedelen van de opleiding¹⁰. De examenvormen passen bij de taakcomplexiteit. Het instrumentarium maakt evenwichtige waardering mogelijk en doet recht aan de kerntaken, werkprocessen en overige vereisten uit het kwalificatiedossier en die van de keuzedelen. De cesuur ligt op het niveau waarop de student aan de eisen voldoet. Het beoordelingsvoorschrift maakt objectieve beoordeling mogelijk.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het exameninstrumentarium en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

⁸ Naar verwachting zullen de onderstaande drie standaarden op dit gebied worden opgenomen in de nieuwe Regeling standaarden examenkwaliteit 2017 die zal gelden vanaf 1 augustus 2017.

⁹ Het wetsvoorstel 'Voorstel van wet tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissies in het middelbaar beroepsonderwijs en een technische aanpassing' is aanhangig bij de Kamer. Eventuele aanvulling of aanpassing van de wetswijziging als gevolg van de parlementaire behandeling kan nog gevolgen hebben voor de omschrijving van basiskwaliteit bij standaard ED1.

¹⁰ Dit geldt voor opleidingen waarvan het eerste studiejaar is gestart op of na 1 augustus 2016.

ED3. Afname en beoordeling

De inrichting en uitvoering van het examenproces van afname en beoordeling is deugdelijk.

Basiskwaliteit

De afnamecondities en beoordelingen zijn voor studenten gelijkwaardig. De condities doen recht aan de context van het toekomstig beroep; onderdelen van het examen vinden in de (reële) beroepspraktijk plaats. De beoordeling levert betrouwbare uitkomsten op, vindt deskundig plaats en is gericht op een passende balans in vereiste kennis, houding en vaardigheden. De inrichting van het examen, de planning van de examenperiodes en beoordelingswijze en de procedure voor beroep en bezwaar zijn tijdig voor studenten beschikbaar en voor alle betrokkenen transparant en eenduidig.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de afname en beoordeling en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

Kwaliteitsgebied Schoolklimaat

SCHOOLKLIMAAT (SK)

SK1. Veiligheid

De opleiding zorgt voor een veilige en respectvolle omgeving voor studenten.

Basiskwaliteit

De opleiding zorgt voor een fysiek en sociaal veilige omgeving voor hun studenten. Zij handelen effectief bij signalen die de sociale en fysieke veiligheid bedreigen. De uitingen van personeel zijn in lijn met de basiswaarden van de democratische rechtstaat en dit wordt ook van de studenten verwacht.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de veiligheid en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Daarnaast dient de instelling een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en daarbij onder andere het oordeel van de studenten te betrekken (art. 1.3.6). Gezien voorgaande mag van de instelling worden verwacht dat zij inzicht heeft in de fysieke en sociale veiligheid(sbeleving) van de studenten, hier beleid op voert en effectief handelt bij signalen die de sociale en/of fysieke veiligheid bedreigen (zie ook art. 8a.2.2, derde lid, onder k). Immers, bij gebrek aan fysieke en/of sociale veiligheid zal zowel het geven als ontvangen van goed onderwijs worden belemmerd.

De verantwoordelijkheid van de instelling hiervoor volgt tevens uit artikel 7.2.7 (en de systematiek) van de WEB, nu het onderwijsprogramma onder toezicht en verantwoordelijkheid van de instelling wordt verzorgd en de begeleide onderwijsuren onder verantwoordelijkheid en met actieve betrokkenheid van het onderwijspersoneel moeten worden gegeven (zie art. 7.2.7, vijfde en zesde lid).

Tot slot dient het onderwijsprogramma ook de competenties met betrekking tot burgerschap te omvatten (art. 7.1.2, tweede lid, en zie hiervoor ook art. 17a, derde lid, en bijlage 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB). Hier kan geen goede invulling aan worden gegeven als het personeel en de studenten denkbeelden uitdragen die niet in lijn zijn met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

SK2. Leerklimaat

De opleiding kent een ondersteunend en stimulerend leerklimaat.

Basiskwaliteit

De opleiding creëert een stimulerend pedagogisch leerklimaat, dat ondersteunend is voor de cognitieve en sociale ontwikkeling en dat bevorderlijk is voor het welbevinden van studenten. De opleiding hanteert duidelijke regels.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het leerklimaat en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Dit houdt tevens in dat er sprake moet zijn van een stimulerend pedagogisch leerklimaat, hetgeen onontbeerlijk is voor goed onderwijs aan studenten alsmede de vereiste cognitieve en sociale ontwikkeling (art. 7.1.2, tweede lid). Tot slot dient de instelling een deelnemersstatuut op te stellen waarin de rechten en plichten van de deelnemers zijn opgenomen, onder andere zodat het personeel duidelijke regels kan hanteren (art. 7.4.8, vierde lid).

Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten

ONDERWIJSRESULTATEN¹¹ (OR)

OR1. Studiesucces

De instelling behaalt met haar studenten resultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

Basiskwaliteit

De onderwijsresultaten laten zien dat de opleiding studenten voldoende in staat stelt een diploma op het gewenste niveau te behalen. De opleiding zorgt ervoor dat zij een succesvolle start maken en de studie binnen de vastgestelde studieduur doorlopen. De resultaten laten tevens zien dat er doorstroom is naar hogere opleidingsniveaus.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de onderwijsresultaten en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De 'norm' voor studiesucces wordt jaarlijks na overleg met het onderwijsveld bepaald in de vorm van opbrengstindicatoren zoals uitgewerkt in bijlage 1 van dit onderzoekskader. We beoordelen het studiesucces aan de hand van deze norm op het niveau van het kwalificatiedossier.

De norm voor studiesucces hangt ten eerste samen met de plicht te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Beroepsopleidingen moeten verder zodanig zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.4a en 7.2.7, eerste lid). Instellingen dienen voorts zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen, onder andere door ervoor te zorgen dat de opleiding aansluit op het voorafgaand onderwijs en vervolgonderwijs (art. 1.3.5, onder b). Gezien de relatie tussen studiesucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg tot slot van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.6).

OR3. Vervolgsucces

De bestemming van de studenten na het verlaten van de opleiding is bekend en voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding.

¹¹ Zie Bijlage 1. Normering en beoordeling onderwijsresultaten.

Basiskwaliteit

De instelling heeft kennis van de ontwikkelingen op de (regionale) arbeidsmarkt. Zij beschikt over gegevens over het vervolg van de loopbaan van studenten die de opleiding voortijdig of met een diploma verlaten hebben. Daarbij kan het gaan om de overstap naar vervolgonderwijs, een plek op de arbeidsmarkt dan wel een passend vervolg voor studenten met een specifieke onderwijsbehoefte. Het vervolgsucces voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding in relatie tot de gemiddelde landelijke resultaten van vergelijkbare opleidingen en de situatie op de regionale arbeidsmarkt.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op het vervolgsucces en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Een goede aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt en/of het vervolgonderwijs maakt daar onderdeel van uit en vloeit tevens voort uit de taak zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen (art. 1.3.5, onder b). Kennis van de (regionale) arbeidsmarkt is verder noodzakelijk om aspirant-studenten over het arbeidsmarktperspectief van de opleiding te kunnen informeren en loopbaanoriëntatie en –begeleiding te kunnen bieden (art. 1.3.5, onder c, 6.1.3a, eerste lid, onder c, en 7.1.2, tweede lid). Gezien de relatie tussen vervolgsucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg voorts van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.6).

De zorgplichten voor voldoende arbeidsmarktperspectief en een doelmatig opleidingsaanbod zijn tot slot expliciet in de WEB neergelegd (art. 6.1.3). Hieruit volgt dat de instelling een beroepsopleiding alleen kan aanbieden als er voor de student voldoende arbeidsmarktperspectief is en de verzorging van die opleiding, gelet op het geheel van de voorzieningen op het gebied van het beroepsonderwijs, doelmatig is. Onder 'arbeidsmarktperspectief' wordt in ieder geval verstaan: het binnen een redelijke termijn vinden van een baan op het niveau van de gevolgde opleiding.

Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)^{12,13}

KA1. Kwaliteitszorg

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg. Dit stelsel van kwaliteitszorg heeft betrekking op de onderwijskwaliteit en besteedt in ieder geval aandacht aan het onderwijsproces, de examinering en diplomering, de onderwijsresultaten en het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel. Het bestuur en de opleiding beoordelen de onderwijskwaliteit regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Bestuur en opleiding stellen toetsbare doelen en zij evalueren regelmatig of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

De inrichting van de organisatie en de verantwoordelijkheidsverdeling maakt een functionerend stelsel van kwaliteitszorg mogelijk.

¹² Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

¹³ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt dus mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de benoeming van de leden van het college van bestuur op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Uit artikel 1.3.6 blijkt expliciet dat hierbij aandacht moet worden besteed aan de examens en de maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt (zie m.b.t. het personeel ook art. 1.3.6a en hoofdstuk 4, titel 2 en 2a). Verder hangt de onderwijskwaliteit vanzelfsprekend samen met het onderwijsproces en de onderwijsresultaten; ook daaraan dient het stelsel van kwaliteitszorg derhalve aandacht te besteden. Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) studenten en onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.6, eerste lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.6, tweede lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. Bovendien hangt de implementatie van verbetermaatregelen samen met de verplichting te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering en (art. 7.4.8, eerste lid). De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar en dienen, tezamen met het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten, te worden beschreven in het bestuursverslag (art. 1.3.6 en 2.5.4, eerste lid). De organisatie en verantwoordelijkheidsverdeling dienen tot slot zodanig te zijn ingericht dat het stelsel van kwaliteitszorg ook daadwerkelijk van invloed is op de onderwijskwaliteit en die invloed bijvoorbeeld niet beperkt blijft tot bestuur of management. De verantwoordelijkheidsverdeling is neergelegd in de statuten en/of het bestuursreglement (art. 9.1.4, 9.1.7 en 9.1.8).

KA2. Kwaliteitscultuur

Het bestuur en de opleiding kennen een professionele kwaliteitscultuur en functioneren transparant en integer.

Basiskwaliteit

Het bestuur handelt volgens de Branchecode goed bestuur in het mbo en legt uit wanneer zij daarvan afwijkt. Deze handelwijze leidt tot een integere en transparante organisatiecultuur waarin ieder vanuit zijn eigen rol werkt aan de versterking van de onderwijskwaliteit. Het bestuur en de opleiding werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van de professionaliteit van het personeel. Het stelsel van kwaliteitszorg en het onderwijskundig leiderschap zijn verankerd en herkenbaar in de organisatie. Op alle niveaus werkt men resultaatgericht, is men aanspreekbaar op gemaakte afspraken en wordt dit ook van anderen gevraagd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitscultuur en (hoe) wordt dit beleid gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Het bestuur dient in het bestuursverslag verantwoording af te leggen over hoe zij omgaat met de Branchecode goed bestuur in het mbo (art. 2.5.4), waaronder begrepen afwijkingen van deze code - ofwel het principe 'pas toe of leg uit'. In de branchecode zijn diverse voorwaarden voor een transparante en integere bestuurscultuur neergelegd, welke ook weer samenhangen met het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.6).

De instelling dient de kwaliteit en professionaliteit van het onderwijspersoneel verder duurzaam te borgen en te verbeteren (art. 1.3.6a en 4.1.3). De instrumenten en maatregelen ten behoeve van het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel maken expliciet onderdeel uit van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.6, eerste lid).

Het stelsel van kwaliteitszorg dient tot slot zodanig in de organisatie te zijn verankerd dat het daadwerkelijk van invloed is op de onderwijskwaliteit en die invloed bijvoorbeeld niet beperkt blijft tot bestuur of management. Dit houdt tevens in dat men op alle niveaus resultaatgericht werkt en aanspreekbaar is op gemaakte afspraken. Het onderwijskundig leiderschap is herkenbaar in de organisatie.

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur en de opleiding leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bestuur faciliteert de mogelijkheid tot tegenspraak door onder andere de raad van toezicht, de ondernemingsraad en de deelnemersraad. Het bestuur en de opleiding betrekken interne en externe deskundigen en belanghebbenden, met name het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit en staan open voor hun voorstellen. Het bestuur brengt minimaal jaarlijks verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich aan de intern toezichthouder, de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de verantwoording en dialoog, en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een deelnemersraad, een ondernemingsraad, eventueel een ouderraad en een raad van toezicht te hebben (art. 8a.1.2, 8a.1.3 en 9.1.4).¹⁴ Met betrekking tot de deelnemersraad en eventuele ouderraad dient zij daarbij de mogelijkheid tot een volwaardige, goed functionerende en effectieve medezeggenschap van deelnemers en eventueel ouders te faciliteren (art. 8a.1.4, eerste lid, en 8a.2.1). Eenzelfde zorgplicht geldt jegens de raad van toezicht (art. 9.1.4, vierde en vijfde lid, en 9.1.7, eerste lid, onder a).

Het functioneren van deze organen hangt ook samen met het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg en bijbehorende regelmatige beoordeling van de onderwijskwaliteit (art. 1.3.6). Los van deze organen zullen ook andere (onafhankelijke) interne en externe deskundigen en belanghebbenden bij deze beoordeling moeten worden betrokken (art. 1.3.6, eerste lid). De externe deskundigen dienen onder andere afkomstig te zijn uit het bedrijfsleven (o.a. gezien art. 6.1.3, eerste lid, 7.1.2, tweede lid, 7.2.8 en 7.4.8, eerste lid).

De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot regelmatig, en voor zover het de examens betreft jaarlijks, openbaar (art. 1.3.6, tweede lid). De instelling rapporteert hierover in het bestuursverslag (art. 2.5.4 WEB). Ook de raad van toezicht levert hier een bijdrage aan en daarnaast ligt het voor de hand dat ook de examencommissie dat doet (art. 1.3.6, tweede lid, 2.5.4 en 9.1.4, derde lid, onder g).

Kwaliteitsgebied Financieel beheer

FINANCIEEL BEHEER (FB)

FB1. Continuïteit

De instelling is financieel gezond en kan op korte en langere termijn voldoen aan haar financiële verplichtingen

Basiskwaliteit

Er is sprake van duurzaam voortbestaan van de instelling en er wordt voldaan aan de financiële randvoorwaarden die dit mogelijk maken. De financiële positie van de instelling maakt het mogelijk dat alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn nagekomen worden, mede in het licht van de strategische plannen van de instelling. Dit blijkt onder meer uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten.

Voor continuïteit is het van belang dat het bestuur inzicht heeft in de financiële uitgangspositie en de ontwikkelingen in de komende drie jaar, en daar beleid op voert. Het bestuur bespreekt dit regelmatig met de raad van toezicht en medezeggenschap, treft zo nodig corrigerende maatregelen en verantwoordt zich over het geheel in de bestuursverslag.

¹⁴ Dat de instelling een ondernemingsraad moet hebben, volgt uit de Wet op de ondernemingsraden. Wel bevat de WEB in hoofdstuk 8a een aantal aanvullende eisen met betrekking tot de ondernemingsraad.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient haar middelen op zodanige wijze te beheren dat een behoorlijke exploitatie en het voortbestaan van de instelling zijn verzekerd (art. 2.8.3). Dit betekent dat de instelling alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn moet kunnen nakomen, hetgeen onder meer blijkt uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten. Uit de verplichting een jaarrekening en een bestuursverslag, inclusief een continuïteitsparagraaf, op te stellen, vloeit verder voort dat de instelling inzicht in haar financiële uitgangspositie dient te hebben (art. 2.5.3, 2.5.4 en 4, vierde lid, van de RJO).

De WEB vereist dat de raad van toezicht de begroting, de jaarrekening, het bestuursverslag en eventueel het strategisch meerjarenplan van de instelling goedkeurt (art. 9.1.4, derde lid, onder c). De raad van toezicht dient hierover ook zelf verantwoording af te leggen in het bestuursverslag (art. 9.1.4, derde lid, onder g). De raad van toezicht kan deze taken niet vervullen zonder regelmatig met het bestuur te spreken over het financieel beheer van de instelling. Het bestuur stelt de deelnemersraad voorts periodiek in de gelegenheid de algemene gang van zaken met haar te bespreken; daarnaast kan de deelnemersraad op eigen initiatief met het bestuur in gesprek en dient zij desgevraagd door het bestuur te worden geïnformeerd over onder andere het financieel beheer (art. 8a.1.4, eerste lid, 8a.1.5, eerste en tweede lid, en 8a.2.1). Naar aanleiding van deze besprekingen met de raad van toezicht en/of de deelnemersraad dient het bestuur zo nodig corrigerende maatregelen te treffen (art. 2.8.3).

FB2. Doelmatigheid

Het bestuur maakt efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging.

Basiskwaliteit

Het bestuur besteedt de overheidsbekostiging zo dat deze adequaat ten goede komt aan de in het beleid geformuleerde ambities inzake effectief onderwijs en de ontwikkeling van alle studenten.

Toelichting wettelijke eisen

Uit de jaarrekening dient te blijken dat sprake is van een doelmatige aanwending van de bekostiging (art. 2.5.3, tweede lid). Hieruit vloeit voort dat de instelling de bekostiging doelmatig dient te besteden (zie ook art. 2.5.9, tweede lid).

FB3. Rechtmatigheid

Het bestuur verworft en besteedt de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving.

Basiskwaliteit

Het bestuur beschikt over de vereiste deskundigheid en handelt integer en transparant met betrekking tot de besteding van de bekostiging. Het legt verantwoording af over de verwerving en besteding van de bekostiging, hetgeen vooral beoordeeld wordt door een accountant die wordt aangesteld door de raad van toezicht. Deze accountant opereert volgens de beroepsmaatstaven van de NBA¹⁵ en speciaal volgens het onderwijsaccountantprotocol dat door de inspectie is opgesteld.

Toelichting wettelijke eisen

Uit de jaarrekening dient te blijken dat sprake is van een rechtmatige aanwending van de bekostiging (art. 2.5.3, tweede lid). Hieruit vloeit voort dat de instelling de bekostiging rechtmatig dient te besteden (zie ook art. 2.5.9, tweede lid). Titel 9, Boek 2, van het Burgerlijk Wetboek, artikel 3, onder a, van de RJO en de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs alsmede het onderwijsaccountantprotocol¹⁶ stellen voorts tal van nadere regels ten aanzien van een transparante verantwoording.

De raad van toezicht wijst een instellingsaccountant aan (art. 9.1.4, derde lid, onder f). Deze instellingsaccountant dient volgens het onderwijscontroleprotocol te werken en tot slot een controleverklaring bij de jaarrekening af te geven (art. 2.5.3, vierde lid, 2 RJO jo. 2:393 BW).

¹⁵ Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA).

¹⁶ <http://www.onderwijsinspectie.nl/publicaties/2015/11/onderwijsaccountantsprotocol-ocw-ez-2015.html>.

3.4 OVERIGE WETTELIJKE VEREISTEN

Het waarderingskader omvat niet alle deugdelijkheidseisen zoals die in de sectorwet(ten) en andere onderwijswetten zijn opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Verklaring omtrent gedrag (VOG) en de vrijwillige ouderbijdrage. De deugdelijkheidseisen die niet aan een standaard in het waarderingskader zijn verbonden vatten we samen onder de noemer overige wettelijke vereisten.

In ons jaarwerkplan, dat op de website van de inspectie wordt gepubliceerd, geven we aan welke thema's en/of specifieke wettelijke vereisten we in het kader van het stelseltoezicht onderzoeken (zie hoofdstuk 10). Niet naleving van (een of meer van) de overige wettelijke vereisten kan dan niet leiden tot een oordeel 'opleiding van onvoldoende kwaliteit', of tot het oordeel 'zeer zwak onderwijs'. Wel dient de opleiding/het bestuur de tekortkoming binnen een door de inspectie te bepalen tijd te herstellen. De herstelopdracht wordt in het rapport vastgelegd.

4 NORMERING EN OORDEELSVORMING

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we met behulp van het waarderingskader uit hoofdstuk 3 tot oordelen komen over de kwaliteit van het onderwijs en de examinering bij opleidingen en over de kwaliteitszorg en het financieel beheer van de besturen.

4.1 OORDEELSVORMING OP DRIE NIVEAUS

We beoordelen de kwaliteit van het onderwijs, de examinering, de kwaliteitszorg en het financieel beheer primair op het niveau van de standaard. In paragraaf 4.2 beschrijven we de normering op basis van de deugdelijkheidseisen.

Het oordeel op de standaard leidt tot een oordeel op het kwaliteitsgebied (par. 4.3) én tot een oordeel over de opleiding als geheel (par. 4.4). In de volgende paragrafen werken we dat uit.

4.2 NORMERING STANDAARDEN

Of een standaard als voldoende of onvoldoende wordt beoordeeld is alleen gebaseerd op de vraag of het bestuur/de opleiding voldoet aan de deugdelijkheidseisen. Voor de waardering goed worden de eigen aspecten van kwaliteit als volgt bij de oordeelsvorming betrokken.

Oordeel standaard	Norm voor standaarden met deugdelijkheidseisen
Goed	De opleiding voldoet aan alle deugdelijkheidseisen bij de standaard en realiseert op overtuigende wijze eigen aspecten van kwaliteit.
Voldoende (basiskwaliteit)	De opleiding voldoet aan de deugdelijkheidseisen.
Onvoldoende	De opleiding voldoet niet aan de deugdelijkheidseisen.

4.3 NORMERING KWALITEITSGEBIEDEN

Als een kwaliteitsgebied voldoende is, dan voldoet het gebied aan basiskwaliteit. Het oordeel over de kwaliteitsgebieden komt als volgt tot stand.

Onderwijsproces	Norm
Goed	Alle standaarden zijn ten minste voldoende, én twee van de vier standaarden zijn goed.
Voldoende (basiskwaliteit)	Didactisch handelen en Beroepspraktijkvorming zijn ten minste voldoende en niet meer dan één van de andere standaarden is onvoldoende.
Onvoldoende	Didactisch handelen óf Beroepspraktijkvorming is onvoldoende óf twee andere standaarden zijn onvoldoende.
Examinering en diplomering	
Goed	Standaard Kwaliteitsborging examinering en diplomering is goed en beide andere standaarden zijn voldoende.
Voldoende	De drie standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén van de drie standaarden is onvoldoende.

Schoolklimaat	
Goed	Beide standaarden in zijn ten minste voldoende, en één van beide is goed.
Voldoende	Veiligheid is ten minste voldoende.
Onvoldoende	Veiligheid is onvoldoende.
Onderwijsresultaten	
Goed	Studiesucces is goed.
Voldoende	Studiesucces is ten minste voldoende.
Onvoldoende	Studiesucces is onvoldoende.
Kwaliteitszorg en ambitie	
Goed	De drie standaarden in het gebied zijn ten minste voldoende en Kwaliteitscultuur is goed.
Voldoende	De drie standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén van de drie standaarden is onvoldoende.
Financieel beheer ¹⁷	
Voldoende	De drie standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén van de drie standaarden is onvoldoende.

4.4 NORMERING OPLEIDING

Het oordeel op de standaarden leidt als volgt tot een oordeel op het niveau van de opleiding.

Eindoordeel / waardering opleiding mbo	Norm voor mbo
Goed	Alle standaarden zijn minimaal voldoende, de standaard Kwaliteitscultuur is goed, de standaard Kwaliteitsborging examinering en diplomering is goed én één standaard uit het gebied Onderwijsproces of Schoolklimaat is goed.
Voldoende (=basiskwaliteit)	Studiesucces, Didactisch handelen, Beroepspraktijkvorming en Veiligheid én de drie examenstandaarden zijn voldoende, én niet meer dan één standaard in het gebied Onderwijsproces is onvoldoende.
Onvoldoende	Studiesucces of Didactisch handelen of Beroepspraktijkvorming of Veiligheid is onvoldoende, óf twee andere standaarden in de gebieden Onderwijsresultaten, Onderwijsproces of Schoolklimaat zijn onvoldoende.
Onvoldoende	Onvoldoende examenkwaliteit: één van de drie examenstandaarden is onvoldoende.
Zeer zwak	Studiesucces is onvoldoende én Didactisch handelen of Beroepspraktijkvorming of Veiligheid is onvoldoende.

Relatie examenkwaliteit en oordeel opleiding

Voor examinering en diplomering geldt dat we dit de eerste vier jaar nog niet betrekken bij het eindoordeel van de opleiding. Vanaf augustus 2021 doen we dat wel.

¹⁷ Een onvoldoende voor rechtmatigheid of doelmatigheid is gebaseerd op materiële bevindingen.

Waardering 'goed'

De waardering 'goed' op het niveau van de opleiding spreken we alleen uit als het bestuur een verzoek heeft ingediend om te onderzoeken of een door het bestuur geselecteerde opleiding van goede kwaliteit is. Die verzoeken kunnen worden ingediend bij de vierjaarlijkse onderzoeken (zie hoofdstuk 7).

4.4.1 Onvoldoende examenkwaliteit

Voor mbo geldt naast het eindoordeel over de opleiding altijd een oordeel op het niveau van het kwaliteitsgebied Examinering en diplomering. De examenkwaliteit is onvoldoende in de zin van artikel 6.1.5b en 6.2.3b van de WEB als aan één van de drie standaarden in het gebied niet is voldaan¹⁸.

4.4.2 Wettelijke norm zeer zwak onderwijs

Zeer zwak onderwijs wordt beschouwd als onderwijs van onvoldoende kwaliteit in de zin van artikel 6.1.4 en 6.2.2 van de WEB (zie verder hoofdstuk 9).

Een bestuur kan bezwaar en beroep aantekenen tegen de uit het oordeel 'zeer zwak' voortvloeiende waarschuwing (als bedoeld in art. 6.1.5 en 6.2.3 van de WEB).

4.5 NORMERING BESTUURSNIVEAU

Op bestuursniveau geven we twee oordelen: op het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie en op kwaliteitsgebied Financieel beheer. We hanteren daarbij onderstaande norm.

Oordeel / waardering bestuursniveau	Norm Kwaliteitszorg en ambitie	Norm Financieel beheer
Goed	Alle drie standaarden zijn ten minste voldoende en de standaard Kwaliteitscultuur is goed.	Niet van toepassing.
Voldoende (basiskwaliteit)	Alle drie standaarden zijn voldoende.	Alle drie standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén standaard is onvoldoende.	Eén standaard is onvoldoende.

4.6 BEOORDELING KWALITEITSGBIED EXAMINERING EN DIPLOMERING

De standaarden voor de examenkwaliteit met bijbehorende normering geven de vereiste basiskwaliteit weer voor de examinering (inclusief diplomering) waar elke opleiding aan moet voldoen. Besturen dienen daarvoor zorg te dragen. De inspectie geeft op basis van de standaarden, bedoeld in artikel 7.4.4 van de WEB een oordeel over de examenkwaliteit. Een apart oordeel over de examenkwaliteit is nodig om te borgen dat ten minste sprake is van basiskwaliteit op het gebied van Examinering en diplomering. Als dat niet het geval is, kan de minister het recht op examinering voor de betreffende opleiding ontnemen. Om deze reden is er sprake van een apart kwaliteitsgebied Examinering en diplomering.

In de nieuwe kwalificatiestructuur bestaat een beroepsopleiding uit een basisdeel, een profieldeel en een of meerdere keuzedelen¹⁹. Het basisdeel en profieldeel vormen samen de kwalificatie: datgene wat een gediplomeerde aan het eind van de mbo-opleiding moet kennen en kunnen als hij/zij als beginnend beroepsbeoefenaar op de arbeidsmarkt start. Kwalificaties staan beschreven in het basis- en profieldeel van het kwalificatiedossier. Het keuzedeel staat naast de kwalificatie en kan verdiepend of verbredend zijn of gericht op doorstroom. Alleen bij entreeopleidingen mag een keuzedeel ook remediërend zijn.

¹⁸ Vanaf 1 augustus 2017 moeten opleidingen voldoen aan de nieuwe eisen ten aanzien van de examencommissie. Bij de beoordeling van de drie examenstandaarden hanteren we de werkwijze zoals beschreven in par. 2.3.1

¹⁹ Dit geldt voor beroepsopleidingen waarvan het eerste studiejaar is gestart op of na 1 augustus 2016.

Vanaf augustus 2018 maakt het toezicht op de keuzedelen integraal deel uit van de oordeelsvorming over het onderwijs en de examinering. Vanaf dat moment tellen de keuzedelen immers mee bij de zak-/ slaagbeslissing voor studenten die dan starten met hun opleiding. Tot augustus 2018 richten we ons toezicht niet specifiek op de keuzedelen; we kijken wel of het wordt aangeboden en of de keuzedelen worden geëxamineerd. Als er geen onderwijs in keuzedelen wordt aangeboden dan is de standaard Onderwijsprogramma onvoldoende. Worden de keuzedelen niet geëxamineerd of worden de resultaten van de keuzedelen niet betrokken bij de diplomering, dan leidt dat tot een onvoldoende op de standaard Exameninstrumentarium.

Tot augustus 2018 vermelden we opvallende zaken – ook in onze rapporten – die de keuzedelen betreffen, zonder daaraan een oordeel te verbinden.

Beoordeling Nederlands, rekenen en Engels

Bovenstaande werkwijze bij de keuzedelen is conform de werkwijze die we vanaf 2012 hanteren bij de beoordeling van de generieke eisen voor Nederlands en Engels. We onderzoeken de generieke eisen voor Nederlands en Engels voor zover het meetelt voor de zak-/slagbeslissing.

We onderzoeken deze onderdelen tijdens het onderzoek naar de kwaliteitsgebieden onderwijsproces en examinering en diplomering. We beschrijven de bevindingen in het rapport ook bij deze kwaliteitsgebieden.

Als de resultaten van het centraal examen voor rekenen laag zijn, zullen we onderzoek doen naar de wijze waarop het onderwijs wordt vormgegeven (kwaliteitsgebied Onderwijsproces).

4.7 OORDEELSVORMING

4.7.1 Beoordelen naleven deugdelijkheidseisen

Bij onze oordeelsvorming hanteren we bovengenoemde normering als richtlijn. De mate waarin de onderwijspraktijk de essentie en bedoeling van met name de deugdelijkheidseisen tentoonspreidt is bepalend voor ons oordeel. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat voor een oordeel voldoende aan de deugdelijkheidseisen behorende bij de standaard moet worden voldaan. We beoordelen echter niet de naleving van elke deugdelijkheidseis per standaard op zichzelf, maar in relatie tot de kwaliteit die met de standaard wordt beoogd. Het kan zijn dat een opleiding op een standaard een positief beeld laat zien, maar dat aan een bepaald element van de standaard niet wordt voldaan. Als het niet naleven van die deugdelijkheidseis – naar het oordeel van de inspectie – beperkt van invloed is op de aangetroffen kwaliteit én als het punt eenvoudig en op korte termijn kan worden hersteld, dan geven we het oordeel voldoende op de standaard. Het bestuur ziet zelf toe op herstel van naleving en informeert de inspectie als de tekortkoming is hersteld (zie ook hoofdstuk 9).

4.7.2 Waarderen eigen aspecten van kwaliteit

Waar we voor de cesuur voldoende/onvoldoende heldere richtlijnen hanteren op basis van deugdelijkheidseisen, ligt dit voor de waardering 'goed' genuanceerder. Naast het zichtbaar en overtuigend voldoen aan alle deugdelijkheidseisen bij de standaard wegen we voor goed ook de eigen aspecten van kwaliteit mee: laat de opleiding op overtuigende wijze zien hoe ze haar kwaliteitsbeleid op de betreffende standaard vormgeeft en realiseert. De interpretatieruimte is hier groter en we baseren ons daarbij mede op de ambities van het bestuur en de keuzes die de opleiding daarin maakt. Als de opleiding overtuigend laat zien – bijvoorbeeld op basis van een audit of visitatie – dat zij haar eigen doelen boven de basiskwaliteit realiseert dan benoemen we dat in ons rapport.

4.7.3 Omgevingsfactoren

Omgevingsfactoren, de context waarbinnen de opleiding opereert, kunnen in positieve of negatieve zin van invloed zijn op de onderwijskwaliteit en de financiële continuïteit. Omgevingsfactoren zijn onder meer de ontwikkeling van de studentpopulatie, huisvesting, personele samenstelling, fusiegeschiedenis, organisatieontwikkeling, ontwikkeling bestuur en intern toezicht. Onze oordelen betreffen altijd de kwaliteit van het onderwijs zoals studenten dat ontvangen, ongeacht de omgevingsfactoren.

Hoewel omgevingsfactoren dus niet van invloed zijn op het oordeel, spelen zij wel een rol bij het bepalen van passende interventies in het kader van vervolgtoezicht. Het effect van het niet naleven van een deugdelijkheidseis kan verschillen per doelgroep en dit wegen we mee in het bepalen van de herstelopdracht. Interventies kunnen afhankelijk van de contextfactoren een meer of minder directief karakter hebben. In hoofdstuk 9 gaan we hier verder op in.

4.7.4 Expertoordeel

Het karakter van het waarderingskader met enerzijds een stevige wettelijke basis en anderzijds ruimte voor de dialoog over eigen aspecten van kwaliteit stelt hoge eisen aan onze expertise. Met het waarderingskader als instrument beoordelen we de feitelijke realisatie van het onderwijs zoals studenten dat ontvangen. We typeren het inspectieoordeel en onze waarderungen daarom als een *expertoordeel*. Met onze deskundigheid als toezichthouder en met kennis van zaken op de onderscheiden kwaliteitsgebieden zijn we in staat om in gelijke situaties tot gelijke oordelen te komen, maar we willen ook in ongelijke situaties tot ongelijke oordelen komen.

Onze oordelen hebben een wettelijke basis en komen tot stand met gebruik van meerdere bronnen, zoals documenten van de instelling en gesprekken met docenten, studenten, praktijkopleiders en medezeggenschapsorganen. We passen hoor en wederhoor toe. We werken in teams, onze oordelen komen in consensus tussen de inspecteurs tot stand en referenten beoordelen in de rapportagefase de onderbouwing van onze bevindingen. Met deze werkwijze komen we tot een afgewogen oordeel. Voor de waardering van de eigen aspecten van kwaliteit kiezen we de rol van *critical friend*. Het bestuur en de opleiding zijn hier zelf aan zet en we passen onze toezichtstijl daar op aan. Onze focus gedurende het gehele proces is dat we recht doen aan de onderwijs- en examenkwaliteit die we aantreffen en we zijn hierin geslaagd als besturen en opleidingen onze oordelen en waarderungen als *fair* ervaren.

5 WERKWIJZE TOEZICHT OP BESTUREN EN OPLEIDINGEN

Hiervoor hebben we beschreven waar we bij de uitvoering van het toezicht naar kijken (het waarderingskader in hoofdstuk 3) en hoe we dat beoordelen (hoofdstuk 4). In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdlijnen van onze werkwijze. Deze is gebaseerd op twee pijlers: de jaarlijkse prestatieanalyse en het vierjaarlijks onderzoek. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk geven we dit schematisch weer.

5.1 JAARLIJKSE PRESTATIEANALYSE EN VIERJAARLIJKS ONDERZOEK

We monitoren voortdurend de prestaties van besturen en opleidingen. Als daarbij risico's worden gesignaleerd dan leidt dit tot een kwaliteitsonderzoek. Als er financiële risico's zijn dan onderzoeken we dit op bestuursniveau. Het onderzoek voeren we uit aan de hand van het waarderingskader. We stellen in dat onderzoek vast of het bestuur en/of de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit. Deze continue monitoring van risico's ondersteunt ons in de uitvoering van onze waarborgfunctie (zie hoofdstuk 6). Als er sprake is van kwaliteitsrisico's dan starten we een kwaliteitsonderzoek. Als er sprake is van financiële risico's dan onderzoeken we dit op bestuursniveau.

Om een beeld te krijgen van de mate waarin een bestuur zelf de kwaliteit en continuïteit bewaakt en monitort, voeren we daarnaast eens in de vier jaar bij alle besturen een onderzoek uit. We kijken dan niet alleen of en hoe een bestuur mogelijke risico's ten aanzien van de onderwijskwaliteit en/of het financieel beheer aanpakt, we krijgen dan ook zicht op de ambities van het bestuur en de wijze waarop zij streeft naar verbetering. De kern van het vierjaarlijks onderzoek is het onderzoek naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer van het bestuur. Het startpunt van dit onderzoek wordt gevormd door de verantwoording hierover van het bestuur zelf. Om te zien in welke mate het bestuur effectief de kwaliteit bewaakt en verbetert doen we verificatieonderzoek bij opleidingen.

Deze combinatie van de kort cyclische prestatieanalyse en de lang cyclische vierjaarlijkse onderzoeken geven in samenhang een betrouwbaar beeld van de onderwijskwaliteit, de kwaliteitszorg en het financieel beheer. In paragraaf 5.4 geven we de toezichtcyclus schematisch weer.

In hoofdstuk 6 beschrijven we de inrichting en organisatie van de jaarlijkse prestatieanalyse. Hieronder geven we een overzicht van de onderdelen van het vierjaarlijks onderzoek. De organisatie daarvan staat beschreven in hoofdstuk 7.

5.2 ONDERDELEN VIERJAARLIJKS ONDERZOEK

In het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en opleidingen doen we uitspraken over de kwaliteitszorg van het bestuur, het financieel beheer en de onderwijs- en examenkwaliteit van een deel van de opleidingen. We doen dus onderzoek op twee niveaus: op het niveau van het bestuur, en op het niveau van de opleidingen. Op het niveau van het bestuur doen we onderzoek naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer van het bestuur (par. 5.2.1). Op het niveau van de opleidingen onderscheiden we drie typen onderzoek om (onderdelen van) de onderwijskwaliteit te beoordelen: verificatieonderzoek (par. 5.2.2), onderzoek naar risico-opleidingen (par. 5.2.3) en onderzoek naar goede opleidingen (par. 5.2.4).

5.2.1 Onderzoek naar de kwaliteitszorg en financieel beheer van het bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs van al zijn opleidingen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de doelen die afgesproken worden met de opleidingen, en heeft zicht op de onderwijskwaliteit bij de opleidingen. De informatie over de onderwijskwaliteit biedt het bestuur de mogelijkheid om te evalueren of de doelstellingen gehaald worden en of bijsturing noodzakelijk is. Het bestuur kan per opleiding specifieke doelen stellen, maar kan ook doelstellingen formuleren die voor alle opleidingen gelden.

Het doel van het onderzoek naar kwaliteitszorg en financieel beheer is vast te stellen of het bestuur een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg hanteert waarmee het de kwaliteit en de continuïteit van de aangeboden onderwijs garandeert en of het tot verdere kwaliteitsverbetering stimuleert.

Om antwoord te krijgen op de vraag of de kwaliteitszorg en het financieel beheer op orde is voeren we de volgende onderzoeksactiviteiten uit.²⁰

- *Documentonderzoek.*
We bestuderen documenten die het bestuur zelf heeft opgesteld, zodat we inzicht krijgen in de opzet en werking van het systeem. Relevante documenten zijn onder meer: strategische plannen, statuten, (externe) audits, evaluatierapporten, monitor-rapporten.
- *Expertanalyse.*
We leggen een relatie tussen de bestudeerde documenten, de toezichthistorie en kengetallen over resultaten en financieel beheer. We beoordelen jaarverslagen, evenals relevante andere documenten, waaruit kan worden afgeleid hoe het bestuur zich verantwoordt over de kwaliteit.
- *Gesprekken met sleutelfiguren.*
Op basis van de expertanalyse bepalen we welke sleutelfiguren wij willen spreken, bijvoorbeeld: kwaliteitszorgmedewerkers, opleidingsmanagers en coördinatoren. Dit geeft ons informatie over de vraag of er sprake is van een open dialoog over kwaliteit en verantwoording en daarmee op de werking van het kwaliteitszorgsysteem en de besturing. We voeren in dit kader altijd een gesprek met het bestuur, het intern toezicht en het medezeggenschapsorgaan (als informatiebron).
- *Verificatieonderzoek bij een selectie van opleidingen* (zie 5.2.2).

5.2.2 Verificatieonderzoek

Verificatieonderzoek voeren we in de eerste plaats uit om vast te stellen of het kwaliteitsgebied kwaliteitszorg en ambitie voldoende is. Het geeft ons in de tweede plaats informatie over de feitelijke onderwijskwaliteit van de onderzochte opleidingen.

Het gaat ons bij verificatieonderzoek niet alleen om de vraag of de informatie van het bestuur juist is, maar ook om de vraag of de sturing op kwaliteit werkt. Om vast te stellen of het systeem werkt kan onder meer worden nagegaan of het beleid van het bestuur doorwerkt tot op het niveau van de docenten en de studenten. We nemen de informatie waarover het bestuur beschikt als startpunt van het onderzoek. Daarbij gaat het onder meer om de jaarverantwoording, maar ook om evaluatierapporten en zelfevaluaties. We verifiëren de juistheid van de informatie over de onderwijskwaliteit.

Bij een verificatieonderzoek wordt gebruik gemaakt van het waarderingskader en het onderzoek omvat een beredeneerde selectie van standaarden. De selectie van de standaarden die worden onderzocht bepalen we op basis van onze expertanalyse en de verantwoordingsinformatie van het bestuur.

We gaan uit van onderzoek bij een beredeneerde steekproef van opleidingen. We houden daarbij rekening met de inrichting van de instelling en we kijken naar een evenwichtige verdeling over de opleidingen.

We onderzoeken bij deze opleidingen één of een beperkt aantal standaarden. We kijken in ieder geval ook naar de kwaliteitszorg op het niveau van de opleidingen, omdat dit informatie geeft over de doorwerking van het systeem naar de werkvloer.

Een verificatieonderzoek gebeurt op grond van artikel 11, achtste lid, van de WOT.

Als we tijdens de verificatieonderzoeken op onverwachte risico's stuiten, dan kunnen we een kwaliteitsonderzoek starten (par. 5.2.3). De termijn waarbinnen dit gebeurt, is afhankelijk van de ernst en omvang van de risico's.

5.2.3 Kwaliteitsonderzoek bij risico's

We voeren een onderzoek uit bij opleidingen waarvan het vermoeden bestaat dat zij onvoldoende kwaliteit bieden (art. 11, derde lid, WOT) of op bestuursniveau risico's vertonen ten aanzien van het financieel beheer. Dit vermoeden kan voortkomen uit de expertanalyse ter voorbereiding van het

²⁰ We voeren daarnaast onderzoek uit naar risico-opleidingen, en naar goede opleidingen. Die onderzoeken leveren ook informatie op over de vraag of de kwaliteitszorg op bestuursniveau toereikend. Verificatie is daar feitelijk een neven doel.

vierjaarlijks onderzoek. Het risico kan ook zichtbaar worden tijdens een verificatieonderzoek. Het kwaliteitsonderzoek moet antwoord geven op de vraag of er sprake is van wettelijke tekortkomingen en of een opleiding voldoet aan basiskwaliteit. De omvang van het onderzoek is afhankelijk van de informatie die het bestuur over de onderwijskwaliteit en/of de continuïteit kan geven en de selectie van te onderzoeken standaarden wordt daar op afgestemd.

Als de kwaliteitszorg van het bestuur in vorige onderzoeken als voldoende of goed is beoordeeld, dan kan een onderzoek bij opleidingen met risico's op verzoek van de inspectie door het bestuur zelf worden uitgevoerd.

5.2.4 Onderzoek op verzoek bij goede opleidingen

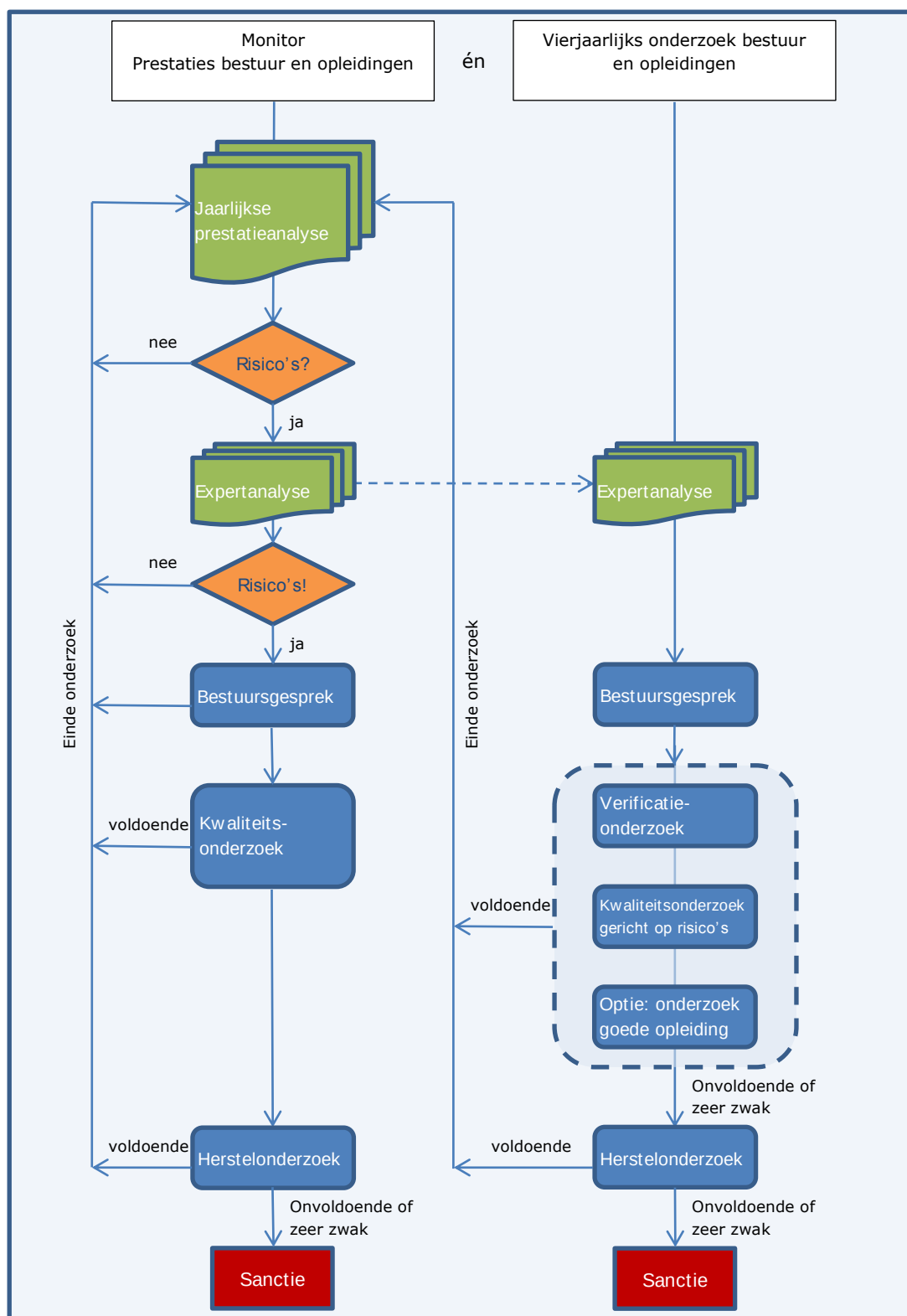
Een bestuur kan bij het vierjaarlijks onderzoek een verzoek doen aan de inspectie om onderzoek uit te voeren bij opleidingen die naar de mening van het bestuur goed zijn. We voeren het onderzoek uit bij een beperkt aantal opleidingen en daarbij geldt als voorwaarde dat het bestuur een zelfevaluatie heeft laten opstellen. We beoordelen dan de feitelijke kwaliteit en vergelijken deze met het beeld dat het bestuur over de betreffende opleiding heeft. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van het waarderingskader.

5.3 SPECIFIEK ONDERZOEK

Op grond van artikel 15 van de WOT kan de inspectie ter uitvoering van haar taken uit eigen beweging dan wel op verzoek van de minister specifiek onderzoek verrichten. Aanleiding voor het verrichten van specifiek onderzoek kan onder meer liggen in de ernst en omvang van risico's ten aanzien van de naleving van wettelijke vereisten, de kwaliteit van het onderwijs en/of het financieel beheer van een bestuur, of bij klachten en/of berichten in de media daarover. De inspectie voert dan een onderzoek uit bij de betreffende opleiding(en) en/of het bestuur. Als het reguliere waarderingskader inhoudelijk niet toereikend blijkt voor het onderzoek, bijvoorbeeld op het terrein van veiligheid, dan stelt de inspectie een passend beoordelingskader op. Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek kan de inspectie het onderzoek zonder aankondiging uitvoeren.

Een bijzondere vorm van onderzoek op grond van artikel 15 van de WOT is het onderzoek naar bestuurlijk handelen (par.9.3.2).

5.4 STROOMSCHEMA TOEZICHTCYCLUS



6 MONITOR BESTUUR EN OPLEIDINGEN

Voor de uitvoering van onze waarborgfunctie is het van belang dat we de prestaties van besturen en hun opleidingen monitoren en daarmee eventuele risico's tijdig detecteren. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we dit doen. We onderscheiden daarbij drie fasen: jaarlijkse prestatie-analyse, expertanalyse risico's en het bestuursgesprek.

6.1 JAARLIJKSE PRESTATIEANALYSE

Doel: Tijdige detectie van mogelijke risico's ten aanzien van de onderwijskwaliteit en het financieel beheer bij besturen en hun opleidingen.

Analysevraag: Laten de prestaties van het bestuur en haar opleiding(en) risico's zien die nadere analyse vergen?

De monitoring van de prestaties op het niveau van de besturen en hun opleidingen helpt ons om tijdig eventuele risico's op het spoor te komen. We doen dit op de volgende onderwerpen en kengetallen: onderwijsresultaten, financiële kengetallen, personele en materiële kosten, ontwikkeling studentpopulatie, bestuurlijke inrichting, beschikbare onderzoeken naar veiligheid en resultaten tevredenheidsonderzoeken.

Bij de beoordeling van de onderwijsresultaten maken we gebruik van zes indicatoren (zie bijlage 1): jaarrendement, diplomarendement, startersresultaat, passende plaatsing, passend diploma en opstroom. De indicatoren jaarrendement, diplomarendement en startersresultaat kennen een absolute norm en leiden tot een oordeel (on)voldoende. De indicatoren passende plaatsing, passend diploma en opstroom zijn niet genormeerd. We gebruiken deze om met de opleiding en/of het bestuur het gesprek te voeren over hun (beoogde en gerealiseerde) prestaties. Voor het niet-bekostigd onderwijs gelden andere indicatoren (zie bijlage 1).

Ten minste eenmaal per jaar voeren we een analyse uit op de data die we met de monitor verkrijgen.

Als er geen vermoeden van risico's is dan wordt de analyse afgesloten. Besturen worden dan niet actief over de uitkomst van de prestatie-analyse op de hoogte gesteld. Als er een vermoeden van risico's is dan voeren we een expertanalyse risico's uit (par. 6.2).

6.2 EXPERTANALYSE RISICO'S

Doel: Expertoordeel over de ernst en omvang van de risico's.

Analysevraag: Zijn de risico's van dien aard en/of omvang dat er aanleiding is voor een bestuursgesprek?

De expertanalyse risico's bevestigt al dan niet de vermoedens van tekortkomingen ten aanzien van de onderwijskwaliteit en/of het financieel beheer. De analyse wordt uitgevoerd door een expertteam, waarin kennis en deskundigheid op het terrein van data-analyse, onderwijs- en examenkwaliteit en financieel beheer aanwezig is. Zo ontstaat een integraal beeld van de onderwijskwaliteit, de aansturing en financiën. De expertanalyse wordt in eerste instantie uitgevoerd op basis van de prestatieanalyse in combinatie met het jaarverslag, eventuele signalen die bij ons bekend zijn en de toezichthistorie. Zo nodig vragen we aanvullende informatie op bij het bestuur.

Afhankelijk van de ernst en urgentie van de uitkomst van de analyse organiseren we een bestuursgesprek. Als er op korte termijn een vierjaarlijks onderzoek staat gepland dan nemen we de expertanalyse mee in de voorbereiding van dit onderzoek (par. 7.2.1).

6.3 BESTUURSGESPREK

Doel: Oordeelsvorming over de mate waarin het bestuur effectief de risico's bestrijdt.

Analysevraag: Zijn de risico's bij het bestuur bekend en zo ja: handelt het bestuur effectief in de aanpak daarvan?

Als de expertanalyse nog onvoldoende uitsluitsel biedt over de vraag of de geconstateerde risico's tot kwaliteitsproblemen en/of financiële problemen leiden, dan nodigen we het bestuur uit voor een gesprek. In dit gesprek bespreken we de risico's bij specifieke opleidingen, gaan we na of het bestuur zelf zicht heeft op de risico's en tekortkomingen bij de betreffende opleidingen en we maken een inschatting van de mate waarin het bestuur in staat is de kwaliteitsproblemen zelf aan te pakken. Bij financiële risico's vragen we het bevoegd gezag zo mogelijk een eigen risicoanalyse te maken en daar op aansluitend een plan van aanpak op te stellen.

Op basis van het bestuursgesprek bepalen we of er voldoende vertrouwen is in het bestuur om zelf tot een effectieve aanpak van de risico's te komen of dat we aanleiding zien voor een kwaliteitsonderzoek bij opleidingen op basis van artikel 11, derde lid van de WOT (par. 6.4), of bij het bestuur op basis van artikel 15 van de WOT (par. 5.3).

6.4 KWALITEITSONDERZOEK BIJ RISICO'S

We voeren een onderzoek uit bij opleidingen waarvan het vermoeden bestaat dat zij onvoldoende kwaliteit bieden (art. 11, derde lid, WOT) of risico's vertonen ten aanzien van het financieel beheer door het bestuur. Dit vermoeden kan voortkomen uit de jaarlijkse prestatieanalyse.

Het kwaliteitsonderzoek moet antwoord geven op de vraag of er sprake is van wettelijke tekortkomingen en of de opleiding en het bestuur dus voldoen aan basiskwaliteit. De omvang van het onderzoek is afhankelijk van de informatie die het bestuur over de onderwijskwaliteit en/of de continuïteit kan geven en de selectie van te onderzoeken standaarden wordt daar op afgestemd. Als de kwaliteitszorg met voldoende of goed is beoordeeld kan een onderzoek naar risico's bij opleidingen door het bestuur zelf worden uitgevoerd.

7 VIERJAARLIJKS ONDERZOEK BESTUUR EN OPLEIDINGEN

In dit hoofdstuk beschrijven we de organisatie van het vierjaarlijks onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van de uitgangspunten zoals geformuleerd in hoofdstuk 2 en met behulp van het waarderingskader en de normering zoals beschreven in hoofdstuk 3 en 4. Het vierjaarlijks onderzoek kent drie fasen: de voorbereiding (par. 7.2), de uitvoering (par. 7.3) en de afronding (par. 7.4). We starten met de onderzoeksvragen.

7.1 DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN

Het vierjaarlijks onderzoek heeft tot doel een antwoord te formuleren op de volgende centrale vraag en daarvan afgeleide deelvragen:

Centrale vraag:

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Deelvragen:

1. Heeft het bestuur doelen afgesproken met de opleidingen, heeft zij voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt zij op de verbetering van de onderwijskwaliteit?
2. Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?
3. Communiceert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn opleidingen?
4. Is het financieel beheer deugdelijk?

Het onderzoek naar deze deelvragen is daarmee gericht op de standaarden binnen de kwaliteitsgebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

7.2 VOORBEREIDING

7.2.1 Expertanalyse bestuurlijke verantwoording

Doel: Het verkrijgen van een voorlopig beeld van de kwaliteitszorg, de onderwijskwaliteit en het financieel beheer.

Resultaat: Expertanalyse als basis voor bestuursgesprek.

Ieder onderzoek start met een expertanalyse van de informatie die de inspectie beschikbaar heeft. We bekijken of de informatie van de instelling actueel is en of het betrekking heeft op onze onderzoeksvragen (par. 7.1) en daarmee ook de kwaliteitsgebieden van het waarderingskader dekt.

We analyseren het jaarverslag en relevante andere documenten zoals beleidsplan(nen), en documenten die de evaluatie en beoordeling van de kwaliteit betreffen. Deze documenten vormen de basis van de expertanalyse. Daarnaast baseren wij ons op signalen, toezichthistorie en data zoals resultaatgegevens en andere kengetallen.

Indien nodig vragen we aanvullende documenten op bij het bestuur. De gegevensverzameling voor de expertanalyse kan plaatsvinden op basis van papieren documenten, databestanden, via een login van het bestuur en/of op locatie. In bijzondere gevallen vragen we aanvullende documenten op bij het bestuur. Op basis van de uitkomst van de expertanalyse stellen we de agenda op voor het startgesprek met het bestuur.

7.2.2 Startgesprek met het bestuur

Doel: Verkrijgen van een voorlopig beeld van de prestaties en ontwikkelingen van bestuur en opleidingen en bepalen van de inrichting van het onderzoek op hoofdlijnen.

Resultaat: Afspraken over de selectie van opleidingen waar verificatieonderzoek, kwaliteitsonderzoek of een onderzoek naar goede opleidingen plaatsvindt.

In het startgesprek vragen we het bestuur een analyse van de prestaties en ontwikkelingen van zijn opleidingen te presenteren. We toetsen dat aan onze eigen expertanalyse. De opbrengst van het gesprek is tevens de start van de oordeelsvorming over de stand van de kwaliteitszorg en het financieel beheer. Op basis van de expertanalyse en de aanvullende informatie die het bestuur geeft wordt in hoofdlijnen afgesproken bij welke opleiding(en) een verificatieonderzoek wordt uitgevoerd. Als uit de expertanalyse is gebleken dat er sprake is van een of meer opleidingen met een kwaliteitsrisico, dan wordt bij deze opleidingen een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Het bestuur kan daarnaast het verzoek doen om een onderzoek te laten uitvoeren bij een 'goede opleiding'.

Voor een beschrijving van de aangegeven onderzoekstypen verwijzen we naar hoofdstuk 5.

Het bestuur informeert de geselecteerde opleidingen over het inspectieonderzoek. Zij maakt daarbij gebruik van de informatie die wij daartoe leveren.

Bepalen van object van verificatieonderzoek.

Bij de selectie van opleidingen waar we een verificatieonderzoek doen hanteren we de volgende werkwijze. Op basis van de verantwoording van het bestuur selecteren we een of meer kwalificaties. Vervolgens kijken we hoe het onderwijs binnen de instelling is georganiseerd en op basis daarvan bepalen we het object van onderzoek²¹: een team, een kwalificatiedossier, een enkele opleiding, een locatie, etc. Oordelen spreken we uit over het object van toezicht en/of de crebo('s) die zijn onderzocht.

Bepalen van object van onderzoek bij risico-opleidingen.

Als er sprake is van risico's op het niveau van een of meer opleidingen, dan vormen de betreffende crebo's het vertrekpunt voor de inrichting van ons onderzoek. Omdat risico's bij één opleiding zich mogelijk uitstrekken tot meer opleidingen binnen een kwalificatiedossier of een team, bepalen we op basis van deze informatie wat ons object van onderzoek moet zijn. Ook hier spreken we oordelen uit over het object van toezicht en/of de crebo('s) die zijn onderzocht. Dit kunnen er dus meer zijn dan de opleiding waar zich in eerste instantie de risico's manifesteerden.

7.2.3 Onderzoeksplan

Doel: Informatie en verantwoording van doel, opzet, inhoud en reikwijdte van het vierjaarlijks onderzoek voor het bestuur en de geselecteerde opleidingen.

Resultaat: Door inspectie vastgesteld onderzoeksplan.

Wij maken een onderzoeksplan op basis van de expertanalyse en de uitkomst van het bestuursgesprek. Het onderzoeksplan is een gestructureerd en helder overzicht van de activiteiten die in de verschillende onderzoeksfasen plaatsvinden. Wij bepalen daarin wát wij willen verifiëren/onderzoeken en hoe we dat doen. Uit het plan blijkt welke opleidingen we onderzoeken voor de verificatie, en op welke standaarden. Ook geeft het plan inzicht in de opleidingen die we willen onderzoek naar aanleiding van risico's en eventuele onderzoek naar goede opleidingen die het bestuur voordraagt (par. 5.2.4).

Het onderzoeksplan omvat tevens de standaarden die in het kader van het stelseltoezicht worden onderzocht (zie hoofdstuk 10). Voor de planning en organisatie van de onderzoeksactiviteiten zoeken we zo veel mogelijk afstemming met het bestuur. Het bestuur bekijkt het onderzoeksplan op organisatorische en logistieke haalbaarheid voor de instelling. Zo nodig en zo mogelijk voeren we wijzigingen door.

Bij besturen met meer onderwijssectoren (vo/mbo) specificeren wij in het onderzoeksplan welke vo-scholen en welke mbo-opleidingen wij gaan onderzoeken.

²¹ Het object van onderzoek is datgene waarvan we de kwaliteit willen onderzoeken, bijvoorbeeld (alle opleidingen binnen) een kwalificatiedossier.

7.2.4 Presentatie door opleidingen

Doel: Verkrijgen van een beeld van de opleiding, vanuit het perspectief van de opleiding zelf.

Resultaat: Het inspectieteam heeft een zo volledig mogelijk beeld van de visie, ambities, doelen en resultaten van de opleiding.

We willen zo veel mogelijk aansluiten bij het beeld dat het team zelf geeft van de opleiding en de informatie die zij ons daarover beschikbaar stelt. We bieden opleidingen daarom de gelegenheid om bij de start van het onderzoek een presentatie te verzorgen, waarin zij (het team) een zo volledig mogelijk beeld geven van 'waar ze staan': hun visie, ambities, doelen en beoogde/behaalde resultaten. De vorm is vrij. Wij luisteren, kijken en stellen vragen om zoveel mogelijk relevante informatie te verwerven voor de inrichting van het onderzoek. Een presentatie kan zowel bij opleidingen die we onderzoeken ter verificatie, als bij kwaliteitsonderzoeken naar risico's. De planning van de presentatie wordt in overleg met de opleiding bepaald.

7.3 UITVOERING

7.3.1 Onderzoek op opleidingsniveau

Doel: Oordeelsvorming over de centrale vraag en deelvragen uit het onderzoeksplan op opleidingsniveau.

Resultaat: Een voorlopig oordeel over de zorg die het bestuur heeft voor de feitelijke onderwijskwaliteit en voorlopige oordelen over de onderzochte standaarden op opleidingsniveau.

Het verificatieonderzoek, de eventuele kwaliteitsonderzoeken en het mogelijke onderzoek op verzoek, worden conform het onderzoeksplan uitgevoerd. Bij de oordeelsvorming hanteren we het waarderingskader. Het gebruik van meerdere bronnen (o.a. studenten, docenten, management, praktijkopleiders) en consensus over de oordelen vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt. Het bestuur draagt er zorg voor dat de onderzoeksactiviteiten volgens plan kunnen verlopen.

Een kwaliteitsonderzoek naar risico's bij een opleiding wordt altijd afgerond met een terugkoppeling van de bevindingen en voorlopige oordelen. Dat geldt ook bij een onderzoek naar een goede opleiding.

7.3.2 Onderzoek op bestuursniveau

Doel: Het delen van de bevindingen op opleidingsniveau en daarmee tevens verkrijgen van aanvullende informatie over de kwaliteitszorg en financiën ten behoeve van de oordeelsvorming.

Resultaat: Een voorlopig oordeel over de stand van de kwaliteitszorg en het financieel beheer.

Op basis van de bevindingen op opleidingsniveau stellen wij voorlopige oordelen op, die we met het bestuur bespreken. Onze voorlopige oordelen toetsen wij aan het beeld dat het bestuur hierover heeft. Worden de geconstateerde risico's herkend en hoe stuurt het bestuur op verbetering? En levert de verificatie een bevestiging op van wat het bestuur hierover heeft verantwoord? Het bestuur kan zo nodig aanvullende informatie verstrekken.

7.4 AFRONDING

7.4.1 Rapport

Doel: Het vastleggen en onderbouwen van de oordelen en bevindingen op zodanige wijze dat het bestuur (en opleidingen) zich in de oordelen herkennen en gestimuleerd worden noodzakelijke en wenselijke verbeteringen door te voeren.

Resultaat: Concept rapport vierjaarlijks onderzoek.

Het inspectieteam stelt het conceptrapport op, nadat de voorlopige oordelen en bevindingen zijn besproken. Het rapport beschrijft de conclusie op de hoofdvraag en deelvragen en de onderbouwing

daarbij. De oordelen en waarderingen over de opleidingen en de eventuele herstelopdrachten zijn opgenomen in het rapport. Dat geldt zowel voor de opleidingen die ter verificatie zijn onderzocht als voor de opleidingen die zijn onderzocht omdat er risico's waren. Ook de uitkomsten van het eventuele onderzoek op verzoek wordt in het rapport opgenomen. Het rapport is beknopt en gericht aan het bestuur.

Het bestuur kan in reactie op het conceptrapport eventuele feitelijke onjuistheden en algemene opmerkingen schriftelijk aan de inspectie melden.

7.4.2 Feedbackgesprek

Doel: Herkennen en erkennen van oordelen en waarderingen.

Resultaat: Draagvlak voor oordelen en aanknopingspunten voor herstel en verbetering.

We willen dat onze oordelen en waarderingen zodanig betekenis hebben voor de opleiding en het bestuur dat deze niet alleen worden (h)erkend, maar ook aanzetten tot verbetering. Op basis van het conceptrapport geven we de opleiding en het bestuur feedback over onze bevindingen.

Feedbackgesprekken worden op verzoek van de opleiding georganiseerd en hebben alleen betrekking op een kwaliteitsonderzoek naar aanleiding van risico's. Feedback naar aanleiding van verificatieonderzoeken vindt plaats op bestuursniveau.

Op opleidingsniveau geven we op basis van bespreking van concrete casuïstiek en/of vragen die opleidingen hebben een toelichting op onze oordelen. Daarbij kunnen we meer informatie teruggeven aan docenten en leidinggevendenden dan in de rapporten is verwerkt.

Het beste moment voor een feedbackgesprek wordt in overleg bepaald.

7.4.3 Eindgesprek met het bestuur

Doel: Informeren van het bestuur over de conclusies op de onderzoeksvragen en (zo nodig) afspraken maken over herstel en verbetering.

Resultaat: Definitief rapport.

In het eindgesprek worden de conclusies toegelicht en worden zo nodig aanvullende afspraken gemaakt over herstel en verbetering. Hierbij onderscheiden we 'wat beter moet' (deugdelijkheidseisen) en 'wat beter kan' (eigen aspecten van kwaliteit). Ook benoemen we wat goed gaat. Afhankelijk van het oordeel over de kwaliteitszorg van het bestuur maken we afspraken over de rol die het bestuur zelf krijgt bij eventueel herstelonderzoek (par. 9.1).

Op basis van dit gesprek stellen wij het definitief rapport op en sturen dat naar het bestuur. Het bestuur kan desgewenst een zienswijze indienen (par. 8.3).

In het feedbackgesprek kan al voldoende informatie zijn gewisseld over de bevindingen en conclusies, waarmee een afrondend bestuursgesprek overbodig kan zijn.

7.5 DOORLOOPTIJDEN

De totale doorlooptijd van het vierjaarlijks onderzoek is grotendeels afhankelijk van het aantal opleidingen dat bij een onderzoek is betrokken.

8 RAPPORTEREN EN COMMUNICEREN

Al onze onderzoeken worden afgerond met een rapport en alle rapporten zijn openbaar. We zijn daarmee transparant in onze werkwijze en onze oordelen en waarderingen. In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de verschillende rapportagevormen.

In de laatste paragraaf beschrijven we hoe we de kennis en informatie die met onze onderzoeken opdoen breed willen benutten.

8.1 RAPPORT VIERJAARLIJKS ONDERZOEK

Het rapport van het vierjaarlijks onderzoek is gericht aan het bestuur en geeft een totaalbeeld van de bevindingen op bestuursniveau en de opleidingen waar een verificatieonderzoek, een kwaliteitsonderzoek of een onderzoek naar goede opleidingen is uitgevoerd.

In het rapport maken we onderscheid in enerzijds de beoordeling van de naleving van de deugdelijkheidseisen (voldoet het bestuur en zijn opleidingen aan basiskwaliteit) en anderzijds onze bevindingen over de eigen doelen en ambities van het bestuur en de opleidingen. Door dit in één rapport op te nemen geven we een integraal beeld van de kwaliteit van het bestuur en de onderzochte opleidingen.

We rapporteren op twee manieren over de verificatieonderzoeken. In de beschrijving van de kwaliteitszorg van het bestuur geven we beknopt weer wat we hebben aangetroffen bij de opleidingen, en in hoeverre dat strookt met de informatie waarover het bestuur beschikt. We beschrijven tevens hoe het kwaliteitszorgsysteem doorwerkt, aan de hand van doelstellingen van het bestuur die we hebben geselecteerd om dat vast te stellen. Daarnaast rapporteren we de resultaten van de verificatie over de kwaliteit op de geselecteerde standaarden bij de betreffende opleidingen.²²

8.1.1 Bestuursprofiel

We vatten onze oordelen en waarderingen op bestuursniveau in een bestuursprofiel samen. Hieronder zijn twee voorbeelden opgenomen.

Voorbeeld 1. Bestuursprofiel Kwaliteitszorg en Financieel beheer

Kwaliteitsgebied en standaarden	Oordeel / waardering
Kwaliteitszorg en ambitie	VOLDOENDE
Kwaliteitszorg	Voldoende
Kwaliteitscultuur	Voldoende
Verantwoording en dialoog	Goed
Financieel beheer	VOLDOENDE
Continuïteit	Voldoende
Doelmatigheid	Voldoende
Rechtmatigheid	Voldoende

Overzicht verificatie op opleidingsniveau

In onderstaand voorbeeld zijn alleen de standaarden opgenomen die ter verificatie van de kwaliteitszorg van het bestuur bij een of meer opleidingen door ons zijn onderzocht. Door onze oordelen te

²² Op de standaarden van de kwaliteitsgebieden Onderwijsproces, Examinering en diplomering, Schoolklimaat, Onderwijsresultaten en Kwaliteitszorg en ambitie.

confronteren met de informatie van het bestuur, kunnen we verifiëren of die informatie juist en volledig is. De tabel betreft een voorbeeld.

Voorbeeld 2. Bestuursoverzicht verificatie kwaliteitsborging onderwijskwaliteit

Standaard	Opleiding 1	Opleiding 2	Opleiding 3
Ontwikkeling en begeleiding	Goed	Voldoende	Onvoldoende
Didactisch handelen	Goed	Goed	Voldoende
Veiligheid	Voldoende	Voldoende	Onvoldoende
Kwaliteitscultuur	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende

In een apart hoofdstuk van het rapport van het vierjaarlijk onderzoek wordt een nadere toelichting gegeven op de oordelen en waarderingen over de onderwijskwaliteit.

8.1.2 Kwaliteitsprofiel opleidingen

Bij een kwaliteitsonderzoek gericht op risico's worden de standaarden die door ons zijn beoordeeld in een tabel weergegeven. We noemen dit het kwaliteitsprofiel. Wanneer een bestuur als onderdeel van het vierjaarlijks onderzoek een onderzoek bij een goede opleiding heeft aangevraagd, dan wordt ook dit onderzoek samengevat in een kwaliteitsprofiel. We vermelden in het overzicht onze oordelen op de standaarden en kwaliteitsgebieden én op het niveau van de opleiding. We geven daarbij een eindoordeel over de opleiding (voorbeeld 3).

Voorbeeld 3. Kwaliteitsprofiel beroepsopleiding

Kwaliteitsgebieden en Standaarden	Oordeel / waardering
Onderwijsresultaten	VOLDOENDE
Studiesucces	voldoende
Vervolgsucces	beschrijving ²³
Onderwijsproces	VOLDOENDE
Onderwijsprogramma	goed
Ontwikkeling en begeleiding	onvoldoende
Didactisch handelen	voldoende
Beroepspraktijkvorming	voldoende
Examinering en diplomering	VOLDOENDE
Kwaliteitsborging examinering en diplomering	voldoende
Exameninstrumentarium	goed
Afname en beoordeling	voldoende
Schoolklimaat	GOED
Veiligheid	voldoende
Leerklimaat	goed
Kwaliteitszorg en ambitie	ONVOLDOENDE
Kwaliteitszorg	voldoende
Kwaliteitscultuur	goed
Verantwoording en dialoog	onvoldoende

²³ Zie bijlage 1 Normering en beoordeling van onderwijsresultaten

Kwaliteitsgebieden en Standaarden	Oordeel / waardering
Eindoordeel opleiding	VOLDOENDE

8.1.3 Ontwikkeling van kwaliteitszorg en onderwijskwaliteit

Naast het bestuursprofiel en de kwaliteitsprofielen geven we ook een beeld van de ontwikkeling van de instelling (terugblikkend en vooruitkijkend) en we beschrijven daarbij de omgevingsfactoren die mede van invloed zijn op de onderwijskwaliteit zoals we die hebben aangetroffen.

8.1.4 Afspraken vervolgtoezicht

Tot slot worden in het rapport de eventuele herstelopdrachten vastgelegd die betrekking hebben op het herstel van niet naleving van de deugdelijkheidseisen.

We geven aan wanneer we een herstelonderzoek gaan doen. In het rapport leggen we tevens vast wat het bestuur zelf doet om het herstel van naleving en/of de kwaliteitsverbetering te onderzoeken. Ook leggen we de termijnen vast waarbinnen de tekortkoming(en) moeten zijn hersteld (zie hoofdstuk 9).

8.2 RAPPORT KWALITEITSONDERZOEK GERICHT OP RISICO'S

Als een kwaliteitsonderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van de jaarlijkse prestatieanalyse dan maken we een rapport van bevindingen en ook dan is de adressant het bestuur.

Naast een beschrijving van de bevindingen worden de oordelen op de kwaliteitsgebieden en standaarden in een kwaliteitsprofiel weergegeven. Ook wordt het eindoordeel toegevoegd (voorbeeld 3). Het rapport en het kwaliteitsprofiel van de opleiding worden op onze website geplaatst.

8.3 OPENBAARMAKING, ZIENSWIJZE EN BEZWAAR

Onze rapporten zijn openbaar. We plaatsen een rapport in de vijfde week na vaststelling op onze website (art. 21, eerste lid, WOT). Als het bestuur op basis van het definitieve rapport een eigen zienswijze heeft opgesteld voegen we die toe aan het rapport. De zienswijze betreft geen feitelijke onjuistheden, deze zijn op basis van het concept rapport gecorrigeerd.

Een bestuur kan bezwaar maken tegen de openbaarmaking (dus niet tegen de inhoud) van een rapport op grond van een artikel 15-onderzoek (par. 5.3).

8.4 PUBLIEKSINFORMATIE VIA DE WEBSITE

We hebben een publieke taak en dat betekent dat we ouders, studenten en samenleving informeren over onze bevindingen. We doen dit met onze rapporten, via onze website en via het onderwijsloket.

Van ieder bestuur en van alle door ons onderzochte opleidingen plaatsen we het rapport op onze website. Bovendien wordt het kwaliteitsprofiel van de opleiding(en), dat in de rapporten is opgenomen, ook op een toegankelijke wijze op de website geplaatst.

Het rapport van het vierjaarlijks onderzoek wordt integraal geplaatst op de pagina op onze website waar informatie over de betreffende instelling te vinden is. Ook het kwaliteitsprofiel van het bestuur (oordelen over de kwaliteitszorg en financieel beheer) plaatsen we op onze website, bij het betreffende bestuur.

Als we in het kader van het vierjaarlijks onderzoek een of meer risico-opleidingen hebben onderzocht dan is informatie over deze opleidingen in het vierjaarlijks onderzoeksrapport opgenomen. We plaatsen bovendien een kwaliteitsprofiel over deze opleidingen op onze website. We nemen een link op naar het rapport, waarin de informatie over de betreffende opleiding is opgenomen.

De oordelen die voortkomen uit de verificatieonderzoeken zijn opgenomen in het rapport van het vierjaarlijks onderzoek. We verwijzen op onze website bij de betreffende opleiding waar we

verificatieonderzoek hebben gedaan naar het rapport op bestuursniveau. We maken hiervan echter geen kwaliteitsprofiel, omdat we slechts enkele standaarden hebben onderzocht.

Bij besturen waar wij het oordeel uitspreken dat de kwaliteitszorg goed is²⁴ én het financieel beheer voldoende is hebben wij het vertrouwen dat het bestuur zelf goede informatie verstrekt over zijn kwaliteit, en daar waar nodig verbeteringen doorvoert. Bij die besturen nemen wij een link op naar de website van de onderwijsinstellingen zelf. We nemen in dat geval tevens bij elke (niet onderzochte) opleiding op onze website de tekst op dat de inspectie het bestuur onderzocht heeft en dat de inspectie vertrouwen heeft in de informatie die het bestuur over zijn opleidingen verstrekt. De volgende tekst wordt bij elke opleiding opgenomen: *“Het bestuur heeft inzicht in de kwaliteit van zijn opleidingen en verbetert de kwaliteit daar waar nodig. Het bestuur is bovendien financieel gezond. U kunt voor meer informatie de website van de instelling raadplegen”*. Bij opleidingen die we zelf onderzocht hebben plaatst de inspectie een kwaliteitsprofiel op de website.

Als uit herstelonderzoek (zie hoofdstuk 9) is gebleken dat een bestuur de aangetroffen tekortkomingen heeft hersteld dan wordt dit nieuwe oordeel kort na herstel in de monitor zichtbaar, evenals in de jaarlijkse prestatieanalyse van het bestuur en zijn opleidingen. Dit wordt ook zichtbaar als publieksinformatie via de website.

In situaties dat het bestuur in opdracht van de inspectie zelf het herstelonderzoek uitvoert, worden bij voldoende kwaliteit de resultaten op de inspectiesite gemeld met een verwijzing naar de site van de instelling.

Parallel aan onze publieksinformatie zien we dat sectorraden hun besturen ondersteunen met het bieden van actuele informatie over prestaties van besturen en opleidingen. De publieksinformatie van de inspectie vormt daarbij een van de bronnen en draagt daarmee bij aan een transparante verantwoording van onderscheiden besturen en de sector als geheel. Als die informatie toereikend is kunnen wij in de toekomst meer verwijzen naar die publieke informatie.

Via het onderwijsloket kunnen ouders, studenten, besturen en opleidingen vragen stellen over het onderwijs in het algemeen of over specifieke opleidingen waar zij belanghebbende zijn. Ook kunnen hier klachten worden gemeld. Klachten hebben voor ons een signaalfunctie en worden meegenomen bij de jaarlijkse prestatieanalyse en de expertanalyse ter voorbereiding van het vierjaarlijks onderzoek. De inspectie behandelt individuele klachten overigens niet.

8.5 DE STAAT VAN HET ONDERWIJS

Een specifieke vorm van rapportage betreft De Staat van het Onderwijs. Dit rapport publiceren we jaarlijks in april. Hierin beschrijven we hoe het staat met de kwaliteit van de onderscheiden onderwijssectoren. We benutten de onderzoeksgegevens uit onze vierjaarlijkse onderzoeken naar besturen en hun opleidingen, uit themaonderzoeken en uit specifieke onderzoeken om een actueel beeld te geven van de prestaties van de sector als geheel.

Met De Staat van het Onderwijs richten we ons niet tot het individuele bestuur, maar – namens de minister – tot de samenleving. Voor besturen en opleidingen biedt De Staat van het Onderwijs echter ook relevante informatie, met name als het gaat om het toetsen van de eigen prestaties aan het landelijk beeld van de prestaties van besturen en opleidingen.

8.6 KENNIS DELEN

We willen onze kennis over de onderwijskwaliteit binnen de sector meer toegankelijk maken voor besturen en opleidingen. We doen dat onder meer met de volgende activiteiten.

Feedbackgesprekken

²⁴ Dat betekent dat de drie standaarden van kwaliteitszorg in elk geval voldoende zijn, en dat bovendien de standaard Kwaliteitscultuur goed is.

Met onze onderzoeken verzamelen we veel kennis en informatie. Veel leggen we vast in onze rapporten, maar veel informatie gaat door onze drang naar beperking ook verloren.

We voeren daarom in de afronding van onze onderzoeken feedbackgesprekken met besturen en opleidingen waarin we hen meer uitvoerig kunnen informeren over bevindingen die ten grondslag liggen aan onze oordeelsvorming. Dit leidt tot herkenning en erkenning van onze oordelen, maar ook biedt het opleidingen en besturen concrete aanknopingspunten voor verbetering.

Compliance assistance

Als opleidingen of besturen vragen hebben over de wijze waarop zij aan de deugdelijkheidseisen kunnen voldoen, dan geven wij informatie. Ook verwijzen we naar opleidingen en besturen waar we voorbeelden hebben aangetroffen van goede praktijken.

Themabijeenkomsten / toezichtlab

Aan de hand van onze onderzoeken en De Staat van het Onderwijs selecteren we jaarlijks thema's waarover we in dialoog gaan met het onderwijsveld. We organiseren daartoe bijeenkomsten/ toezichtlabs waarbij we ons primair richten op management, besturen en raden van toezicht.

9 HERSTEL EN VERBETERING

In de vorige hoofdstukken hebben we beschreven hoe wij onze onderzoeken inrichten en hoe wij met behulp van het waarderingskader tot een oordeel komen. In dit hoofdstuk beschrijven we het vervolgtoezicht, wat we doen als er sprake is van niet naleving van de deugdelijkheidseisen. We sluiten het hoofdstuk af met een beschrijving van onze stimulerende rol bij verbeteringen die een bestuur aanvullend op basiskwaliteit wil realiseren.

9.1 VERVOLGTOEZICHT NA HET VIERJAARLIJKS ONDERZOEK

Eens in de vier jaar voeren we een onderzoek uit naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer op bestuursniveau. We kijken dan of het bestuur de onderwijskwaliteit goed in beeld heeft, daarbij zo nodig verbetering doorvoert en of zij de financiën op orde heeft. We leggen onze bevindingen vast in een rapport en maken (waar nodig) afspraken over herstel van tekortkomingen en het doorvoeren van verbeteringen. In deze paragraaf beschrijven we de inrichting van het vervolgtoezicht.

9.1.1 Oordeel kwaliteitszorg bestuur is leidend

Het oordeel over het financieel beheer en met name de kwaliteitszorg op bestuursniveau is leidend voor de inrichting van het vervolgtoezicht. Daarbij stellen we de vraag: wat moet op basis van de inspectieoordelen worden hersteld of verbeterd en welke rol krijgt het bestuur zelf bij de monitoring en beoordeling van dit herstel of de verbetering. We onderscheiden grofweg vier scenario's.

1. Kwaliteitszorg op orde en geen tekortkomingen: vertrouwen.

In het meest gunstige scenario zijn er geen (of beperkt) tekortkomingen geconstateerd en zijn er geen of slechts beperkte risico's op opleidingsniveau. Als daarbij de kwaliteitszorg en het financieel beheer op orde zijn dan spreken we vertrouwen uit in het bestuur en komen we in principe na vier jaar opnieuw langs. We maken afspraken met het bestuur over wanneer en hoe het bestuur zich verantwoordt over het eventuele herstel van de tekortkomingen en risico's. Wij verifiëren of de verbeteringen zijn gerealiseerd.

We bieden het bestuur de mogelijkheid om tussentijds één keer een 'uitwisselingsgesprek' te voeren over de stand van zaken en eventuele nieuwe ontwikkelingen.

2. Kwaliteitszorg op orde, maar tekortkomingen: afspraken met bestuur over eigen rol bij kwaliteits- en/of herstelonderzoek.

Als de kwaliteitszorg en het financieel beheer op orde zijn en we tekortkomingen hebben geconstateerd op het niveau van de opleidingen dan formuleren we herstelopdrachten en we maken we afspraken met het bestuur wat het bestuur zelf (her)onderzoekt en wat het aandeel van de inspectie is. Bij eventuele risico's die het bestuur zelf onderzoekt maken we afspraken over hoe het bestuur zich verantwoordt over de uitkomsten daarvan en de maatregelen die daaruit kunnen voortvloeien. De rol van de inspectie kan in dit scenario variëren van 'vinger aan de pols' tot uitvoering van een volledig herstelonderzoek. Bij de rolverdeling wordt meegewogen wat de omvang van de geconstateerde tekortkoming(en) is en wat de impact is bij niet spoedig herstel.

3. Kwaliteitszorg niet op orde: de inspectie voert kwaliteits- en/of herstelonderzoek uit.

Als een bestuur de kwaliteitszorg niet op orde heeft, dan is het aannemelijk dat de geconstateerde tekortkomingen bij de onderzochte opleidingen niet op zichzelf staan. De kwaliteitszorg is niet op orde als één van de standaarden binnen dit kwaliteitsgebied onvoldoende is. De inspectie kan er dan voor kiezen om nog een of meer kwaliteitsonderzoek(en) te doen naar risico's.

Het bestuur krijgt een herstelopdracht opgelegd, met als belangrijk onderdeel de verbetering van de kwaliteitszorg. In het vervolgtoezicht voert de inspectie het herstelonderzoek uit.

4. Financieel beheer niet op orde: combinatie van scenario's

Daar waar de kwaliteitszorg op bestuursniveau voldoende of goed is, maar het financieel beheer onvoldoende gebruiken we een combinatie van scenario's: het bestuur krijgt (beperkte) ruimte om zelf vorm te geven aan de verbetering van de tekortkomingen op het gebied van de kwaliteit, maar de inspectie voert zelf vervolgonderzoek uit in het kader van de verbetering van het financieel beheer.

Er is geen eenduidige beslisregel voor de keuze van een scenario. Dit is onder meer afhankelijk van het aantal opleidingen en de omvang ervan onder een bestuur, de complexiteit (aantal sectoren) van het bestuur, de ernst en omvang van de tekortkomingen en de eventuele risico's, de mate en snelheid van herstel van lopende toezichttrajecten, de toezichthistorie en de ontwikkeling van de kwaliteit en de kwaliteitszorg.

De beslissing over de inrichting van het vervolgtoezicht wordt vastgelegd in het rapport van het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en opleidingen. Hierin wordt ook vastgelegd in hoeverre het bestuur, dan wel de inspectie herstelonderzoek uitvoert op de opleidingen waar tekortkomingen zijn vastgesteld.

Bij grotere besturen kan het voorkomen dat bij het vierjaarlijks onderzoek niet alle opleidingen zijn onderzocht waar we risico's vermoeden. In dat geval kunnen we (aanvullend) kwaliteitsonderzoek uitvoeren. Ook in dit geval is het oordeel over de kwaliteitszorg van het bestuur leidend voor de vraag welke rol het bestuur zelf krijgt bij het (aanvullend) onderzoek en de eventuele verbeteracties.

9.1.2 Monitoren van herstel en verbetering

De afspraken met het bestuur over het vervolgtoezicht worden in principe bepaald voor de periode van maximaal vier jaar, volgend op het laatste vierjaarlijkse onderzoek. Deze afspraken kunnen in de tussentijd worden aangepast, afhankelijk van het verloop van het herstel van eventuele eerder vastgestelde tekortkomingen en van nieuwe ontwikkelingen (zowel positief als negatief) die naar voren komen in de jaarlijkse prestatieanalyse. Het eerdere oordeel over de kwaliteitszorg van het bestuur is hierbij leidend. Dit kan, afhankelijk van het tempo van herstel en de aanwezigheid van nieuwe risico's of signalen ertoe leiden dat het bestaande scenario tussentijds kan worden verlicht of kan worden verzaamd. Dit betekent dat de inspectie, afhankelijk van de keuze van het scenario en de afspraken met het bestuur naar aanleiding van het vorige vierjaarlijkse onderzoek bepaalt hoe om te gaan met eventuele risico's die naar voren komen in de daarop volgende jaren en tot welke eventuele aanpassingen van de afspraken met het bestuur dit moet leiden. Bij besturen bij wie de kwaliteitszorg en/of het financieel beheer als onvoldoende is beoordeeld, kan het oordeel tussentijds worden aangepast naar voldoende als de tekortkomingen zijn hersteld. In de tussenliggende jaren kan het oordeel over deze kwaliteitsgebieden worden bijgesteld op basis van een bestuursonderzoek op maat. Het is dus niet noodzakelijk om een volledig vierjaarlijks bestuursonderzoek uit te voeren om tot bijstelling van het oordeel over het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie te komen. Bij besturen bij wie de kwaliteitszorg als voldoende was beoordeeld, maar waar zich in de tussenliggende jaren (ernstige en/of veelvuldige) nieuwe risico's voordoen of bij wie het herstel achterblijft, kan het toezicht tussentijds worden verzaamd door versneld een onderzoek uit te voeren bij dat bestuur.

9.2 ONVOLDOENDE: OPDRACHT TOT HERSTEL

Herstel van naleving is gericht op opleidingen en besturen die niet voldoen aan de deugdelijkheidseisen. Voor een opleiding heeft dit betrekking op de onderwijskwaliteit, voor een bestuur betreft dit de kwaliteitszorg en het financieel beheer. Zij schieten dusdanig tekort in wat zij studenten bieden, voldoen niet aan de vereisten voor kwaliteitszorg en/of lopen dusdanige financiële risico's, dat herstel van die tekorten vereist is. Vanuit onze waarborgfunctie zien wij toe op dat herstel.

9.2.1 Herstelopdracht en herstelonderzoek

Bij het opleggen van een herstelopdracht hebben we drie opties:

1. Als het oordeel op opleidingsniveau of een kwaliteitsgebied onvoldoende is, krijgt het bestuur een opdracht tot herstel en volgt herstelonderzoek. De herstelopdracht en de afspraken over het herstelonderzoek maken deel uit van het rapport.
2. Als een kwaliteitsgebied voldoende is, maar een standaard binnen het gebied is onvoldoende, dan krijgt het bestuur opdracht tot herstel. We vertrouwen er op dat het bestuur de tekortkoming binnen de afgesproken termijn herstelt. We doen in principe geen herstelonderzoek. Deze afspraak wordt vastgelegd in het rapport.
3. Als een standaard voldoende is, maar er is niet aan alle wettelijke eisen voldaan (zie 4.7.1) dan benoemen we de tekortkoming – met de handhaving van het oordeel voldoende – in het rapport. Het bestuur draagt er zorg voor dat herstel zo snel mogelijk plaatsvindt. In een dergelijke situatie nemen we in principe geen herstelopdracht op in het rapport en er volgt ook geen herstelonderzoek.

De herstelopdracht zoals bedoeld onder 1 en 2 omvat de formulering van de wettelijke tekortkoming, de aard van het herstel en de termijn waarbinnen dit herstel moet zijn gerealiseerd. Dit wordt vastgelegd in het rapport. De mate waarin wij directief optreden bij het bepalen van de herstelopdracht is mede afhankelijk van de ernst en omvang van de tekortkomingen en de omgevingsfactoren die op het niet naleven van invloed zijn.

Afhankelijk van ons oordeel over de kwaliteitszorg van het bestuur voeren wij zelf het herstelonderzoek uit of laten we dit over aan het bestuur. Het kan zijn dat wij op afstand volgen of het bestuur adequaat bijstuurt, het kan ook dat wij zelf intensief en actief monitoren op de noodzakelijke verbeteringen. Op verzoek van het bestuur kan een herstelonderzoek eerder worden uitgevoerd dan afgesproken, bijvoorbeeld omdat eerder dan de gestelde termijn de verbeteringen al zijn gerealiseerd.

Het herstelonderzoek heeft tot doel te beoordelen of eerder door ons geconstateerde tekortkomingen in de naleving van de deugdelijkheidseisen door het bestuur en/of de opleiding zijn hersteld. Het herstelonderzoek kan een volledig kwaliteitsonderzoek zijn, of een verificatie van de informatie die we van het bestuur hebben gekregen.

We leggen onze bevindingen vast in een rapport of brief van bevindingen conform artikel 20 en 21 van de WOT.

9.2.2 Herstel examenkwaliteit

Artikel 6.1.5b en 6.2.3b van de WEB bieden de mogelijkheid dat bij onvoldoende examenkwaliteit het recht op examinering kan worden ontnomen. Als de instelling het recht op examinering voor de betreffende opleiding wordt ontnomen, behoudt de instelling het recht op het verzorgen van de opleiding. Andersom geldt dat niet.

Bij een oordeel 'onvoldoende examenkwaliteit' meldt de inspectie dit aan de minister en het bestuur ontvangt een brief met een formele waarschuwing. We leggen de termijn vast waarbinnen de vereiste verbetering van examenkwaliteit gerealiseerd moet zijn. Indien niet of niet in voldoende mate gevolg is gegeven aan de waarschuwing, kan de minister het recht op examinering voor de betreffende opleiding intrekken. In dat geval moet de instelling de examinering van de betreffende opleiding volledig uitbesteden aan een andere instelling die over het betreffende recht beschikt.

9.2.3 Herstel financieel beheer

Als er op het gebied van financieel beheer sprake is van risico's ten aanzien van de continuïteit of van niet naleven van wettelijke vereisten, dan leggen we vast welke maatregelen het bestuur moet treffen voor de verbetering van de financiële positie of de financiële beheersing. Als er sprake is van het oordeel onvoldoende op financieel beheer (vanwege een of meer standaarden), dan spreken we van aangepast financieel toezicht. De interventie is er op gericht dat de risico's of tekorten binnen een beperkte periode zijn opgeheven. Doorgaans moet dit binnen twee jaar het geval zijn. We leggen tevens vast op welke wijze en op welk moment het bestuur ons de gevraagde informatie levert. We maken daarbij gebruik van nadere richtlijnen voor de stappen bij het aangepast financieel toezicht. Het bestuur wordt geïnformeerd over het escalatietraject als herstel niet binnen de gestelde termijn is gerealiseerd (par. 9.3).

Als herstel van naleving niet binnen de afgesproken termijn plaatsvindt en/of het bestuur niet bij machte blijkt om het herstel te realiseren dan kunnen we besluiten tot versnelling van het vierjaarlijks onderzoek. Een andere mogelijkheid is dat we de aard van de interventie(s) verzwaren. We noemen dit escalatie.

9.3 ESCALATIE BIJ VOORTDUREN NIET NALEVING

Indien er vertraging in het herstel optreedt, waardoor studenten (te lang) onderwijs van onvoldoende kwaliteit krijgen, de examenkwaliteit niet herstelt, of de tekorten ten aanzien van kwaliteitszorg of financieel beheer niet verminderen, dan volgt escalatie van het toezicht. Dit heeft tot doel te bewerkstelligen dat het bestuur alsnog en zo snel mogelijk de tekortkoming(en) herstelt. We maken daarbij gebruik van interventies die de druk op herstel doen toenemen, zoals een bestuursgesprek waarin we bijvoorbeeld prestatieafspraken vastleggen.

Bij instellingen die ernstig onderpresteren zal de inspectie ook het interne toezicht bij haar toezicht betrekken (art. 9.1.4 WEB). Dit zal enerzijds inhouden de vraag in hoeverre het interne toezicht haar wettelijke taak uitvoert, en anderzijds de vraag op welke wijze de raad van toezicht een rol kan spelen bij de noodzakelijke verbetering²⁵.

9.3.1 Opschorten of inhouden van de bekostiging

Indien een bestuur na een herstelopdracht niet binnen de afgesproken termijn de desbetreffende wettelijke eis naleeft, kan een bekostigingssanctie worden opgelegd²⁶. De minister heeft de bevoegdheid om de bekostiging geheel of gedeeltelijk op te schorten of in te houden (art. 11.1 WEB). De bevoegdheid om de bekostiging geheel of gedeeltelijk op te schorten is gemandateerd aan de inspectie. De bevoegdheid om de bekostiging in te houden is eveneens gemandateerd aan de inspectie, voor ten hoogste 15 procent van de bekostiging. De manier waarop de minister en de inspectie met hun bevoegdheden omgaan is vastgelegd in de Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen.

Voorafgaand aan een besluit tot opschorting of inhouding van de bekostiging wordt het bestuur van dit voornemen in kennis gesteld, en gevraagd een zienswijze te geven. Deze zienswijze wordt meegewogen in het uiteindelijke besluit.

9.3.2 Onderzoek bestuurlijk handelen

Als we bij besturen ernstige tekortkomingen hebben vastgesteld op het gebied van de kwaliteitszorg en/of de financiën, en het bestuur heeft deze niet binnen de afgesproken termijn hersteld dan kunnen we een onderzoek doen naar het bestuurlijk handelen. Het functioneren van het intern toezicht en de medezeggenschap maakt veelal deel uit van het onderzoek.

Een onderzoek bestuurlijk handelen kan leiden tot afspraken met het bestuur teneinde alsnog herstel te realiseren, tot een bekostigingssanctie (zie boven) of tot een voordracht bij de minister met een advies over de sancties die de minister kan treffen op grond van de wet. De minister kan op basis van de voordracht een aanwijzing geven of tot opschorting of inhouding van de bekostiging overgaan.

9.3.3 Escalatieteam ministerie en inspectie

In uitzonderlijke gevallen kan een situatie ontstaan waarin de interventiemogelijkheden van de inspectie zijn uitgeput en waarin we er geen vertrouwen in hebben dat het bestuur erin zal slagen om de afspraken ten aanzien van de noodzakelijke verbeteringen binnen een redelijke termijn na te komen. Dit kan het geval zijn bij een combinatie van aanhoudende risico's ten aanzien van de kwaliteit en risico's ten aanzien van het financieel beheer. Zo'n situatie kan zich ook voordoen naar aanleiding van een zeer ernstig incident. Het ministerie en de inspectie vormen dan samen een escalatieteam en maken afspraken over de te volgen lijn en ieders rol daarin. De samenwerking is erop gericht de best passende

²⁵ Voor raden van toezicht mbo staan wettelijke taken omschreven in artikel 9.1.4 van de WEB. Deze komen er op neer dat de raad van toezicht houdt op de uitvoering van werkzaamheden en de uitoefening van bevoegdheden door het college van bestuur en hen met raad en daad terzijde staat. Ook in de artikelen 9.1.7. en 9.1.8 zijn zaken omtrent het interne toezicht geregeld. De inspectie ziet daarmee ook toe op de relatie tussen het college van bestuur en de raad van toezicht.

²⁶ Dit geldt niet voor niet-bekostigde instellingen.

oplossing voor het probleem te arrangeren, zodat de voorwaarden voor kwaliteit van het onderwijs en/of het financieel beheer worden gegarandeerd.

9.3.4 Overige sancties

Naast de hierboven genoemde sancties kan de inspectie in bijzondere gevallen nog andere sancties opleggen. Het gaat dan om bestuurlijke boetes op grond van de Leerplichtwet, dwangsommen op grond van de Wet normering topinkomens en terugvordering van bekostiging op grond van de Algemene wet bestuursrecht.

9.4 TOEZICHTPLAN BIJ ZEER ZWAK ONDERWIJS

Bij het oordeel 'zeer zwakke opleiding' dan legt de inspectie het betreffende bestuur een herstelopdracht op. De inspectie stelt een toezichtplan op dat sturend is voor het verdere verloop van het toezicht. Er mag niet langer dan een jaar sprake zijn van zeer zwak onderwijs. Het herstelonderzoek vanwege zeer zwak onderwijs wordt altijd uitgevoerd door de inspectie. Als het herstelonderzoek uitwijst dat de kwaliteit niet is verbeterd, melden we de opleiding bij de minister. Deze kan besluiten de rechten op onderwijs en/of examinering in te trekken c.q. de bekostiging te beëindigen. De inspectie adviseert de minister over de maatregelen die genomen moeten worden.

Voor de categorie zeer zwakke opleidingen geldt een aantal aanvullende interventies. Deze hebben tot doel belanghebbenden rond de opleiding actief over het oordeel 'zeer zwak onderwijs' te informeren (art. 4, vierde lid, WOT). Dit betekent dat wij in de eerste plaats de minister over het oordeel 'zeer zwak' informeren en dat de opleiding op onze website als zodanig wordt vermeld. Ook informeren we de betreffende gemeente(n) aan de hand van het inspectierapport.

9.5 VERBETEREN BOVEN BASISKWALITEIT

Als een opleiding voldoet aan basiskwaliteit houdt onze rol niet op. Naast onze waarborgfunctie willen we besturen en opleidingen stimuleren kwaliteitsdoelen te formuleren die hoger liggen dan de basiskwaliteit. In onze onderzoeken voeren we daarom de dialoog over de eigen doelen en ambities die het bestuur zich stelt en hoe deze worden gerealiseerd. Ook kunnen we tijdens het vierjaarlijks onderzoek op verzoek van besturen een onderzoek doen naar opleidingen die het volgens het bestuur goed doen. Onze bevindingen zijn er dan op gericht om het bestuur en zijn opleidingen feedback te geven op de kwaliteit die zij al dan niet laten zien. Op deze wijze werken inspectie, besturen en opleidingen samen aan de verdere ontwikkeling van de kwaliteitscultuur.

10 STELSELTOEZICHT

Toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en de examinering richt zich naast het toezicht op besturen en hun opleidingen ook op het stelsel als geheel. In de eerste negen hoofdstukken van dit onderzoekskader hebben we beschreven hoe we de kwaliteit van individuele besturen en hun opleidingen beoordelen. In dit hoofdstuk beschrijven we het stelseltoezicht zoals we dat voor de sectoren po, vo, (v)so en mbo vormgeven.

10.1 VERSTERKING RELATIE TOEZICHT OP INSTELLINGEN EN STELSELTOEZICHT

Onder stelselkwaliteit verstaan we de mate waarin het stelsel van opleidingen en besturen erin slaagt de kernfuncties van onderwijs – kwalificatie, socialisatie en selectie/allocatie – met succes én in evenwicht te realiseren. Onze periodieke onderzoeken bij opleidingen en besturen geven daarvan een aardig beeld, maar stelselkwaliteit is niet een optelsom van de oordelen en kwaliteitsbeelden die we met het instellingstoezicht verkrijgen. Daar is meer voor nodig.

Met het waarderingskader doen we uitspraken over de kwaliteit van opleidingen en besturen op basis van de (selectie van) standaarden. Dit kwaliteitsbeeld is niet alles omvattend. Ouders, studenten, docenten, directeuren, opleidingsmanagers en bestuurders ervaren soms knelpunten die relevant zijn voor (het ontbreken van) onderwijskwaliteit, maar waarvoor andere partijen nodig zijn om tot verbetering of een oplossing te komen. Zo kan vigerend overheidsbeleid tot ongewenste effecten leiden, wordt nieuw beleid om diverse redenen moeizaam geïmplementeerd, of nemen niet alle partijen hun verantwoordelijkheid om gezamenlijk aan de gewenste oplossing bij te dragen. Inspecteurs krijgen dergelijke signalen en voorbeelden bij hun instellingsonderzoeken aangereikt; vaak reiken deze onderwerpen verder dan de onderzoeksvraag van het onderzoek bij die ene instelling. We willen deze stelselinformatie beter benutten en als toezichthouder nadrukkelijk een rol vervullen bij het agenderen van knelpunten op stelselniveau. Daarvoor is het nodig dat we ons een beeld vormen van de knelpunten die zich instellingsoverstijgend voordoen. We richten het stelseltoezicht daarop vervolgens in.

We kunnen met ons toezicht bovendien meer effect sorteren als we de relatie tussen het toezicht op individuele opleidingen en instellingen en het stelseltoezicht versterken. We richten het stelseltoezicht zodanig in dat we enerzijds de (gestandaardiseerde en niet-gestandaardiseerde) informatie die we op opleidings- en instellingniveau verkrijgen benutten voor de keuze van stelselonderzoeken. Anderzijds richten we onze instellingsonderzoeken proportioneel in, mede op basis van breed verkregen stelselinformatie. We doen dit op hoofdlijnen waar het goed gaat en verdiepend waar het nodig blijkt.

We selecteren jaarlijks onderwerpen die herkenbaar zijn in het onderwijsveld. Afhankelijk van de aard van de problematiek en de oplossingsrichting communiceren we met relevante partijen over de uitkomsten en dringen we aan op een oplossing van het probleem. Samenvattend richten we ons met het stelseltoezicht op stelselproblemen, waarvoor de oplossing het niveau van individuele instellingen overstijgt. We treden daarbij stimulerend, agenderend en activerend op.

10.2 STELSELMONITORING

We volgen permanent de belangrijkste kenmerken van en ontwikkelingen in het onderwijsstelsel. Dat doen we op verschillende onderdelen. Naast de drie kernfuncties – kwalificatie, socialisatie en selectie/allocatie – doen we dit ook op aspecten van voorwaarden en doelmatigheid, zoals beschikbaarheid en besteding van financiële middelen, bestuurlijk handelen en kwaliteitszorg, personeelsbeleid en faciliteiten.

Om tot een beeld van het stelsel als geheel te komen, brengen we in kaart hoe het er voor staat, per sector maar ook voor het stelsel. We maken daarbij gebruik van de jaarlijkse prestatieanalyse van besturen en opleidingen (par. 6.1). Daarnaast hanteren we diverse bronnen zoals informatie uit gesprekken bij instellingonderzoeken, informatie uit inspectieonderzoeken, signalen die bij de inspectie binnen komen, kennis uit externe (wetenschappelijke) onderzoeken, berichten in de media, bestuurlijke overleggen, informatie van toezichthouders op verwante domeinen. We maken ook gebruik van informatie die door anderen verzameld is, zoals inschrijvingen en stroomgegevens van studenten, financiële gegevens en demografische gegevens.

De resultaten van de monitoring geven inzicht in ontwikkelingen in het onderwijs en mogelijke tekortkomingen in het stelsel. Dit wordt jaarlijks intern en met externe belanghebbenden besproken. De belangrijkste trends, opvallende ontwikkelingen en tekortkomingen beschrijven we in De Staat van het Onderwijs. Ook tussendoor publiceren we en organiseren we themabijeenkomsten.

10.3 THEMAKEUZE EN WERKWIJZE

Op basis van de stelselmonitoring kiezen we jaarlijks enkele thema's. Prioritering vindt plaats aan de hand van criteria die verband houden met nut en noodzaak van een verdere verkenning en de rol die de inspectie daarbij betekenisvol kan vervullen (stimulerend, agenderend, activerend). We kijken wat de beste manier is om een bepaald thema onder de aandacht te brengen: met een thematisch onderzoek, of bijvoorbeeld door het organiseren van expertbijeenkomsten of symposia of bijvoorbeeld door informatiedeling via een webinar of e-magazine. Een thema kan sectorspecifiek zijn of meerdere sectoren omvatten en de selectie van thema's wordt vastgelegd in ons jaarwerkplan.

Als een themaonderzoek wordt uitgevoerd, dan koppelen we dit bij voorkeur aan het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en hun opleidingen. Daarmee houden we de toezichtlast zo beperkt mogelijk. Bij het vierjaarlijks onderzoek bij besturen en opleidingen kiezen we jaarlijks een tot drie standaarden die altijd bij elk (verificatie)onderzoek bij twee of meer van de sectoren po, vo (v)so, mbo worden beoordeeld. Op deze manier ontstaat een representatief beeld op stelselniveau. Daarnaast kan iedere sector een of meer sectorspecifieke standaarden aanwijzen die in een bepaalde periode bij alle onderzoeken binnen de betreffende sector worden beoordeeld. De keuze voor de 'stelselstandaarden' wordt altijd gebaseerd op de analyse van de stelselmonitor. Deze analyse kan er tevens toe leiden dat een of meer standaarden uit het waarderingskader op voorhand niet worden onderzocht bij het instellingstoezicht omdat de analyse daar geen aanleiding toe geeft.

Als voorbeeld noemen we didactisch handelen. We willen de kwaliteit op deze standaard in alle sectoren onderzoeken. Dit komt dan aan de orde in alle vierjaarlijkse onderzoeken. Er wordt een representatief beeld opgesteld per sector.

Zo geldt dit ook voor sectorspecifieke thema's, zoals de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming in het mbo of de samenwerking van besturen in po, vo en (v)so in het kader van passend onderwijs. Een derde mogelijkheid is dat we een volledig kwaliteitsgebied stelselbreed onderzoeken.

Op basis van de keuzes in ons jaarwerkplan informeren we besturen bij het vierjaarlijks onderzoek over de zogenoemde 'stelselstandaarden' die we onderzoeken. We nemen dit ook op in het onderzoeksplan dat we bij een vierjaarlijks onderzoek opstellen (zie par. 7.2.3).

De resultaten van het (aan het vierjaarlijks onderzoek gekoppeld) themaonderzoek worden opgenomen in De Staat van het Onderwijs (zie par. 8.5) en worden niet separaat in de rapporten van de vierjaarlijkse onderzoeken vermeld. Het bestuur wordt hier apart over geïnformeerd.

Een thematisch onderzoek kan niet altijd gekoppeld worden aan het vierjaarlijks onderzoek naar besturen en hun opleidingen. De aard van het vraagstuk bepaalt of een koppeling met het vierjaarlijks onderzoek mogelijk is.

Een urgent stelselprobleem kan leiden tot voorrang op de onderzoeksagenda.

11 SPECIFIEKE TOEPASSINGEN VAN HET WAARDERINGSKADER

Het waarderingskader mbo in hoofdstuk 3 beschrijft de kwaliteitsgebieden en standaarden die gelden voor het toezicht op het bekostigd beroepsonderwijs. In dit hoofdstuk en bijbehorende bijlagen beschrijven we specifieke toepassingen van het waarderingskader en eventuele afwijkingen in de normering. Dit betreft de niet-bekostigde mbo-instellingen (hierna: niet-bekostigde instellingen), vavo, (overige) educatie, mbo in Carabisch Nederland en exameninstellingen.

11.1 NIET-BEKOSTIGD MBO

Om in aanmerking te (blijven) komen voor het recht op diploma-erkenning dienen opleidingen van niet-bekostigde instellingen aan de eisen genoemd in artikel 1.4.1 van de WEB te voldoen.²⁷ De diploma-erkenning kan de bol/bbl of de derde leerweg betreffen. Voor niet-bekostigde instellingen gelden op basis hiervan dus enkele uitzonderingen op en afwijkingen van het waarderingskader mbo 2017. Hieronder geven we de voor niet-bekostigde instellingen uitgezonderde wettelijke bepalingen in een overzicht weer (par. 11.1.1) en vervolgens geven we de afwijkingen aan ten aanzien van de beoordeling van de Onderwijsresultaten.

11.1.1 Aanpassing waarderingskader

De volgende wettelijke bepalingen uit de verantwoording van de standaarden zijn niet van toepassing op niet-bekostigde instellingen.

Standaard		Uitgezonderde wettelijke bepalingen WEB
1.1	Onderwijsprogramma	Art. 1.3.5, onder b; art. 7.2.4a. (voor derde leerweg: ook 7.2.7, vijfde en zesde lid).
1.2	Ontwikkeling en begeleiding	Art. 1.3.5, onder c; art. 7.2.4a.
1.3	Didactisch handelen	Art. 1.3.6a; art. 7.2.4a. (voor derde leerweg: ook 7.2.7, vijfde en zesde lid)
4.1	Studiesucces	Art. 1.3.5; art. 7.2.4a.
5.1	Kwaliteitszorg	Art. 1.3.6a; hoofdstuk 4; art. 2.5.4; art. 9.1.4; art. 9.1.7; art. 9.1.8.
5.3	Verantwoording en dialoog	Art. 2.5.4; art. 6.1.3; art. 8a.1.2; art. 8a.1.3; art. 8a.1.4; art. 8a.2.1; art. 9.1.4; art. 9.1.7.

Binnen het kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten luidt de standaard Studiesucces voor niet-bekostigde mbo-instellingen hetzelfde als voor bekostigde mbo-instellingen, maar deze wordt beoordeeld aan de hand van andere indicatoren. Dit zijn: cohortrendement, verblijfsduur en passende plaatsing/passend diploma. Cohortrendement wordt op basis van een norm beoordeeld, de resultaten op beide andere indicatoren worden beschreven. Zie voor de uitwerking bijlage 1.

Het volledige waarderingskader niet-bekostigd mbo en de normering zijn opgenomen in bijlage 2.

11.1.2 Werkwijze

De werkwijze van het toezicht op het niet-bekostigd mbo is zoals beschreven in hoofdstuk 4 t/m 9.

²⁷ Niet-bekostigde opleidingen kunnen ook worden verzorgd door bekostigde mbo-instellingen. In zo'n geval hanteren we op bestuursniveau de standaarden uit het waarderingskader mbo (hoofdstuk 3) en op opleidingsniveau de standaarden uit het waarderingskader voor niet-bekostigd mbo, zoals opgenomen in bijlage 2.

11.2 VOORTGEZET ALGEMEEN VOLWASSENENONDERWIJS (VAVO)

Bekostigde opleidingen vavo kunnen op grond van artikel 1.3.1, eerste lid, onder b, van de WEB alleen worden verzorgd door ROC's die dat voor 1 augustus 2012 ook al deden (of door instellingen die op een later moment daarvoor diploma-erkenning krijgen van de minister). Op bestuursniveau sluit het waarderingskader vavo dus grotendeels aan bij het waarderingskader mbo, behalve waar het waarderingskader mbo bijvoorbeeld specifiek aan het beroepsonderwijs of bedrijfsleven refereert. Op opleidingsniveau geldt dat bekostigde vavo-opleidingen moeten voldoen aan alle eisen zoals neergelegd in de WEB voor zover die betrekking hebben op vavo. Op grond van artikel 7.4.11 is titel 4 van hoofdstuk 7 van de WEB bijvoorbeeld slechts voor een deel van toepassing. Verder is op grond van artikel 7.4.11, derde lid, het Eindexamenbesluit VO van toepassing.

Voor niet-bekostigde vavo-opleidingen geldt dat zij moeten voldoen aan de eisen genoemd in artikel 1.4a.1 van de WEB. Voor niet-bekostigde opleidingen vavo gelden op basis hiervan dus weer enkele uitzonderingen op het waarderingskader vavo. Niet-bekostigd vavo wordt veelal uitgevoerd door niet-bekostigde instellingen voor voortgezet onderwijs (zogenoemde B2-scholen).

11.2.1 Aanpassing waarderingskader

Het waarderingskader vavo kent ten opzichte van het waarderingskader mbo drie aanpassingen met betrekking tot de standaarden op opleidingsniveau. Bij de standaard Studiesucces sluiten we aan bij de corresponderende standaard van het voortgezet onderwijs (Resultaten); binnen het kwaliteitsgebied Examinering en diplomering kijken we alleen naar de standaard Kwaliteitsborging examinering en diplomering; en de standaard Beroepspraktijkvorming is niet van toepassing. Daarnaast is - waar nodig - de tekst van de uitwerking en verantwoording van de betreffende standaarden aangepast. Zoals gezegd zijn de standaarden op bestuursniveau grotendeels gelijk aan de corresponderende standaarden van het waarderingskader mbo. Het volledige waarderingskader vavo en de normering zijn opgenomen in bijlage 3.

Voor niet-bekostigd vavo is met behulp van asteriskken aangegeven welke onderdelen van het waarderingskader vavo niet gelden voor niet-bekostigd vavo.

11.2.2 Werkwijze

De werkwijze is zoals beschreven in hoofdstuk 4 t/m 9. Onderzoek naar vavo kan deel uitmaken van het vierjaarlijks onderzoek.

11.3 OVERIGE EDUCATIE

Voor opleidingen overige educatie geldt dat zij moeten voldoen aan de eisen genoemd in artikel 1.4a1 van de WEB.

Educatie draagt bij aan de zelfredzaamheid van volwassenen. Door vaardiger te worden in de Nederlandse taal en beter te leren rekenen, kunnen mensen zelfstandiger meedoen in de samenleving. Daarom voeren gemeenten een educatiebeleid dat is verbonden met andere beleidsdomeinen die bevorderlijk zijn voor de participatie. Sinds 1 januari 2015 is de verplichte besteding van de educatiemiddelen van gemeenten bij roc's komen te vervallen, waarbij is voorzien in een overgangperiode van drie jaar. Roc's die nog opleidingen overige educatie aanbieden, doen dat sindsdien dus als contractactiviteit.

We houden toezicht op educatie bij roc's en andere instellingen die een diploma-erkenning voor (een) opleiding(en) overige educatie hebben.

11.3.1 Aanpassing waarderingskader

Het mbo-kader geldt als uitgangspunt voor het waarderingskader overige educatie, maar is aangepast waar de WEB op grond van artikel 1.4a.1 aan overige educatie andere eisen stelt.

Het toezicht op overige educatie omvat het onderwijsproces, de examinering en de kwaliteitsborging. Voor opleidingen overige educatie geldt daarom een beperkt waarderingskader. Voor het gebied

Kwaliteitszorg en ambitie verwijzen we naar het waarderingskader niet-bekostigd mbo. In bijlage 4 is het volledige waarderingskader met de normering opgenomen.

11.3.2 Werkwijze

We doen alleen onderzoek naar overige educatie als signalen daar aanleiding toe geven.

11.4 ONDERWIJS IN CARIBISCH NEDERLAND

Sinds 10 oktober 2010 zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) bijzondere gemeenten van Nederland. De eilanden worden ook wel 'Caribisch Nederland' genoemd. We houden toezicht op het onderwijs in Caribisch Nederland (po, vo, mbo, ho, sociale kantrajecten jongeren en expertisecentra onderwijszorg). Tevens hebben we de taak van vertrouwensinspecteur voor Caribisch Nederland.

In 2011 is de Onderwijsagenda voor Caribisch Nederland, 'Samen werken aan kwaliteit', tot stand gekomen. Het doel van de Onderwijsagenda is dat in 2016 de onderwijskwaliteit in Caribisch Nederland op een naar Nederlandse en Caribische maatstaven aanvaardbaar niveau is. Anders gezegd: het onderwijs dient op alle scholen en opleidingen in 2016 voldoende basiskwaliteit te hebben. Op basis van de Onderwijsagenda heeft de inspectie de kenmerken van basiskwaliteit beschreven. Alle scholen en opleidingen hebben verbeterplannen opgesteld met activiteiten om de basiskwaliteit te bereiken.

Vervolgens is in 2014 gekeken welke voortgang is geboekt. De inspectie concludeert in het rapport 'Onderwijsverbetering Caribisch Nederland' dat 'ondanks de vele inspanningen die de afgelopen jaren zijn gedaan en de verbetering van het onderwijs die daardoor is gerealiseerd, het onzeker is of de scholen en instellingen in Caribisch Nederland in augustus 2016 zullen voldoen aan basiskwaliteit.' [Daarom zijn in de loop van 2016 nieuwe afspraken gemaakt om er voor te zorgen dat alle scholen en opleidingen voldoen aan de basiskwaliteit].

De hierna beschreven werkwijze is van toepassing voor scholen en opleidingen die de basiskwaliteit op orde hebben op 1 augustus 2017 of daarna voor de eerste keer de basiskwaliteit bereiken. Daarna is voor alle scholen opleidingen de werkwijze en het waarderingskader zoals hierna beschreven van toepassing.

11.4.1 Aanpassing waarderingskader

De basis voor het waarderingskader voor het onderwijs in Caribisch Nederland is gelijk aan het waarderingskader zoals beschreven in hoofdstuk 3. De standaarden zijn aangepast op basis van de wetgeving die voor Caribisch Nederland geldt (WPO BES, WVO BES en WEB BES) en er zijn aanpassingen gemaakt om het waarderingskader beter aan te laten sluiten bij de context. Mbo-opleidingen in Caribisch Nederland worden verzorgd door scholengemeenschappen in de zin van de WVO BES. Dit betekent dat het bestuur van deze scholengemeenschappen zowel met het waarderingskader van vo als van mbo van doen heeft. Ook zijn er enkele onderdelen die voor Caribisch Nederland niet van toepassing zijn, bijvoorbeeld omdat er geen scholen voor speciaal onderwijs of samenwerkingsverbanden passend onderwijs zijn in Caribisch Nederland.

Een andere bijzonderheid is dat nog niet alle artikelen van de WPO BES, WVO BES en WEB BES in werking zijn getreden. Daarom zijn sommige standaarden nu nog voorzien van eigen aspecten van kwaliteit, die gebaseerd zijn op wetgeving die in de toekomst alsnog in werking zal treden. Vanaf het moment van inwerkingtreding gelden deze onderdelen als deugdelijkheidseisen. Waar dit van toepassing is, is dat in het waarderingskader aangegeven. Het volledige waarderingskader en de normering zijn te vinden in bijlage 5.

11.4.2 Werkwijze

De hierna beschreven werkwijze is van toepassing voor scholen en opleidingen die de basiskwaliteit op orde hebben op 1 augustus 2017 of daarna voor de eerste keer de basiskwaliteit bereiken. Voor scholen en opleidingen in het po, vo en mbo waar dit nog niet het geval is, blijven de kaders over het bereiken

van de basiskwaliteit geldig tot 1 januari 2019.²⁸ Bij deze scholen/opleidingen houden we intensief toezicht en zij worden in elk geval jaarlijks door de inspectie bezocht. Voor het Expertisecentrum onderwijszorg (eoz) en de sociale kanstrajecten jongeren (skj) blijft de werkwijze en het waarderingskader zoals afgesproken in de documenten over basiskwaliteit.

De inspectie beoordeelt in Caribisch Nederland vooralsnog alleen op het niveau van de standaarden. Hiermee laat de inspectie zien op welke standaarden de opleiding een onvoldoende, voldoende of goede beoordeling verdient. Op deze wijze stimuleert de inspectie de verdere onderwijsontwikkeling nu de basiskwaliteit is bereikt en wordt voor ouders, studenten en andere belanghebbenden duidelijk inzicht gegeven in eventuele verbeterpunten. Tekortkomingen op de wettelijke eisen kunnen leiden tot een onvoldoende oordeel op standaarden. Een onvoldoende oordeel op een standaard leidt tot een herstelopdracht (zie par. 9.2). Daarbij gelden de herstelprocedures als beschreven. Als standaarden niet zijn gebaseerd op een wettelijke eis, wordt het oordeel onvoldoende niet gegeven. In plaats daarvan geeft de inspectie bij tekortschietende kwaliteit de waardering 'kan beter'. Of de inspectie overgaat tot het geven van meer gedifferentieerde oordelen op opleidingsniveau (zeer zwak, onvoldoende voldoende, goed) vraagt onderzoek naar de mogelijke effecten daarvan in de Caribische context.

In dit stadium van de schoolontwikkeling in Caribisch Nederland worden alle scholen/opleidingen en besturen één keer in de twee jaar bezocht. In het tussenliggende jaar wordt met elk bestuur een bestuursgesprek gevoerd. Wanneer tijdens het meest recente onderzoek onvoldoendes op één of meerdere standaarden zijn geconstateerd, verantwoordt het bestuur tijdens dit gesprek welke verbeteringen zijn gerealiseerd. De inspectie kan daarbij een onderzoek uitvoeren om het oordeel van het bestuur te verifiëren.

11.5 EXAMENINSTELLINGEN

Een mbo-instelling kan de examinering door een exameninstelling laten verzorgen. Voor exameninstellingen geldt dat zij moeten voldoen aan de eisen genoemd in artikel 1.6.1. van de WEB. De prestaties van de exameninstellingen maken deel uit van de jaarlijkse analyse en ten minste eens in de vier jaar vindt een onderzoek plaats. Het onderzoek heeft in navolging van artikel 1.6.1 van de WEB vooral betrekking op de kwaliteit van de examinering en diplomering.

11.5.1 Aanpassing waarderingskader

Het waarderingskader voor de exameninstellingen omvat het kwaliteitsgebied Examinering en diplomering en het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie. De standaarden van het kwaliteitsgebied Examinering en diplomering (hoofdstuk 3) zijn ongewijzigd van toepassing op exameninstellingen. In het gebied Kwaliteitszorg en ambitie zijn enkele wijzigingen opgenomen. Het volledige waarderingskader en de normering zijn opgenomen in bijlage 6.

11.5.2 Werkwijze

De werkwijze is zoals beschreven in hoofdstuk 4 t/m 9.

11.6 AGRARISCHE OPLEIDINGSCENTRA

Agrarische opleidingscentra (AOC's) zijn instellingen zoals bedoeld in de WEB (art. 1.3.3). Op het voorbereidend beroepsonderwijs dat binnen AOC's wordt verzorgd, geldt echter ook de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO). Dit leidt ertoe dat op het 'vbo-groen' twee wetten van toepassing zijn, met deels overlappende of juist van elkaar verschillende bepalingen. De wetgever heeft daarom in zowel de WVO als de WEB de mogelijkheid geboden om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur

²⁸ Zie de beschrijving van basiskwaliteit (maart 2011) op de website van de inspectie. Voor po en vo: <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/publicaties/2011/basiskwaliteit-po-en-vo-brochure.pdf> en voor mbo en sociale kanstrajecten voor jongeren: <http://www.onderwijsinspectie.nl/publicaties/2011/05/de-basiskwaliteit-van-het-middelbaar-beroepsonderwijs-mbo-en-de-sociale-kanstrajecten-jongeren-skj-caribisch-nederland.html>.

bepalingen van deze wetten buiten toepassing te verklaren voor het vbo-groen (art. 19 WVO en art. 2.6a WEB). In het Besluit vbo-groen in een AOC 2016 is vervolgens geregeld welke artikelen uit de WEB en de WVO niet van toepassing zijn.

De hoofdregel zoals voortvloeiend uit het Besluit vbo-groen in een AOC 2016, is dat de inrichting en het examen van het vbo-groen worden bepaald door de WVO. Hieronder worden ook de vereisten voor de benoeming van het onderwijspersoneel verstaan. Waar hierover toch nog onduidelijkheid kan bestaan, worden een aantal artikelen uit de WEB en de WVO met genoemd besluit expliciet buiten toepassing verklaard.

Voor de beoordeling van de onderwijskwaliteit van het vbo-groen sluiten we daarom op schoolniveau aan bij de standaarden uit het waarderingskader vo, inclusief het gebied Kwaliteitszorg en ambitie op schoolniveau. Op bestuursniveau gelden de standaarden uit het waarderingskader mbo, inclusief het gebied Kwaliteitszorg en ambitie op bestuursniveau.

BIJLAGE 1. NORMERING EN BEOORDELING ONDERWIJSRESULTATEN

Het gebied Onderwijsresultaten bestaat voor het bekostigd beroepsonderwijs uit twee standaarden: Studiesucces en Vervolgsucces. In deze bijlage beschrijven we de normering, de oordeelsvorming en de specifieke uitzonderingen en/of toepassingen daarvan.

1. Standaard Studiesucces in bekostigd onderwijs

Bij opleidingen op niveau 2, 3 en 4 beoordelen we de standaard Studiesucces aan de hand van drie indicatoren: jaarresultaat, diplomaresultaat en startersresultaat. We beschrijven voorts de standaard aan de hand van de indicatoren passende plaatsing, passend diploma en opstroom.

Voor de eerste drie indicatoren geldt een absolute norm, waarvan de hoogte na overleg met het onderwijsveld is vastgesteld en zal ingaan per 1 augustus 2017 voor een periode van vier jaar²⁹. De resultaten leiden tot een oordeel goed, voldoende of onvoldoende op standaardniveau.

Voor de drie overige indicatoren wordt geen norm vastgesteld. De resultaten op deze indicatoren geven een beeld van de prestaties van de instelling ten opzichte van hun eigen doelen en ambities en ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze leggen de relatie naar het primaire onderwijsproces en vormen daarmee een aanleiding voor het gesprek met de onderwijsteams en de instelling.

Studiesucces niveau 2,3 en 4: indicatoren, definities, norm en benchmark³⁰

Indicator	Definitie	Norm
Jaarresultaat	Het aantal gediplomeerden in een bepaald jaar (instellingsverlaters met diploma plus gediplomeerde doorstromers binnen de instelling) als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingsverlaters in hetzelfde jaar.	P30
Diplomaresultaat	Het aantal gediplomeerde instellingsverlaters in een jaar als percentage van alle instellingsverlaters in hetzelfde jaar.	P30
Startersresultaat	Het aandeel van nieuwe instromers in de instelling in een bepaald jaar dat in het eerste jaar gediplomeerd is uitgestroomd of het volgend jaar nog binnen de instelling studeert.	P30
Indicator	Definitie	Benchmark
Passende plaatsing	De mate waarin de instelling nieuwe instromers plaatst op een opleidingsniveau dat op basis van hun vooropleiding mag worden verwacht.	Landelijk gemiddelde ³¹
Passend diploma	De mate waarin de instelling studenten diplomeert op een opleidingsniveau dat op basis van de vooropleiding mag worden verwacht.	Landelijk gemiddelde
Opstroom	Het aandeel van de ingeschreven studenten in een bepaald jaar op niveau 1, 2 en 3 dat binnen de eigen instelling opstroomt naar een hoger niveau.	Landelijk gemiddelde

²⁹ De normen die worden vastgesteld gaan uit van de meest recent bekende onderwijsresultaten op 1/8/2017.

³⁰ De berekeningswijze zal door de inspectie in een technische toelichting neergelegd worden en beschikbaar gemaakt worden aan instellingen en veld.

³¹ Het betreft de benchmark van het landelijk gemiddelde van het specifieke domein, de specifieke subgroep of de specifieke opleiding. Bij BBL-opleidingen kan de beroepscontext een rol spelen in de plaatsing.

2. Standaard Vervolgsucces in bekostigd onderwijs

Met de standaard Vervolgsucces beschouwen we het vervolg op het middelbaar beroepsonderwijs. Het vraagt van de instellingen om over gegevens te beschikken over het vervolg van de loopbaan van studenten die de opleiding voortijdig of met een diploma hebben verlaten en die voor zover mogelijk te relateren aan hun eigen doelstellingen of ambities op dat punt. Eén zal betrekking hebben op de doorstroom naar het vervolgonderwijs. De ander zal gaan over de aansluiting op de arbeidsmarkt.

We willen de komende jaren met het veld indicatoren voor het vervolgsucces ontwikkelen. We gaan met de instellingen in gesprek over de ontwikkeling in het vervolgsucces en het zicht dat de instelling daarop heeft. In deze cyclus van vier jaar wordt deze indicator niet in de beoordeling betrokken. Na afloop van deze cyclus zal worden bepaald of en in hoeverre dat wel het geval zal zijn.

Vervolgsucces niveau 2, 3 en 4

Indicator	Definitie	Benchmark
Doorstroom naar vervolgonderwijs	De ontwikkeling in het aandeel studenten dat de overstap maakt naar het vervolgonderwijs.	Nog in ontwikkeling
Tijdige baan	Een afgestudeerde heeft binnen een redelijke termijn een baan passend bij zijn opleidingsniveau.	Nog in ontwikkeling

3. Entreeopleidingen

We onderzoeken Studiesucces en Vervolgsucces van entreeopleidingen aan de hand van drie indicatoren: onderwijsresultaat, uitstroom naar werk en bindend studieadvies. Voor onderwijsresultaat en uitstroom naar werk wordt de komende vier jaar³² geen norm vastgesteld, maar gelden de indicatoren als risico-indicatoren. De resultaten op deze indicatoren geven een beeld van de prestaties van de instelling ten opzichte van hun eigen doelen en ambities en in vergelijking tot het landelijk gemiddelde. Het aandeel studenten met een negatief bindend studieadvies zal onderwerp zijn van gesprek en zal kwalitatief en in samenhang met de andere indicatoren geduid worden.

Samen met de instellingen en het veld wil de inspectie de komende jaren hiermee kennis over de onderwijsresultaten van de entreeopleidingen opbouwen om langs die weg te komen tot een goede/faire beschrijving van het niveau van de onderwijsresultaten van entreeopleidingen.

Studie- en vervolgsucces entreeopleiding: indicatoren, definities en benchmark

Indicator	Definitie	Benchmark
Onderwijsresultaat	Het aantal ingeschreven studenten in jaar T dat een jaar later een diploma heeft gehaald als percentage van het totaal aantal inschreven studenten in jaar T.	Landelijk gemiddelde
Uitstroom naar werk	Het aandeel ingeschreven studenten in jaar T dat een jaar later is uitgestroomd naar werk zonder diploma.	Landelijk gemiddelde ³³

4. Studiesucces: oordeelsvorming en werkwijze

Het resultaat op de drie genormeerde indicatoren wordt berekend op het niveau van de opleiding (bc-code x niveau), de subgroep en het domein. De onderwijsresultaten zijn indien mogelijk gebaseerd op driejaarsgemiddelden, of ten minste op de resultaten van het meest recente onderwijsresultatenjaar en een ander jaar. Indien te weinig informatie aanwezig is omdat indicatoren ontbreken, is het mogelijk dat het oordeel 'niet te bepalen' is.

De oordeelsvorming op het niveau van de opleiding (bc-code x niveau) op basis van de drie genormeerde indicatoren leidt tot een van de volgende oordelen.

³² Vanaf 1 augustus 2017.

³³ Informatie van uitstroom naar werk zullen instellingen zelf moeten bijhouden. We streven ernaar op termijn gebruik te maken van de informatie van het CBS hierover.

Beoordeling standaard Studiesucces niveau 2, 3 en 4

Studiesucces	Norm
Goed	De opleiding voldoet aan de norm van alle drie de indicatoren én voor het niveau van JR of DR geldt dat het gelijk of beter is dan p80.
Voldoende	De opleiding voldoet aan de norm als tenminste twee van de drie indicatoren voldoet.
Onvoldoende	De opleiding voldoet niet als één of geen van de drie indicatoren aan de norm voldoet.

Bij de beschrijving van de onderwijsresultaten betrekken we de overige indicatoren passende plaatsing, passend diploma en opstroom.

Beoordeling gebied Onderwijsresultaten

Onderwijsresultaten	Norm
Goed	Studiesucces is goed.
Voldoende	Studiesucces is ten minste voldoende.
Onvoldoende	Studiesucces is onvoldoende.

De onderwijsresultaten (de zes indicatoren) op het niveau van de subgroep en het domein zullen de aanleiding vormen voor de instellingsanalyse op basis waarvan we met de instelling in gesprek over het niveau en de ontwikkeling van de onderwijsresultaten op instellingsniveau.³⁴

5. Beschrijving resultaten niet-genormeerde indicatoren

De resultaten op de drie niet-genormeerde indicatoren passende plaatsing, passend diploma en opstroom worden in het rapport beschreven op het niveau van de opleiding en/of instelling, maar niet van een oordeel voorzien. De resultaten, die vergeleken worden met het landelijk gemiddelde van soortgenoten, geven in samenhang een beeld van de inspanningen die de opleiding en instelling leveren, legt nadrukkelijk een relatie naar het onderwijsproces en vormt de input voor het gesprek over de doelen en ambities van de opleiding en instelling.

6. Studiesucces bij niet-bekostigde instellingen³⁵

De standaard Studiesucces wordt voor niet-bekostigde instellingen aan de hand van de volgende indicator beoordeeld: cohortrendement. We beschrijven voorts het studiesucces op basis van de indicatoren jaarresultaat op instellingsniveau, verblijfsduur en passende plaatsing.

Voor het cohortrendement hanteren we een indeling per doelgroep: opleidingen die overwegend deelnemers jonger dan 23 jaar hebben, opleidingen die overwegend deelnemers ouder dan 23 jaar hebben en opleidingen van de derde leerweg (OVO).

De hoogte van de genormeerde indicator is voor een periode van twee jaar na overleg met het onderwijsveld vastgesteld.³⁶ De norm dient fair te zijn. De norm zal voor de opleidingen met overwegend deelnemers jonger dan 23 jaar beoordeelend zijn. Voor de andere groepen hanteren we de norm alleen beschrijvend.

Indicatoren Studiesucces

Indicator	Definitie	Norm
Cohortrendement	Het aandeel geslaagde studenten van startjaar Y van het totaal	Norm:p30

³⁴ De inspectie zal de definitie, berekeningswijze en in aanloop de eerste tijd ook de resultaten via het ISD per instelling beschikbaar stellen.

³⁵ Voor niet-bekostigde instellingen beoordelen we standaard Vervolgsucces niet.

³⁶ De normen die worden vastgesteld gaan uit van de meest recent bekende onderwijsresultaten op 1/8/2017

Indicator	Definitie	Norm
(opleidingsniveau)	aantal gestarte studenten in startjaar Y.	
Indicator	Definitie	Benchmark
Verblijfsduur	Verhouding gerealiseerde verblijfsduur ten opzichte van de geprogrammeerde en nominale verblijfsduur	Nog in ontwikkeling ³⁷
Passende plaatsing	De mate waarin de instelling nieuwe instromers plaatst op een opleidingsniveau dat op basis van hun vooropleiding mag worden verwacht.	Nog in ontwikkeling ³⁸
Jaarresultaat op instellingsniveau	Het aantal gediplomeerden in een bepaald jaar als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingsverlaters in hetzelfde jaar.	Nog in ontwikkeling ³⁹

Om het instellingsbeeld over de onderwijsresultaten te bepalen zullen we op instellingsniveau het jaarrendement per jaar bepalen. We zullen met de instellingen over de ontwikkeling van dit rendement tijdens het instellingsonderzoek het gesprek aangaan.

Studiesucces: oordeelsvorming en werkwijze

We berekenen het cohortrendement als volgt: het aandeel geslaagde studenten van startjaar Y van het totaal aantal gestarte studenten in startjaar Y. Dit aandeel moet ten minste [PM]⁴⁰ procent zijn. Deze norm betreft inschreven studenten die in het startjaar nog geen 23 jaar zijn.

Beoordeling Studiesucces voor opleidingen met overwegend deelnemers jonger dan 23 jaar

Studiesucces	Norm
Voldoende	De opleiding voldoet als het cohortrendement boven de norm ligt.
Onvoldoende	De opleiding voldoet niet als het cohortrendement onder de norm ligt.

7. Vavo

Het gemiddelde cijfer voor het centraal examen wordt over drie jaar berekend. Het gemiddelde verschil tussen het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE) wordt eveneens over drie jaar berekend. Deze indicator maakt geen deel uit van de beoordeling van de onderwijsresultaten maar zij dient voor de beoordeling van de kwaliteit van het examen in overeenstemming met artikel 29, lid 1a. WVO en in overeenstemming met artikel 6a. 2.1 WEB.

Indicator	Definitie	Norm
Gemiddeld cijfer CE	Het gemiddelde eindcijfer op het centraal examen over alle leerlingen en vakken mag niet onder de norm liggen.	PM ⁴¹
Verschil CE-SE cijfer	Het gemiddelde verschil tussen het centraal examencijfer en het schoolexamencijfer over alle leerlingen en vakken mag niet te groot zijn.	Maximaal 0,5 punt

³⁷ Deze indicator zal ontwikkeld worden op basis van de data uit DUO Bron data.

³⁸ Deze indicator zal verder ontwikkeld worden op basis van de data uit DUO Bron data.

³⁹ De populatie betreft alle ingeschreven studenten in enig jaar.

⁴⁰ De normen die worden vastgesteld gaan uit van de meest recent bekende onderwijsresultaten op 1/8/2017

⁴¹ Onderzocht wordt of het noodzakelijk en wenselijk is om bij het bepalen van de resultaten in het vavo rekening te houden met de specifieke populatie deelnemers. Het onderzoek en de afstemming met het veld over de uitkomsten zal voor 1/8/2017 afgerond zijn.

BIJLAGE 2. WAARDERINGSKADER NIET-BEKOSTIGD MBO

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor het niet-bekostigd mbo opgenomen. De toelichting op de aanpassing van het waarderingskader en/of de normering is te vinden in paragraaf 11.1.

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN	
OP ONDERWIJSPROCES	
OP1	Onderwijsprogramma
OP2	Ontwikkeling en begeleiding
OP3	Didactisch handelen
OP7	Beroepspraktijkvorming
ED EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
ED2	Exameninstrumentarium
ED3	Afname en beoordeling
OR ONDERWIJSRESULTATEN	
OR1	Studiesucces
KA KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA3	Verantwoording en dialoog

ONDERWIJSPROCES (OP) ⁴²
OP1. Onderwijsprogramma Het onderwijsprogramma bereidt de studenten voor op beroepspraktijk, vervolgonderwijs en samenleving.
Basiskwaliteit De opleiding biedt een onderwijsprogramma dat is toegespitst op de doelgroep en de beroepspraktijk waartoe de opleiding kwalificeert en diplomeert. Het programma is afgestemd op de onderwijs- en vormingsdoelen van het kwalificatiedossier, de daarbij behorende keuzedelen en van de opleiding zelf. Het programma kent een duidelijke opbouw en samenhang, is passend bij de opleidingsduur en er zijn voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming. Het verwerven van generieke competenties, waaronder die met betrekking tot loopbaan en burgerschap, maakt deel uit van het programma. Het programma biedt mogelijkheden voor maatwerk. Het programma is voor studenten tijdig en voor aanvang van de opleiding bekend.
Eigen aspecten van kwaliteit Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het onderwijsprogramma en (hoe) wordt dit gerealiseerd?
Toelichting wettelijke eisen Het toezicht richt zich bij de standaard Onderwijsprogramma zowel op de geprogrammeerde inrichting van de opleiding als op de feitelijke uitvoering daarvan.

⁴² Artikel 7.2.7, eerste lid, geldt niet voor de derde leerweg voor wat betreft de eisen met betrekking tot voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming, maar wel voor wat betreft de eis dat het onderwijsprogramma evenwichtig en zodanig moet zijn ingericht dat de studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken. Artikel 7.2.7, vijfde lid, geldt in zijn geheel niet voor de derde leerweg.

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma (art. 7.4.8, eerste lid). Het programma dient te zijn gebaseerd op de onderwijs- en vormingsdoelen van het kwalificatiedossier, de daarbij behorende keuzedelen en van de opleiding zelf (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7, vijfde lid). Het kwalificatiedossier omvat onder andere generieke competenties (zie voor die met betrekking tot loopbaan en burgerschap ook art. 17a, derde lid, en bijlage 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB).

Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de door de instelling vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.7, eerste lid). Dit betekent onder meer dat het programma dient te zijn toegespitst op de doelgroep en zo nodig ook in maatwerk voor individuele studenten dient te voorzien (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Het programma dient verder evenwichtig te zijn ingedeeld en voldoende uren begeleide onderwijstijd en beroepspraktijkvorming te omvatten (art. 7.2.7). Deze urennormen zijn overigens weer afhankelijk van de door de instelling vastgestelde studieduur (art. 1.4.1, eerste lid, onder b).

De studenten moeten tot slot tijdig voor aanvang van de opleiding bekend zijn met het programma door middel van een daartoe vastgestelde onderwijs- en examenregeling (art. 7.4.8, tweede lid).

OP2. Ontwikkeling en begeleiding

De opleiding volgt de ontwikkeling van de studenten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven en passende begeleiding en extra ondersteuning te bieden.

Basiskwaliteit

Studenten worden voorafgaand aan de aanmelding zodanig voorgelicht dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen en worden na de aanmelding passend geplaatst en begeleid. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling. De opleiding stelt de student in staat de opleiding op het vereiste niveau en binnen de geprogrammeerde tijd te behalen. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Er is controle op (langdurige) afwezigheid en de opleiding werkt samen met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Er is een ondersteuningsaanbod voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften en de opleiding informeert studenten (en ouders) volledig en tijdig over de mogelijkheden voor extra ondersteuning.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op ontwikkeling en begeleiding en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen⁴³

De instelling dient aspirant-studenten zodanige informatie te verstrekken dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen (art. 6.1.3a, eerste lid). De instelling dient daarnaast te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma zodanig in te richten dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de door de instelling vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat studenten passend moeten worden geplaatst. Verder betekent dit dat studenten gestructureerde en zorgvuldige begeleiding moet worden geboden, afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling (art. 7.1.2, tweede lid). Docenten dienen de ontwikkeling van de studenten te volgen en regelmatig na te gaan in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs.

Ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten heeft de instelling voorts een meldplicht in het geval van

⁴³ Het wetsvoorstel 'Voorstel van Wet tot wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en enkele andere wetten ter invoering van een vroegtijdige aanmelddatum voor en toelatingsrecht tot het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van eisen omtrent de toelating.

ongeoorloofd verzuim of verwijdering van studenten (art. 8.1.8, 8.1.8a en met name art. 18, eerste lid en 21a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969⁴⁴). De instelling dient in dit kader ook samen te werken met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners (zie ook art. 8.3.2, tweede lid).

De instelling dient tot slot in een ondersteuningsaanbod voor studenten met een extra ondersteuningsbehoefte te voorzien en de studenten tijdig en volledig hierover te informeren (art. 7.4.8, eerste en tweede lid). In de onderwijsovereenkomst moeten in voorkomende gevallen bepalingen worden opgenomen die de extra ondersteuning betreffen (art. 8.1.3, derde lid, onder g).

OP3. Didactisch handelen

Het didactisch handelen van het docententeam stelt studenten in staat tot leren en ontwikkelen.

Basiskwaliteit

De didactische aanpak van het docententeam is passend voor het niveau van de opleiding. Het team zorgt voor effectieve leersituaties; leerdoelen en gestructureerde leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties. Het team realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Docenten stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele studenten, zodat deze actief en betrokken zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het didactisch handelen en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma evenwichtig in te delen (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de door de instelling vastgestelde studietijd kunnen bereiken (art. 7.2.7, eerste lid). Om dit te kunnen realiseren, is onder meer vereist dat het docententeam zorgt voor effectieve leersituaties waarbinnen de leerdoelen en -activiteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de vereiste competenties (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7, vijfde lid). Tot slot betekent het dat docenten zo nodig moeten kunnen differentiëren tussen groepen en/of individuele studenten (art. 7.4.8, eerste lid).

OP7. Beroepspraktijkvorming

De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de beroepspraktijkvorming is doeltreffend.

Basiskwaliteit

De student en het leerbedrijf ontvangen tijdig informatie over de inrichting van de beroepspraktijkvorming. De opleiding draagt zorg voor een geschikte praktijkplaats, begeleidt de student bij de voorbereiding en keuze daarvan en draagt zorg voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst. De opleiding realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Leerdoelen en leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties van de individuele student in de beroepspraktijk. Er is sprake van passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek. De opleiding zorgt ervoor dat het leerbedrijf de student op de afgesproken wijze begeleidt. De opleiding volgt de voortgang van de student, stuurt zo nodig bij en werkt hiertoe samen met het leerbedrijf. De opleiding beoordeelt deugdelijk of de deelnemer de beroepspraktijkvorming met een positieve beoordeling heeft voltooid. De opleiding initieert en onderhoudt contacten met het regionaal bedrijfsleven met als doel de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren. De instelling werkt samen met SBB om ervoor te zorgen dat de praktijkplaatsen adequaat zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

⁴⁴ De Leerplichtwet 1969 geldt alleen voor leerplichtige en kwalificatieplichtige studenten onder de 18 jaar zonder startkwalificatie. Art. 8.1.8 en 8.1.8a gelden alleen voor studenten van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient de studenten tijdig voor aanvang van de opleiding over de inrichting van de beroepspraktijkvorming (bpv) te informeren (art. 7.4.8, tweede lid). De instelling heeft verder de taak zorg te dragen voor de beschikbaarheid van een geschikte praktijkplaats en de student dus te begeleiden bij het vinden daarvan (art. 7.2.9, eerste lid). Vervolgens dient de instelling zorg te dragen voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst (art. 7.2.9, eerste lid).

De instelling dient daarnaast te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma evenwichtig in te delen (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Om de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren dient de instelling ook contacten met het (regionaal) bedrijfsleven te onderhouden. Verder betekent dit dat passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek moeten worden geboden, gebaseerd op (het tijdens de bpv te behalen deel van) de kwalificatie of de bijbehorende keuzedelen (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.8, tweede lid, onder c).

De praktijkovereenkomst dient afspraken te bevatten over de begeleiding en beoordeling van de student, maar de instelling blijft eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding als geheel (art. 7.2.8, tweede en derde lid, en 7.2.9). De instelling dient daarom regelmatig na te gaan of de afspraken worden nagekomen en zal zo nodig moeten bijsturen. Verder dient zij deugdelijk te beoordelen of de deelnemer de bpv met een positieve beoordeling heeft voltooid (art. 7.2.8, derde lid, en 7.4.8, eerste lid). Hiervoor is samenwerking met het leerbedrijf vereist.

Indien de instelling en de SBB na het sluiten van de praktijkovereenkomst vaststellen dat de bpv niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden, bevordert de instelling in overleg met SBB dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld (art. 7.2.9, tweede lid). Hiervoor is tot slot samenwerking met SBB vereist, hetgeen tevens van belang is om de SBB in staat te stellen zorg te dragen voor een goede kwaliteit van de bpv-plaatsen (zie m.b.t. deze taak van SBB ook art. 7.2.10).

EXAMINERING EN DIPLOMERING (ED)⁴⁵

ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering⁴⁶

De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een diploma, een certificaat of een instellingsverklaring. De examencommissie bewaakt, monitort en analyseert de kwaliteit van de exameninstrumenten, van de afname en beoordeling en van de diplomering en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de betrokken personen. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over de examenkwaliteit per opleiding aan de hand van de examenstandaarden.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitborging examinering en diplomering en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2016]. De standaarden in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden in deze regeling.

⁴⁵ Naar verwachting zullen de onderstaande drie standaarden op dit gebied worden opgenomen in de nieuwe Regeling standaarden examenkwaliteit 2017 die zal gelden vanaf 1 augustus 2017.

⁴⁶ Het wetsvoorstel 'Voorstel van wet tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissies in het middelbaar beroepsonderwijs en een technische aanpassing' is aanhangig bij de Kamer. Eventuele aanvulling of aanpassing van de wetswijziging als gevolg van de parlementaire behandeling kan nog gevolgen hebben voor de omschrijving van basiskwaliteit bij standaard ED1.

ED2. Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomeisen en voldoet aan de toetstechnische eisen.

Basiskwaliteit

Het exameninstrumentarium dekt de eisen van het kwalificatiedossier. Dit geldt ook voor het keuzedeel of de keuzedelen van de opleiding⁴⁷. De examenvormen passen bij de taakcomplexiteit. Het instrumentarium maakt evenwichtige waardering mogelijk en doet recht aan de kerntaken, werkprocessen en overige vereisten uit het kwalificatiedossier en die van de keuzedelen. De cesuur ligt op het niveau waarop de student aan de eisen voldoet. Het beoordelingsvoorschrift maakt objectieve beoordeling mogelijk.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het exameninstrumentarium en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2016]. De standaarden in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden in deze regeling.

ED3. Afname en beoordeling

De inrichting en uitvoering van het examenproces van afname en beoordeling is deugdelijk.

Basiskwaliteit

De afnamecondities en beoordelingen zijn voor studenten gelijkwaardig. De condities doen recht aan de context van het toekomstig beroep; onderdelen van het examen vinden in de (reële) beroepspraktijk plaats. De beoordeling levert betrouwbare uitkomsten op, vindt deskundig plaats en is gericht op een passende balans in vereiste kennis, houding en vaardigheden. De inrichting van het examen, de planning van de examenperiodes en beoordelingswijze en de procedure voor beroep en bezwaar zijn tijdig voor studenten beschikbaar en voor alle betrokkenen transparant en eenduidig.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de afname en beoordeling en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2016]. De standaarden in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden in deze regeling.

ONDERWIJSRESULTATEN (OR)⁴⁸

OR1. Studiesucces

De instelling behaalt met haar studenten resultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

Basiskwaliteit

De onderwijsresultaten laten zien dat de opleiding studenten voldoende in staat stelt een diploma op het gewenste niveau te behalen. De opleiding zorgt ervoor dat zij een succesvolle start maken en de studie binnen de door de instelling vastgestelde studieduur doorlopen. De resultaten laten tevens zien

⁴⁷ Dit geldt voor opleidingen waarvan het eerste studiejaar is gestart op of na 1 augustus 2016.

⁴⁸ Artikel 7.2.7, eerste lid, geldt niet voor de derde leerweg voor wat betreft de eisen met betrekking tot voldoende begeleidende onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming, maar wel voor wat betreft de eis dat het onderwijsprogramma evenwichtig en zodanig moet zijn ingericht dat de studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken.

dat er doorstroom is naar hogere opleidingsniveaus.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op studiesucces en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De 'norm' voor studiesucces wordt jaarlijks na overleg met het onderwijsveld bepaald in de vorm van opbrengstindicatoren zoals uitgewerkt in bijlage 1 van dit onderzoekskader. We beoordelen het studiesucces aan de hand van deze norm op het niveau van het kwalificatiedossier.

De norm voor studiesucces hangt ten eerste samen met de plicht te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Beroepsopleidingen moeten verder zodanig zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de door de instelling vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.7, eerste lid). Gezien de relatie tussen studiesucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg tot slot van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.6).

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)

KA1. Kwaliteitszorg

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg. Dit stelsel van kwaliteitszorg heeft betrekking op de onderwijskwaliteit en besteedt in ieder geval aandacht aan het onderwijsproces, de examinering en diplomering, de onderwijsresultaten en het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel. Het bestuur en de opleiding beoordelen de onderwijskwaliteit regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Er zijn toetsbare doelen gesteld en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Uit artikel 1.3.6 blijkt expliciet dat hierbij aandacht moet worden besteed aan de examens en de maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt. Verder hangt de onderwijskwaliteit vanzelfsprekend samen met het onderwijsproces en de onderwijsresultaten; ook daaraan dient het stelsel van kwaliteitszorg derhalve aandacht te besteden.

Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) studenten en onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.6, eerste lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.6, tweede lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. Bovendien hangt de implementatie van verbetermaatregelen samen met de verplichting te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering en (art. 7.4.8, eerste lid). De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar en dienen, tezamen met het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten, te worden beschreven in een tevens openbaar verslag (art. 1.3.6).

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur en de opleiding leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af

over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding betrekken interne en externe deskundigen en belanghebbenden, met name het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit en staan open voor hun voorstellen. Het bestuur brengt regelmatig verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich aan de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de verantwoording en dialoog en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen^{49,50}

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Deze beoordeling dient te geschieden met betrokkenheid van onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden (art. 1.3.6, eerste lid). De externe deskundigen dienen onder andere afkomstig te zijn uit het bedrijfsleven (o.a. gezien art. 7.1.2, tweede lid, 7.2.8 en 7.4.8, eerste lid). Het stelsel van kwaliteitszorg kan voorts niet functioneren als de instelling daarbij niet openstaat voor hun input. De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot regelmatig, en voor zover het de examens betreft jaarlijks, openbaar (art. 1.3.6, tweede lid).

De normering voor het niet-bekostigd mbo is deels vergelijkbaar met de normering voor het bekostigd mbo. Voor het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie is deze anders, omdat het niet-bekostigd mbo binnen dit gebied twee standaarden heeft.

Oordeel/waardering directieniveau	Norm Kwaliteitszorg en ambitie
Goed	Eén standaard is voldoende en de andere is goed.
Voldoende (=basiskwaliteit)	De twee standaarden Kwaliteitszorg en Verantwoording en dialoog zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén standaard is onvoldoende.

⁴⁹ Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

⁵⁰ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent het overleg tussen de raad van toezicht en het college van bestuur.

BIJLAGE 3. WAARDERINGSKADER VAVO

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor het vavo opgenomen. De toelichting op de aanpassing van het waarderingskader en/of de normering is te vinden in paragraaf 11.2.

Standaarden of onderdelen die niet gelden voor niet-bekostigd vavo zijn aangeduid met een asterisk (*)

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN	
OP ONDERWIJSPROCES	
OP1	Onderwijsprogramma
OP2	Ontwikkeling en begeleiding
OP3	Didactisch handelen
ED EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
OR ONDERWIJSRESULTATEN	
OR1	Studiesucces
OR3	Vervolgsucces
KA KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA2	Kwaliteitscultuur
KA3	Verantwoording en dialoog

ONDERWIJSPROCES (OP)
OP1. Onderwijsprogramma Het programma bereidt de studenten voor op vervolgonderwijs en samenleving.
Basiskwaliteit De opleiding biedt een onderwijsprogramma dat is toegespitst op de doelgroep en het diploma waartoe de opleiding diplomeert. Het programma is dekkend voor de examenprogramma's. Het programma kent een duidelijke opbouw en samenhang en er zijn voldoende begeleide onderwijsuren. Het programma sluit aan bij het voorafgaand onderwijs, bereidt voor op het aanbod van vervolgonderwijs en biedt mogelijkheden voor maatwerk. Het programma is voor studenten tijdig en voor aanvang van de opleiding bekend.
Eigen aspecten van kwaliteit Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het onderwijsprogramma en (hoe) wordt dit gerealiseerd?
Toelichting wettelijke eisen Het toezicht richt zich bij de standaard Onderwijsprogramma zowel op de geprogrammeerde inrichting van de opleiding als op de feitelijke uitvoering daarvan. De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). In het Eindexamenbesluit VO (EB) is vastgelegd uit welke stof en vakken een eindexamen bestaat (art. 7, 11, 12, 13 en 22 EB). Het onderwijsprogramma dient dus dekkend te zijn met betrekking tot het examenprogramma en de studenten in staat te stellen het diploma mavo, havo of vwo of onderdelen daarvan te behalen (art. 7.1.2, derde lid, 7.3.4, eerste lid, en 7 EB). Dit betekent onder meer dat het programma moet zijn toegespitst op de doelgroep en voldoende begeleide onderwijstijd moet omvatten. Verder betekent dit dat de opleiding voor alle studenten maatwerk dient te bieden, nu de ene student voor andere vrijstellingen in aanmerking zal

komen dan de andere student (art. 9 en 48, vierde lid, EB). De opleiding dient dus aan te sluiten op door de betreffende student gevolgd (en deels afgeronde) voorafgaand onderwijs en daarnaast ook op het vervolgonderwijs (art. 1.3.5, onder b*).

De studenten moeten tot slot tijdig voor aanvang van de opleiding bekend zijn met het programma door middel van een daartoe vastgestelde onderwijs- en examenregeling en een programma voor toetsing en afsluiting (art. 7.4.8, tweede lid, jo. 7.4.11, zesde lid, en 31 EB).

OP2. Ontwikkeling en begeleiding

De opleiding volgt de ontwikkeling van haar studenten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven en passende begeleiding en extra ondersteuning te bieden.

Basiskwaliteit

Studenten worden na aanmelding passend geplaatst en begeleid. De opleiding werkt hiertoe zo nodig samen met voorafgaand onderwijs*. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de student en het examenprogramma behorend bij het te halen diploma. De opleiding stelt de student in staat de het diploma of onderdelen daarvan te behalen. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Er is controle op (langdurige) afwezigheid en de opleiding werkt samen met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Er is een ondersteuningsaanbod voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften en de opleiding informeert studenten (en ouders) volledig en tijdig over de mogelijkheden voor extra ondersteuning.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van ontwikkeling en begeleiding en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma zodanig in te richten dat studenten in staat worden gesteld het diploma mavo, havo of vwo of onderdelen daarvan te behalen (art. 7.1.2, derde lid, 7.3.4, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat studenten passend moeten worden geplaatst (art. 1.3.5, onder b*). Zo nodig dient de opleiding hiertoe samen te werken met voorafgaand onderwijs. Verder betekent dit dat studenten gestructureerde en zorgvuldige begeleiding moet worden geboden, afgestemd op de behoeften van de student en het toepasselijke examenprogramma (art. 7.1.2, derde lid, 7.3.4, eerste lid, en 7 EB). Docenten dienen de ontwikkeling van de studenten te volgen en regelmatig na te gaan in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs. Ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten heeft de instelling voorts een meldplicht in het geval van ongeoorloofd verzuim of verwijdering van studenten (art. 8.1.8, 8.1.8a en met name art. 18, eerste lid en 21a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969). De instelling dient in dit kader ook samen te werken met (de) gemeente(n) en andere ketenpartners (zie ook art. 8.3.2, tweede lid).

De instelling dient tot slot in een ondersteuningsaanbod voor studenten met een extra ondersteuningsbehoefte te voorzien en de studenten tijdig en volledig hierover te informeren (art. 7.4.8, eerste en tweede lid, jo. 7.4.11, zesde lid; zie ook art. 1.3.5, onder a*). In de onderwijsovereenkomst moeten in voorkomende gevallen bepalingen worden opgenomen die de extra ondersteuning betreffen (art. 8.1.3, derde lid, onder g)*.

OP3. Didactisch handelen

Het didactisch handelen van het docententeam stelt de studenten in staat tot leren en ontwikkeling.

Basiskwaliteit

De didactische aanpak van het docententeam is passend voor het niveau van de opleiding. Het team zorgt voor effectieve leersituaties; leerdoelen en gestructureerde leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de studenten. Docenten stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele studenten, zodat deze actief en betrokken zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het didactisch handelen en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en dit programma zodanig in te richten dat studenten in staat worden gesteld het diploma mavo, havo of vwo of onderdelen daarvan te behalen (art. 7.1.2, derde lid, 7.3.4, eerste lid, en 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Om dit te kunnen realiseren, is onder meer vereist dat het docententeam zorgt voor effectieve leersituaties waarbinnen de leerdoelen en –activiteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de vereiste competenties (art. 7.1.2, derde lid, en 7.3.4, eerste lid, en 7 EB). Tot slot betekent het dat docenten zo nodig moeten kunnen differentiëren tussen groepen en/of individuele studenten (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid).

EXAMINERING EN DIPLOMERING (ED)

ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering

De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een diploma, een certificaat of een instellingsverklaring. De examencommissie vergewist zich met gepaste grondigheid van de volledigheid van het examendossier inclusief de centrale examens. De examencommissie bewaakt de kwaliteit van de schoolexamens en het examinerings- en diplomeringsproces. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de bij de examinering betrokken personen. Zij monitort en analyseert de afname en beoordeling en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De instelling betreft de bevindingen van de examencommissie hierover in haar verantwoording over de kwaliteit van de examens in een openbaar, jaarlijks verslag.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitsborging examinering en diplomering en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat de examencommissie slechts vrijstellingen kan verlenen en certificaten en/of diploma's kan uitreiken indien de student daarvoor aan de vereiste voorwaarden heeft voldaan (art. 7, 9, 11, 12, 13, 22 en 48 EB). De examencommissie dient zich hiervoor met gepaste grondigheid te vergewissen van de volledigheid van het examendossier inclusief de centrale examens (art. 7 en 35c EB). Verder betekent dit dat de examencommissie zich met gepaste grondigheid dient te vergewissen van de kwaliteit van de examinering en diplomering, waaronder de deskundigheid van bij de examinering betrokken personen, en zo nodig op de realisatie van verbetermaatregelen dient toe te zien (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid).

De instelling dient tot slot jaarlijks een verslag openbaar te maken over de beoordeling van de kwaliteit van de examens, de uitkomsten van die beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten (art. 1.3.6, tweede lid). Wij gaan ervan uit dat bedoelde verantwoording door de instelling en bijbehorend beoordelingsproces niet goed mogelijk is zonder de input van de examencommissie.

ONDERWIJSRESULTATEN (OR)

OR1. Resultaten⁵¹

De opleiding behaalt met haar studenten leerresultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

⁵¹ Voor het vavo hanteren we de standaard Resultaten uit het vo in plaats van Studiesucces in het mbo.

Basiskwaliteit

De leerresultaten laten zien dat de opleiding studenten voldoende in staat stelt een diploma op het gewenste niveau te halen. De leerresultaten liggen de afgelopen drie jaar op het niveau dat op grond van de kenmerken van de studentenpopulatie verwacht mag worden. Dit betekent dat de studenten voor het eindexamen cijfers halen die op of boven de normering liggen die daarvoor geldt. Daarbij is het verschil (op opleidingsniveau) tussen het cijfer voor het schoolexamen en het centraal examen op een aanvaardbaar niveau.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de onderwijsresultaten en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De 'norm' voor de onderwijsresultaten wordt na overleg met het onderwijsveld bepaald in de vorm van opbrengstindicatoren, uitgewerkt in bijlage 1 van dit onderzoekskader. We beoordelen de onderwijsresultaten op het niveau van de opleiding.

De norm voor de onderwijsresultaten hangt ten eerste samen met de plicht te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). De opleiding moet verder zodanig te zijn ingericht dat studenten in staat worden gesteld het diploma mavo, havo of vwo of onderdelen daarvan te behalen (art. 7.1.2, derde lid, en 7.3.4, eerste lid). Instellingen dienen voorts zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen, onder andere door ervoor te zorgen dat de opleiding aansluit op het voorafgaand onderwijs en vervolgonderwijs (art. 1.3.5, onder b)*. Gezien de relatie tussen de onderwijsresultaten en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg tot slot van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.6).

OR3. Vervolgsucces^{52*}

De bestemming van de studenten na het verlaten van de opleiding is bekend en voldoet tenminste aan de verwachtingen van de opleiding.

Basiskwaliteit

De instelling beschikt over toereikende gegevens over het vervolg van de loopbaan van studenten die de opleiding voortijdig of met een diploma verlaten hebben. Het vervolgsucces voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op vervolgsucces en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Een goede aansluiting van de opleiding op het vervolgonderwijs maakt daar onderdeel van uit en vloeit tevens voort uit de taak zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen (art. 1.3.5, onder b). Kennis van (het verwachte succes in) het vervolgonderwijs is verder noodzakelijk om studenten loopbaanoriëntatie en -begeleiding te kunnen bieden (art. 1.3.5, onder c). Gezien de relatie tussen vervolgsucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg tot slot van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.6).

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)**KA1. Kwaliteitszorg**

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

⁵² De indicatoren voor de standaard Vervolgsucces zijn nog in ontwikkeling.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg. Dit stelsel van kwaliteitszorg heeft betrekking op de onderwijskwaliteit en besteedt in ieder geval aandacht aan het onderwijsproces, de examinering en diplomering, de onderwijsresultaten en het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel. Het bestuur en de opleiding beoordelen de onderwijskwaliteit regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Er zijn toetsbare doelen gesteld en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

De inrichting van de organisatie en de verantwoordelijkheidsverdeling maakt een functionerend stelsel van kwaliteitszorg mogelijk*.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Uit artikel 1.3.6 blijkt expliciet dat hierbij aandacht moet worden besteed aan de examens en de maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt (zie m.b.t. het personeel ook art. 1.3.6a* en hoofdstuk 4, titel 2 en 2a*). Verder hangt de onderwijskwaliteit vanzelfsprekend samen met het onderwijsproces en de onderwijsresultaten; ook daaraan dient het stelsel van kwaliteitszorg derhalve aandacht te besteden. Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) studenten en onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.6, eerste lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.6, tweede lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. Bovendien hangt de implementatie van verbetermaatregelen samen met de verplichting te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering en (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar en dienen, tezamen met het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten, te worden beschreven in het bestuursverslag* (art. 1.3.6; 2.5.4, eerste lid*). De organisatie en verantwoordelijkheidsverdeling dienen tot slot zodanig te zijn ingericht dat het stelsel van kwaliteitszorg ook daadwerkelijk van invloed is op de onderwijskwaliteit en die invloed bijvoorbeeld niet beperkt blijft tot bestuur of management. De verantwoordelijkheidsverdeling is neergelegd in de statuten en/of het bestuursreglement (art. 9.1.4, 9.1.7 en 9.1.8)*.

KA2. Kwaliteitscultuur*

Het bestuur en de opleiding kennen een professionele kwaliteitscultuur en functioneren transparant en integer.

Basiskwaliteit

Het bestuur handelt volgens de Branchecode goed bestuur in het mbo en legt uit wanneer zij daarvan afwijkt. Deze handelswijze leidt tot een integere en transparante organisatiecultuur waarin ieder vanuit zijn eigen rol werkt aan de versterking van de onderwijskwaliteit. Het bestuur en de opleiding werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van de professionaliteit van het personeel. Het stelsel van kwaliteitszorg en het onderwijskundig leiderschap zijn verankerd en herkenbaar in de organisatie. Op alle niveaus werkt men resultaatgericht, is men aanspreekbaar op gemaakte afspraken en wordt dit ook van anderen gevraagd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitscultuur en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen^{53,54}

⁵³ Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

Het bestuur dient in het bestuursverslag verantwoording af te leggen over hoe zij omgaat met de Branchecode goed bestuur in het mbo (art. 2.5.4), waaronder begrepen afwijkingen van deze code - ofwel het principe 'pas toe of leg uit'. In de branchecode zijn diverse voorwaarden voor een transparante en integere bestuurscultuur neergelegd, welke ook weer samenhangen met het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.6).

De instelling dient de kwaliteit en professionaliteit van het onderwijspersoneel verder duurzaam te borgen en te verbeteren (art. 1.3.6a en 4.1.3). De instrumenten en maatregelen ten behoeve van het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel maken expliciet onderdeel uit van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.6, eerste lid).

Het stelsel van kwaliteitszorg dient tot slot zodanig in de organisatie te zijn verankerd dat het daadwerkelijk van invloed is op de onderwijskwaliteit en die invloed bijvoorbeeld niet beperkt blijft tot bestuur of management. Dit houdt tevens in dat men op alle niveaus resultaatgericht werkt en aanspreekbaar is op gemaakte afspraken. Het onderwijskundig leiderschap is herkenbaar in de organisatie.

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur en de opleiding leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

De instelling faciliteert de mogelijkheid tot tegenspraak door onder andere de raad van toezicht, de ondernemingsraad en de deelnemersraad*. Het bestuur en de opleiding betrekken interne en externe deskundigen en belanghebbenden bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit en staan open voor hun voorstellen. Het bestuur brengt regelmatig verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich aan de intern toezichthouder*, de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de verantwoording en dialoog en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen^{55,56}

De instelling dient een deelnemersraad, een ondernemingsraad, eventueel een ouderraad en een raad van toezicht te hebben (art. 8a.1.2, 8a.1.3 en 9.1.4)*.⁵⁷ Met betrekking tot de deelnemersraad en eventuele ouderraad dient zij daarbij de mogelijkheid tot een volwaardige, goed functionerende en effectieve medezeggenschap van deelnemers en eventueel ouders te faciliteren (art. 8a.1.4, eerste lid, en 8a.2.1)*. Eenzelfde zorgplicht geldt jegens de raad van toezicht (art. 9.1.4, vierde en vijfde lid, en 9.1.7, eerste lid, onder a)*.

Het functioneren van deze organen hangt ook samen met het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg en bijbehorende regelmatige beoordeling van de onderwijskwaliteit (art. 1.3.6). Los van deze organen zullen ook andere (onafhankelijke) interne en externe deskundigen en belanghebbenden bij deze beoordeling moeten worden betrokken (art. 1.3.6, eerste lid).

De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot regelmatig, en voor zover het de examens betreft jaarlijks, openbaar (art. 1.3.6, tweede lid). De instelling rapporteert hierover in het jaarlijkse bestuursverslag (art. 2.5.4 WEB)*. Ook de raad van toezicht* levert hier een bijdrage aan en daarnaast ligt het voor de hand dat ook de examencommissie dat doet (art. 1.3.6, tweede lid, 2.5.4* en 9.1.4, derde lid, onder g*).

⁵⁴ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt dus mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de benoeming van de leden van het college van bestuur op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen.

⁵⁵ Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

⁵⁶ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent het overleg tussen de raad van toezicht en het college van bestuur.

⁵⁷ Dat de instelling een ondernemingsraad moet hebben, volgt uit de Wet op de ondernemingsraden. Wel bevat de WEB in hoofdstuk 8a een aantal aanvullende eisen met betrekking tot de ondernemingsraad.

Eindoordeel/waardering opleiding vavo	Norm vavo
Goed	Alle standaarden zijn minimaal voldoende, de standaard Kwaliteitscultuur is goed én de standaard Kwaliteitsborging examinering en diplomering is goed én één standaard uit het gebied Onderwijsproces is goed.
Voldoende (=basiskwaliteit)	Resultaten, Didactisch handelen, Kwaliteitsborging examinering en diplomering zijn voldoende, én niet meer dan één standaard in het gebied Onderwijsproces is onvoldoende.
Onvoldoende	Resultaten of Didactisch handelen of Kwaliteitsborging examinering en diplomering is onvoldoende, óf twee andere standaarden in de gebieden Onderwijsresultaten of Onderwijsproces zijn onvoldoende.
Zeer zwak	Resultaten is onvoldoende én Didactisch handelen is onvoldoende.

BIJLAGE 4. WAARDERINGSKADER OVERIGE EDUCATIE

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor overige educatie opgenomen. De toelichting op de aanpassing van het waarderingskader en/of de normering is te vinden in paragraaf 11.3.

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN	
OP ONDERWIJSPROCES	
OP1	Onderwijsprogramma
OP2	Ontwikkeling en begeleiding
OP3	Didactisch handelen
ED EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
ED2	Exameninstrumentarium
KA KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA3	Verantwoording en dialoog

ONDERWIJSPROCES (OP)
OP1. Onderwijsprogramma Het programma bereidt de cursisten voor op vervolgonderwijs en samenleving.
Basiskwaliteit De opleiding biedt een onderwijsprogramma dat is toegespitst op de doelgroep. Het programma is afgestemd op de eindtermen, kent een duidelijke opbouw en samenhang en is passend bij de opleidingsduur en er zijn voldoende begeleide onderwijsuren. Het programma biedt mogelijkheden voor maatwerk en het is tijdig, voor aanvang, bekend.
Toelichting wettelijke eisen Het toezicht richt zich bij de standaard Programma zowel op de geprogrammeerde inrichting van de opleiding als op de feitelijke uitvoering daarvan. De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). De opleiding moet zijn gericht op de zelfredzaamheid van volwassenen en bestaan uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van de eindtermen (art. 7.1.2, derde lid, 7.3.3, de Regeling vaststelling eindtermen en zie ook art. 1.2.1, eerste lid). Om cursisten in staat te stellen deze eindtermen te verwezenlijken, dient de opleiding een passende opleidingsduur te hebben en voldoende begeleide onderwijsuren te bieden. Verder betekent dit dat het programma dient te zijn toegespitst op de doelgroep en zo nodig ook in maatwerk voor individuele cursisten dient te voorzien (art. 7.4.8, eerste lid). Met het onderscheid tussen opleidingen educatie en andere opleidingen, bestaande uit een grotere mate van vrijheid, heeft de wetgever bovendien beoogd dat opleidingen educatie meer op het individu kunnen worden toegesneden. Cursisten moeten tot slot tijdig, voor aanvang van de opleiding, bekend zijn met het programma door middel van een daartoe vastgestelde onderwijs- en examenregeling (art. 7.4.8, tweede lid, jo. 7.4.11, zesde lid).
OP2. Ontwikkeling en begeleiding De opleiding volgt de ontwikkeling van haar cursisten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven en passende begeleiding en extra ondersteuning te bieden.

Basiskwaliteit

Cursisten worden na aanmelding passend geplaatst en begeleid. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de cursist en de het beoogde doel. De opleiding stelt de cursist in staat de opleiding op het gewenste niveau en zo mogelijk binnen de geprogrammeerde tijd te behalen. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de cursisten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Er is een ondersteuningsaanbod voor cursisten met extra ondersteuningsbehoeften en de opleiding informeert cursisten volledig en tijdig over de mogelijkheden voor extra ondersteuning.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en te zijn gericht op de verwezenlijking van de eindtermen (art. 7.1.2, derde lid, en 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat cursisten passend moeten worden geplaatst. Verder betekent dit dat studenten gestructureerde en zorgvuldige begeleiding moet worden geboden, afgestemd op de behoeften van de cursist en de gewenste ontwikkeling (art. 7.1.2, derde lid). Docenten dienen de ontwikkeling van de cursisten te volgen en regelmatig na te gaan in welke mate de cursisten profiteren van het geboden onderwijs.

De instelling dient tot slot in een ondersteuningsaanbod voor cursisten met een extra ondersteuningsbehoefte te voorzien en de cursisten tijdig en volledig hierover te informeren (art. 7.4.8, eerste en tweede lid, jo. 7.4.11, zesde lid).

OP3. Didactisch handelen

Het didactisch handelen van het docententeam stelt de cursisten in staat tot leren en ontwikkeling.

Basiskwaliteit

De didactische aanpak van het docententeam is passend voor het niveau van de opleiding. Het team zorgt voor effectieve leersituaties; leerdoelen en gestructureerde leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de cursisten. Docenten stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele cursisten, zodat deze actief en betrokken zijn.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat het programma zodanig moet zijn ingericht dat cursisten de eindtermen zo mogelijk binnen de vastgestelde studieduur kunnen verwezenlijken (art. 7.1.2, derde lid). Om dit te kunnen realiseren, is onder meer vereist dat het docententeam zorgt voor effectieve leersituaties waarbinnen de leerdoelen en -activiteiten zijn gericht op de gewenste ontwikkeling. Tot slot betekent het dat docenten zo nodig moeten kunnen differentiëren tussen groepen en/of individuele cursisten (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid).

EXAMINERING EN DIPLOMERING (ED)**ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering**

De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op onafhankelijke en deskundige wijze vast of het diploma op juiste gronden is verstrekt. De examencommissie vergewist zich met gepaste grondigheid van de volledigheid van het examendossier. De examencommissie bewaakt de kwaliteit van het exameninstrumentarium en het examinerings- en diplomeringsproces. De examencommissie waarborgt in alle fases de deskundigheid van de bij de examinering betrokken personen. Zij monitort en analyseert de afname en beoordeling en ziet toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De instelling betreft de bevindingen van de examencommissie hierover in haar verantwoording over de kwaliteit van de examens in een openbaar, jaarlijks verslag.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat de examencommissie slechts vrijstellingen kan verlenen en certificaten en/of diploma's kan uitreiken indien de student daarvoor aan de vereiste voorwaarden heeft voldaan. De examencommissie dient zich hiervoor met gepaste grondigheid te vergewissen van de volledigheid van het examendossier. Verder betekent dit dat de examencommissie zich met gepaste grondigheid dient te vergewissen van de kwaliteit van de examinering en diplomering, waaronder de deskundigheid van bij de examinering betrokken personen, en zo nodig op de realisatie van verbetermaatregelen dient toe te zien (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid).

De instelling dient tot slot jaarlijks een verslag openbaar te maken over de beoordeling van de kwaliteit van de examens, de uitkomsten van die beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten (art. 1.3.6, tweede lid). Wij gaan ervan uit dat bedoelde verantwoording door de instelling en bijbehorend beoordelingsproces niet goed mogelijk is zonder de input van de examencommissie.

ED2. Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomseisen en voldoet aan de toetstechnische eisen.

Basiskwaliteit

Het exameninstrumentarium dekt de eindtermen. Het instrument maakt evenwichtige waardering mogelijk. Het instrumentarium is voorzien van een beoordelingsvoorschrift dat een objectieve beoordeling mogelijk maakt. De cesuur ligt op het niveau waarop de cursist voldoet aan de eindtermen.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid, jo. 7.4.11, zesde lid). Dit betekent onder meer dat het exameninstrumentarium de eindtermen dient te dekken en er sprake dient te zijn van een evenwichtige en objectieve waardering.

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)

KA1. Kwaliteitszorg

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg. Dit stelsel van kwaliteitszorg heeft betrekking op de onderwijskwaliteit en besteedt in ieder geval aandacht aan het onderwijsproces, de examinering en diplomering, de onderwijsresultaten en het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel. Het bestuur en de opleiding beoordelen de onderwijskwaliteit regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Er zijn toetsbare doelen gesteld en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Uit artikel 1.3.6 blijkt expliciet dat hierbij aandacht moet worden besteed aan de examens en de maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt. Verder hangt de onderwijskwaliteit vanzelfsprekend samen met het onderwijsproces en de onderwijsresultaten; ook daaraan dient het stelsel van kwaliteitszorg

derhalve aandacht te besteden.

Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) studenten en onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.6, eerste lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.6, tweede lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. Bovendien hangt de implementatie van verbetermaatregelen samen met de verplichting te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van het onderwijsprogramma en de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar en dienen, tezamen met het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten, te worden beschreven in een tevens openbaar verslag (art. 1.3.6).

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur en de opleiding leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding betrekken interne en externe deskundigen en belanghebbenden, met name het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit en staan open voor hun voorstellen. Het bestuur brengt regelmatig verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich aan de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de verantwoording en dialoog en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen^{58,59}

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.6). Deze beoordeling dient te geschieden met betrokkenheid van onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden (art. 1.3.6, eerste lid). De externe deskundigen dienen onder andere afkomstig te zijn uit het bedrijfsleven (o.a. gezien art. 7.1.2, tweede lid, 7.2.8 en 7.4.8, eerste lid). Het stelsel van kwaliteitszorg kan voorts niet functioneren als de instelling daarbij niet openstaat voor hun input. De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot regelmatig, en voor zover het de examens betreft jaarlijks, openbaar (art. 1.3.6, tweede lid).

Eindoordeel/waardering opleiding Educatie	Norm Educatie
Goed	Alle standaarden zijn minimaal voldoende, Kwaliteitsborging examinering en diplomering is goed en minimaal één standaard in het gebied Onderwijsproces is goed.
Voldoende (=basiskwaliteit)	Didactisch handelen en Kwaliteitsborging examinering en diplomering zijn voldoende, én niet meer dan één standaard in het gebied Onderwijsproces is onvoldoende.
Onvoldoende	Didactisch handelen óf Kwaliteitsborging examinering en diplomering is onvoldoende, óf de twee andere standaarden in het gebied Onderwijsproces zijn onvoldoende.
Zeer zwak	Didactisch handelen én Kwaliteitsborging examinering en diplomering zijn onvoldoende.

⁵⁸ Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

⁵⁹ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent het overleg tussen de raad van toezicht en het college van bestuur.

BIJLAGE 5. WAARDERINGSKADER ONDERWIJS IN CARIBISCH NEDERLAND

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor onderwijs in Caribisch Nederland opgenomen. De toelichting op de aanpassing van het waarderingskader en/of de normering is te vinden in paragraaf 11.4.

Alle genoemde wetsartikelen in dit waarderingskader betreffen de WEB BES, tenzij anders vermeld. Wetsartikelen die bij het schrijven van dit concept kader nog niet in werking zijn getreden, zijn tussen [haken] geplaatst.

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN	
OP ONDERWIJSPROCES	
OP1	Onderwijsprogramma
OP2	Ontwikkeling en begeleiding
OP3	Didactisch handelen
OP7	Beroepspraktijkvorming
ED EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
ED2	Exameninstrumentarium
ED3	Afname en beoordeling
SK SCHOOLKLIMAAT	
SK1	Veiligheid
SK2	Leerklimaat
OR ONDERWIJSRESULTATEN	
OR1	Studiesucces
OR3	Vervolgsucces
KA KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA2	Kwaliteitscultuur
KA3	Verantwoording en dialoog
FB FINANCIËEL BEHEER	
FB1	Continuïteit
FB2	Doelmatigheid
FB3	Rechtmatigheid

ONDERWIJSPROCES (OP)
OP1. Onderwijsprogramma Het onderwijsprogramma bereidt de studenten voor op beroepspraktijk, vervolgonderwijs en samenleving.
Basiskwaliteit De opleiding biedt een onderwijsprogramma dat is toegespitst op de doelgroep en de beroepspraktijk waartoe de opleiding kwalificeert en diplomeert. Het programma is afgestemd op de onderwijs- en vormingsdoelen van de opleiding. Het programma kent een duidelijke opbouw en samenhang, is

passend bij de opleidingsduur en er zijn voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming. Het verwerven van generieke competenties, waaronder die met betrekking tot loopbaan en burgerschap, maakt deel uit van het programma. Het programma sluit aan bij het voorafgaand onderwijs, bereidt voor op het aanbod van vervolgonderwijs en biedt mogelijkheden voor maatwerk. Het programma is voor studenten tijdig en voor aanvang van de opleiding bekend.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het onderwijsprogramma en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Het toezicht richt zich bij de standaard Onderwijsprogramma zowel op de geprogrammeerde inrichting van de opleiding als op de feitelijke uitvoering daarvan.

De instelling heeft een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Het programma dient te zijn gebaseerd op de onderwijs- en vormingsdoelen van de opleiding (art. 7.1.2, tweede lid, en art. 7.2.6, [vijfde lid]). Deze volgen uit het opleidingsplan en het opleidingsplan is weer gebaseerd op het kwalificatiedossier en de daarbij behorende keuzedelen (art. 1.4.1, 7.1.2, tweede lid). Het kwalificatiedossier omvat onder andere generieke competenties (zie voor die met betrekking tot loopbaan en burgerschap ook art. 17a, derde lid, en bijlage 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB).

Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. [7.2.4a] en 7.2.6, eerste lid). Dit betekent onder meer dat het programma dient te zijn toegespitst op de doelgroep en zo nodig ook in maatwerk voor individuele studenten dient te voorzien (art. 7.2.6, eerste lid, en 1.3.2, eerste lid). Het programma dient verder voldoende uren begeleide onderwijstijd en beroepspraktijkvorming te omvatten (art. 7.2.6, derde lid). Instellingen dienen daarbij zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen, onder andere door ervoor te zorgen dat de opleiding aansluit op voorafgaand onderwijs, vervolgonderwijs en arbeidsmarkt (art. 1.3.1, onder b en d). De studenten moeten tot slot tijdig voor aanvang van de opleiding bekend zijn met het programma door middel van een daartoe vastgestelde onderwijs- en examenregeling (art. 7.4.9, eerste lid).

OP2. Ontwikkeling en begeleiding

De opleiding volgt de ontwikkeling van de studenten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven en passende begeleiding en extra ondersteuning te bieden.

Basiskwaliteit

Studenten worden voorafgaand aan de aanmelding zodanig voorgelicht dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen en worden na de aanmelding passend geplaatst en begeleid. De opleiding werkt hiertoe zo nodig samen met voorafgaand onderwijs. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling. De opleiding stelt de student in staat de opleiding op het vereiste niveau en binnen de geprogrammeerde tijd te behalen. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Er is controle op (langdurige) afwezigheid en de opleiding werkt samen met het openbaar lichaam en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Er is een ondersteuningsaanbod voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften en de opleiding informeert studenten (en ouders) volledig en tijdig over de mogelijkheden voor extra ondersteuning.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de ontwikkeling en begeleiding en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient aspirant-studenten zodanige informatie te verstrekken dat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen [7.2.1a, eerste lid, onder c]. De instelling heeft daarnaast een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit en dient het onderwijsprogramma zodanig in te richten dat

studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 1.3.2, eerste lid, [art. 7.2.4a] en 7.2.6, eerste lid). Dit betekent onder meer dat studenten passend moeten worden geplaatst (zie ook art. 1.3.1, onder b). Zo nodig dient de opleiding hiertoe samen te werken met voorafgaand onderwijs. Verder betekent dit dat studenten gestructureerde en zorgvuldige begeleiding moet worden geboden, afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling (art. 7.1.2, tweede lid). Docenten dienen de ontwikkeling van de studenten te volgen en regelmatig na te gaan in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs.

Ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten heeft de instelling voorts een meldplicht in het geval van ongeoorloofd verzuim of verwijdering van studenten (art. 8.1.8 en met name art. 31, eerste lid en 33, tweede lid, van de Leerplichtwet BES). De instelling dient in dit kader ook samen te werken met het openbaar lichaam en andere ketenpartners.

De instelling dient tot slot in de onderwijs- en examenregeling aan te geven op welke wijze zij haar aandeel in het eilandelijk zorgplan, bedoeld in artikel 3.3 van de WEB BES, vormgeeft (art. 7.4.9, eerste lid, onder h), zodat voor (potentiële) studenten duidelijk is welke extra ondersteuning via het eilandelijk zorgplan beschikbaar is. In de onderwijsovereenkomst moeten in voorkomende gevallen bepalingen worden opgenomen die de extra ondersteuning betreffen (art. 8.1.5, derde lid).

OP3. Didactisch handelen

Het didactisch handelen van het docententeam stelt studenten in staat tot leren en ontwikkelen.

Basiskwaliteit

De didactische aanpak van het docententeam is passend voor het niveau van de opleiding. Het team zorgt voor effectieve leersituaties; leerdoelen en gestructureerde leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties. Het team realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Docenten stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele studenten, zodat deze actief en betrokken zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het didactisch handelen en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling heeft een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Daarnaast dient het programma zodanig te zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken (art. 7.2.4a en 7.2.6, eerste lid). Om dit te kunnen realiseren, is onder meer vereist dat het docententeam zorgt voor effectieve leersituaties waarbinnen de leerdoelen en -activiteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de vereiste competenties (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.6, vierde lid). Tot slot betekent het dat docenten zo nodig moeten kunnen differentiëren tussen groepen en/of individuele studenten (art. 1.3.2, eerste lid).

OP7. Beroepspraktijkvorming

De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de beroepspraktijkvorming is doeltreffend.

Basiskwaliteit

De opleiding draagt zorg voor een geschikte praktijkplaats, begeleidt de student bij de voorbereiding en keuze daarvan en draagt zorg voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst. De opleiding realiseert een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Leerdoelen en leeractiviteiten zijn gericht op de ontwikkeling van de competenties van de individuele student in de beroepspraktijk. Er is sprake van passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek. De opleiding zorgt ervoor dat het leerbedrijf de student op de afgesproken wijze begeleidt. De opleiding volgt de voortgang van de student, stuurt zo nodig bij en werkt hiertoe samen met het leerbedrijf. De opleiding beoordeelt deugdelijk of de deelnemer de beroepspraktijkvorming met een positieve beoordeling heeft voltooid.

De opleiding initieert en onderhoudt contacten met het (regionale) bedrijfsleven met als doel de

beroepspraktijk in de opleiding te verankeren. De instelling werkt samen met de Raad onderwijs arbeidsmarkt om ervoor te zorgen dat de praktijkplaatsen adequaat zijn.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient de studenten tijdig voor aanvang van de opleiding over de inrichting van de beroepspraktijkvorming (bpv) te informeren (art. 7.4.9, eerste lid, onder c). De instelling heeft verder de taak zorg te dragen voor de beschikbaarheid van een geschikte praktijkplaats en de student dus te begeleiden bij het vinden daarvan (art. 7.2.7, eerste lid, en 7.2.8, eerste lid). Vervolgens dient de instelling zorg te dragen voor de totstandkoming van de praktijkovereenkomst (art. 7.2.8, eerste lid). De instelling heeft daarnaast een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Dit betekent onder meer dat er sprake moet zijn van een evenwichtige verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op de instelling. Om de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren dient de instelling ook contacten met het (regionale) bedrijfsleven te onderhouden. Verder betekent dit dat passende en gestructureerde leeractiviteiten op de werkplek moeten worden geboden, gebaseerd op (het tijdens de bpv te behalen deel van) de kwalificatie of de bijbehorende keuzedelen (art. 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7, tweede lid, onder c).

De praktijkovereenkomst dient afspraken te bevatten over de begeleiding en beoordeling van de student, maar de instelling blijft eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding als geheel (art. 7.2.7, tweede en derde lid, en 7.2.8). De instelling dient daarom regelmatig na te gaan of de afspraken worden nagekomen en zal zo nodig moeten bijsturen. Verder dient zij deugdelijk te beoordelen of de deelnemer de bpv met een positieve beoordeling heeft voltooid (art. 7.2.7, derde lid). Hiervoor is samenwerking met het leerbedrijf vereist.

Indien de instelling en de Raad onderwijs arbeidsmarkt na het sluiten van de praktijkovereenkomst vaststellen dat de bpv niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden, bevordert de instelling in overleg met de Raad onderwijs arbeidsmarkt dat een toereikende vervangende voorziening beschikbaar wordt gesteld (art. 7.2.8, tweede lid). Hiervoor is tot slot samenwerking met de Raad onderwijs arbeidsmarkt vereist, hetgeen tevens van belang is om de Raad onderwijs arbeidsmarkt in staat te stellen zorg te dragen voor een goede kwaliteit van de bpv-plaatsen (zie m.b.t. deze taak van de Raad onderwijs arbeidsmarkt ook art. 7.2.9).

EXAMINERING EN DIPLOMERING (ED)⁶⁰

ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering⁶¹

De examencommissie waarborgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een diploma, een certificaat of een instellingsverklaring. De examencommissie bewaakt, monitort en analyseert de kwaliteit van de exameninstrumenten, van de afname en beoordeling en van de diplomering en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de betrokken personen. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over de examenkwaliteit per opleiding aan de hand van de examenstandaarden.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de examencommissie en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

⁶⁰ Naar verwachting zullen de onderstaande drie standaarden op dit gebied worden opgenomen in de nieuwe [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo BES] die zal gelden vanaf 1 augustus 2017.

⁶¹ Het wetsvoorstel 'Voorstel van wet tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissies in het middelbaar beroepsonderwijs en een technische aanpassing' is aanhangig bij de Kamer. Eventuele aanvulling of aanpassing van de wetswijziging als gevolg van de parlementaire behandeling kan nog gevolgen hebben voor de omschrijving van basiskwaliteit bij standaard ED1.

Toelichting wettelijke eisen

Op grond van artikel 7.4.5 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo BES]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

ED2. Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomseisen van de opleiding en voldoet aan de toetstechnische eisen.

Basiskwaliteit

Het exameninstrumentarium dekt de eisen van de opleidingen. Dit geldt ook voor het keuzedeel of de keuzedelen van de opleiding⁶². De examenvormen passen bij de taakcomplexiteit. Het instrumentarium maakt evenwichtige waardering mogelijk en doet recht aan de kerntaken, werkprocessen en overige vereisten van de opleiding en die van de keuzedelen. De cesuur ligt op het niveau waarop de student aan de eisen voldoet. Het beoordelingsvoorschrift maakt objectieve beoordeling mogelijk.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het exameninstrumentarium en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Op grond van artikel 7.4.5 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo BES]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

ED3. Afname en beoordeling

De inrichting en uitvoering van het examenproces van afname en beoordeling is deugdelijk.

Basiskwaliteit

De afnamecondities en beoordelingen zijn voor studenten gelijkwaardig. De condities doen recht aan de context van het toekomstig beroep; onderdelen van het examen vinden in de (reële) beroepspraktijk plaats. De beoordeling levert betrouwbare uitkomsten op, vindt deskundig plaats en is gericht op een passende balans in vereiste kennis, houding en vaardigheden. De inrichting van het examen, de planning van de examenperiodes en beoordelingswijze en de procedure voor beroep en bezwaar zijn tijdig voor studenten beschikbaar en voor alle betrokkenen transparant en eenduidig.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de afname en beoordeling en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Op grond van artikel 7.4.5 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo BES]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

SCHOOLKLIMAAT (SK)**SK1. Veiligheid**

De opleiding zorgt voor een veilige en respectvolle omgeving voor studenten.

Basiskwaliteit

⁶² Dit geldt voor opleidingen waarvan het eerste studiejaar is gestart op of na 1 augustus 2016.

De opleiding zorgt voor een fysiek en sociaal veilige omgeving voor hun studenten. Zij handelen effectief bij signalen die de sociale en fysieke veiligheid bedreigen. De uitingen van personeel zijn in lijn met de basiswaarden van de democratische rechtstaat en dit wordt ook van de studenten verwacht.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de veiligheid en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling heeft een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Daarnaast dient de instelling een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en daarbij onder andere het oordeel van de studenten te betrekken (art. 1.3.2, tweede en derde lid). Gezien voorgaande mag van de instelling worden verwacht dat zij inzicht heeft in de fysieke en sociale veiligheid(sbeleving) van de studenten, hier beleid op voert en effectief handelt bij signalen die de sociale en/of fysieke veiligheid bedreigen. Immers, bij gebrek aan fysieke en/of sociale veiligheid zal zowel het geven als ontvangen van goed onderwijs worden belemmerd.

De verantwoordelijkheid van de instelling hiervoor volgt tevens uit artikel 7.2.6 (en de systematiek) van de WEB BES, nu het onderwijsprogramma onder verantwoordelijkheid en toezicht van de instelling wordt verzorgd (zie art. 7.2.6, vierde lid).

Tot slot is de opleiding gebaseerd op het opleidingsplan en is het opleidingsplan weer gebaseerd op het kwalificatiedossier en de daarbij behorende keuzedelen (art. 1.4.1, 7.1.2, tweede lid). Het kwalificatiedossier omvat onder andere de competenties met betrekking tot burgerschap (zie hiervoor ook art. 17a, derde lid, en bijlage 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB). Hier kan geen goede invulling aan worden gegeven als het personeel en de studenten denkbeelden uitdragen die niet in lijn zijn met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

SK2. Leerklimaat

De opleiding kent een ondersteunend en stimulerend leerklimaat.

Basiskwaliteit

De opleiding creëert een stimulerend pedagogisch leerklimaat, dat ondersteunend is voor de cognitieve en sociale ontwikkeling en dat bevorderlijk is voor het welbevinden van studenten. De opleiding hanteert duidelijke regels.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het leerklimaat en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling heeft een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Dit houdt tevens in dat er sprake moet zijn van een stimulerend pedagogisch leerklimaat, hetgeen onontbeerlijk is voor goed onderwijs aan studenten alsmede de vereiste cognitieve en sociale ontwikkeling (art. 7.1.2, tweede lid). Tot slot dient de instelling een deelnemersstatuut op te stellen waarin de rechten en plichten van de deelnemers zijn opgenomen, onder andere zodat het personeel duidelijke regels kan hanteren [art. 7.4.10].

ONDERWIJSRESULTATEN (OR)

OR1. Studiesucces

De instelling behaalt met haar studenten resultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de verwachtingen van de opleiding.

Basiskwaliteit

De onderwijsresultaten laten zien dat de opleiding studenten voldoende in staat stelt een diploma op het gewenste niveau te behalen. De opleiding zorgt ervoor dat zij een succesvolle start maken en de

studie binnen de vastgestelde studieduur doorlopen. De resultaten laten tevens zien dat er relevante doorstroom is naar hogere opleidingsniveaus.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de onderwijsresultaten en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Het studiesucces wordt beoordeeld aan de hand van de normen die de instelling zelf stelt. De mate van studiesucces hangt ten eerste samen met de zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Beroepsopleidingen moeten verder zodanig zijn ingericht dat studenten de kwalificatie en de daarbij behorende keuzedelen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken ([art. 7.2.4a] en 7.2.6, eerste lid). Instellingen dienen voorts zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen, onder andere door ervoor te zorgen dat de opleiding aansluit op het voorafgaand onderwijs en vervolgonderwijs (art. 1.3.1, onder b). Gezien de relatie tussen studiesucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg tot slot van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.2, tweede en derde lid).

OR3. Vervolgsucces

De bestemming van de studenten na het verlaten van de opleiding is bekend en voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding.

Basiskwaliteit

De instelling heeft kennis van de ontwikkelingen op de (regionale) arbeidsmarkt. Zij beschikt over gegevens over het vervolg van de loopbaan van studenten die de opleiding voortijdig of met een diploma verlaten hebben. Daarbij kan het gaan om de overstap naar ander of vervolgonderwijs, een plek op de arbeidsmarkt dan wel een passend vervolg voor studenten met een specifieke onderwijsbehoefte. De instelling communiceert helder over het arbeidsmarktperspectief van de opleiding. Het vervolgsucces voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding in relatie tot de gemiddelde resultaten van vergelijkbare opleidingen en de situatie op de regionale arbeidsmarkt.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op het vervolgsucces en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling heeft een zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). Een goede aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt en/of het vervolgonderwijs maakt daar onderdeel van uit en vloeit tevens voort uit de taak zorg te dragen voor het aanbieden van doelmatige leerwegen en de arbeidsmarkt (art. 1.3.1, onder b en d). Kennis van de (regionale) arbeidsmarkt is verder noodzakelijk gezien de verplichting om aspirant-studenten over het arbeidsmarktperspectief van de opleiding te kunnen informeren en loopbaanoriëntatie en -begeleiding te bieden ([art. 1.3.1, onder c, 7.2.1a, eerste lid, onder c], en 7.1.2, tweede lid). Gezien de relatie tussen vervolgsucces en de onderwijskwaliteit mag in het kader van de kwaliteitszorg voorts van de instelling worden verwacht dat zij hier inzicht in heeft en beleid op voert (art. 1.3.2, tweede en derde lid). De instelling kan een beroepsopleiding tot slot alleen dan aanbieden als er voor de student voldoende arbeidsmarktperspectief is (art 2.1.1, onder d). Onder 'arbeidsmarktperspectief' wordt in ieder geval verstaan: het binnen een redelijke termijn vinden van een baan op het niveau van de gevolgde opleiding.

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)

KA1. Kwaliteitszorg

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding hebben een stelsel van kwaliteitszorg. Dit stelsel van kwaliteitszorg heeft

betrekking op de onderwijskwaliteit en besteedt in ieder geval aandacht aan het onderwijsproces, de examinering en diplomering, de onderwijsresultaten en het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel. Het bestuur en de opleiding beoordelen de onderwijskwaliteit regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Er zijn toetsbare doelen gesteld en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.2, tweede en derde lid). Uit artikel 1.3.2, tweede lid, blijkt expliciet dat hierbij aandacht moet worden besteed aan de examens en de maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt (zie m.b.t. het personeel ook art. 1.3.2a en hoofdstuk 4, titel 2 en 3). Verder hangt de onderwijskwaliteit vanzelfsprekend samen met het onderwijsproces en de onderwijsresultaten; ook daaraan dient het stelsel van kwaliteitszorg derhalve aandacht te besteden.

Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.2, tweede lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.2, derde lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. Bovendien hangt de implementatie van verbetermaatregelen samen met de zorgplicht voor onderwijs van voldoende kwaliteit (art. 1.3.2, eerste lid). De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar en dienen, tezamen met het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten, te worden beschreven in het bestuursverslag (art. 1.3.2, derde lid, en 2.3.2, eerste lid).

KA2. Kwaliteitscultuur

Het bestuur en de opleiding kennen een professionele kwaliteitscultuur en functioneren transparant en integer.

Basiskwaliteit

De handelwijze van het bestuur leidt tot een integere en transparante organisatiecultuur waarin ieder vanuit zijn eigen rol werkt aan de versterking van de onderwijskwaliteit. Het bestuur en de opleiding werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van de professionaliteit van het personeel. Het stelsel van kwaliteitszorg en het onderwijskundig leiderschap zijn verankerd en herkenbaar in de organisatie. Op alle niveaus werkt men resultaatgericht, is men aanspreekbaar op gemaakte afspraken en wordt dit ook van anderen gevraagd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitscultuur en (hoe) wordt dit beleid gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

Een transparante en integere bestuurscultuur is onontbeerlijk voor het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.2, tweede en derde lid). Het stelsel van kwaliteitszorg dient ook zodanig in de organisatie te zijn verankerd dat het daadwerkelijk van invloed is op de onderwijskwaliteit en die invloed bijvoorbeeld niet beperkt blijft tot bestuur of management. Dit houdt tevens in dat men op alle niveaus resultaatgericht werkt, aanspreekbaar is op gemaakte afspraken en het onderwijskundig leiderschap herkenbaar is in de organisatie.

De instelling dient de kwaliteit en professionaliteit van het onderwijspersoneel tot slot duurzaam te borgen (art. 1.3.2a). De instrumenten en maatregelen ten behoeve van het onderhoud van de bekwaamheid van het personeel maken expliciet onderdeel uit van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 1.3.2a, tweede lid).

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur en de opleiding leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bestuur en de opleiding betrekken interne en externe deskundigen en belanghebbenden, met name het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit en staan open voor hun voorstellen. Het bestuur brengt minimaal jaarlijks verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de verantwoording en dialoog, en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de onderwijskwaliteit te beoordelen (art. 1.3.2, tweede en derde lid). Bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit dient de instelling (het oordeel van) onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.2, tweede lid). De externe deskundigen dienen onder andere afkomstig te zijn uit het bedrijfsleven (o.a. gezien art. 1.3.2, eerste lid, 7.1.2, tweede lid, en 7.2.7). De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot regelmatig, en voor zover het de examens betreft jaarlijks, openbaar (art. 1.3.2, derde lid). De instelling rapporteert hierover in het bestuursverslag (art. 2.3.2).

FINANCIEEL BEHEER (FB)

FB1. Continuïteit

De instelling is financieel gezond en kan op korte en langere termijn voldoen aan haar financiële verplichtingen

Basiskwaliteit

Er is sprake van duurzaam voortbestaan van de instelling en er wordt voldaan aan de financiële randvoorwaarden die dit mogelijk maken. De financiële positie van de instelling maakt het mogelijk dat alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn nagekomen worden, mede in het licht van de strategische plannen van de instelling. Dit blijkt onder meer uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten.

Voor continuïteit is het van belang dat het bestuur inzicht heeft in de financiële uitgangspositie en de ontwikkelingen in de komende drie jaar, en daar beleid op uitzet. Het bestuur bespreekt dit met de medezeggenschap als zij daarom verzoekt, treft zo nodig corrigerende maatregelen en verantwoordt zich over het geheel in de bestuursverslag.

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient haar middelen op zodanige wijze te beheren dat een behoorlijke exploitatie en het voortbestaan van de instelling zijn verzekerd (art. 2.5.2). Dit betekent dat de instelling alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn moet kunnen nakomen, hetgeen onder meer blijkt uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten. Uit de verplichting een jaarrekening en een bestuursverslag, inclusief een continuïteitsparagraaf, op te stellen, vloeit verder voort dat de instelling inzicht in haar financiële uitgangspositie dient te hebben (art. 2.3.1, 2.3.2 en 3, achtste lid, van de RJO BES).

De medezeggenschap bestaat uit een vertegenwoordiging van ouders, leerlingen en personeel. Deze vertegenwoordiging kan op eigen initiatief in gesprek met het bestuur gaan over onder andere de financiële ontwikkelingen (art. 5.1, tweede lid). Naar aanleiding van deze besprekingen dient het bestuur zo nodig corrigerende maatregelen te treffen (art. 2.5.2).

FB2. Doelmatigheid

Het bestuur maakt efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging.

Basiskwaliteit

Het bestuur (bevoegd gezag) besteedt de overheidsbekostiging zo dat deze adequaat ten goede komt aan de in het beleid geformuleerde ambities inzake effectief onderwijs en de ontwikkeling van alle studenten.

Toelichting wettelijke eisen

Uit de jaarrekening dient te blijken dat sprake is van een doelmatige aanwending van de bekostiging (art. 2.3.1, tweede lid). Hieruit vloeit voort dat de instelling de bekostiging doelmatig dient te besteden (zie ook art. 2.3.11, tweede lid).

FB3. Rechtmatigheid

Het bestuur verwerft en besteedt de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving.

Basiskwaliteit

Het bestuur beschikt over de vereiste deskundigheid en handelt integer en transparant met betrekking tot de besteding van de bekostiging. Het legt verantwoording af over de verwerving en besteding van de bekostiging, hetgeen vooral beoordeeld wordt door een deskundige. Deze deskundige opereert volgens beroepsmaatstaven minimaal vergelijkbaar met de beroepsmaatstaven van de NBA en speciaal volgens het Onderwijsaccountsprotocol BES dat door de inspectie is opgesteld.

Toelichting wettelijke eisen

Uit de jaarrekening dient te blijken dat sprake is van een rechtmatige aanwending van de bekostiging (art. 2.3.1, tweede lid). Hieruit vloeit voort dat de instelling de bekostiging rechtmatig dient te besteden (zie ook art. 2.3.11, tweede lid). Titel 9, Boek 2, van het Burgerlijk Wetboek, artikel 2 RJO BES en de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs alsmede het Onderwijsaccountantsprotocol BES stellen voorts tal van nadere regels ten aanzien van een transparante verantwoording. Een controleverklaring is verplicht op grond van artikel 2.3.1, vierde lid, jo. 2 RJO BES. Deze controleverklaring kan worden afgegeven door de instellingsaccountant.

Normering

De inspectie beoordeelt in Caribisch Nederland vooralsnog alleen op het niveau van de standaarden. Hiermee laat de inspectie zien op welke standaarden de opleiding een onvoldoende, voldoende of goede beoordeling verdient. Op deze wijze stimuleert de inspectie de verdere onderwijsontwikkeling nu de basiskwaliteit is bereikt en wordt voor ouders, studenten en andere belanghebbenden duidelijk inzicht gegeven in eventuele verbeterpunten. Tekortkomingen op de wettelijke eisen kunnen leiden tot een onvoldoende oordeel op standaarden. Een onvoldoende oordeel op een standaard leidt tot een herstelopdracht. Daarbij gelden de herstelprocedures als beschreven in paragraaf 9.2. Als standaarden niet zijn gebaseerd op een wettelijke eis, wordt het oordeel onvoldoende niet gegeven. In plaats daarvan geeft de inspectie bij tekortschietende kwaliteit de waardering 'kan beter'.

Of de inspectie overgaat tot het geven van meer gedifferentieerde oordelen op opleidingsniveau (zeer zwak, onvoldoende, voldoende, goed) vraagt onderzoek naar de mogelijke effecten daarvan in de Caribische context.

BIJLAGE 6. WAARDERINGSKADER EXAMENINSTELLINGEN

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor exameninstellingen opgenomen. De toelichting op de aanpassing van het waarderingskader en/of de normering is te vinden in paragraaf 11.5.

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN	
ED EXAMINERING EN DIPLOMERING	
ED1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering
ED2	Exameninstrumentarium
ED3	Afname en beoordeling
KA KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
KA1	Kwaliteitszorg
KA3	Verantwoording en dialoog

EXAMINERING EN DIPLOMERING (ED) ⁶³
ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering⁶⁴ De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.
Basiskwaliteit De examencommissie stelt op onafhankelijke en deskundige wijze vast of studenten op juiste gronden vrijstellingen krijgen en certificaten en/of het diploma ontvangen. De examencommissie bewaakt, monitort en analyseert de kwaliteit van de exameninstrumenten, van de afname en beoordeling en van de diplomering en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de betrokken personen. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over de examenkwaliteit per opleiding aan de hand van de examenstandaarden.
Eigen aspecten van kwaliteit Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de examencommissie en (hoe) wordt dit gerealiseerd?
Toelichting wettelijke eisen De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.9, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.
ED2. Exameninstrumentarium Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomseisen en voldoet aan de toetstechnische eisen.
Basiskwaliteit Het exameninstrumentarium dekt de eisen van het kwalificatiedossier. Dit geldt ook voor het keuzedeel of de keuzedelen van de opleiding ⁶⁵ . De examenvormen passen bij de taakcomplexiteit. Het

⁶³ Naar verwachting zullen de onderstaande drie standaarden op dit gebied worden opgenomen in de nieuwe Regeling standaarden examenkwaliteit 2017 die zal gelden vanaf 1 augustus 2017.

⁶⁴ Het wetsvoorstel 'Voorstel van wet tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissies in het middelbaar beroepsonderwijs en een technische aanpassing' is aanhangig bij de Kamer. Eventuele aanvulling of aanpassing van de wetwijziging als gevolg van de parlementaire behandeling kan nog gevolgen hebben voor de beschrijving van de basiskwaliteit bij standaard 2.1.

instrumentarium maakt evenwichtige waardering mogelijk en doet recht aan de kerntaken, werkprocessen en overige vereisten uit het kwalificatiedossier en die van de keuzedelen. De cesuur ligt op het niveau waarop de student aan de eisen voldoet. Het beoordelingsvoorschrift maakt objectieve beoordeling mogelijk.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van het exameninstrumentarium en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.9, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

ED3. Afname en beoordeling

De inrichting en uitvoering van het examenproces van afname en beoordeling is deugdelijk.

Basiskwaliteit

De afnamecondities en beoordelingen zijn voor studenten gelijkwaardig. De condities doen recht aan de context van het toekomstig beroep; onderdelen van het examen vinden in de (reële) beroepspraktijk plaats. De beoordeling levert betrouwbare uitkomsten op, vindt deskundig plaats en is gericht op een passende balans in vereiste kennis, houding en vaardigheden. De inrichting van het examen, de planning van de examenperiodes en beoordelingswijze en de procedure voor beroep en bezwaar zijn tijdig voor studenten beschikbaar en voor alle betrokkenen transparant en eenduidig.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de afname en beoordeling en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.9, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)

KA1. Kwaliteitszorg

Het bevoegd gezag heeft een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbetert op basis daarvan de kwaliteit van de examinering.

Basiskwaliteit

Het bevoegd gezag heeft een stelsel van kwaliteitszorg met betrekking tot de examinering. Het bevoegd gezag beoordeelt deze regelmatig en betrekken daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. Er zijn toetsbare doelen gesteld en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden. De uitkomsten zijn op toegankelijke wijze beschikbaar. De oorzaken van eventueel tekortschietende kwaliteit worden geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteitszorg en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

⁶⁵ Dit geldt voor opleidingen waarvan het eerste studiejaar is gestart op of na 1 augustus 2016.

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de kwaliteit van de examinering te beoordelen (art. 1.3.6). Bij deze beoordeling dient de instelling (het oordeel van) studenten en onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden te betrekken (art. 1.3.6, eerste lid). Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan dient zij beleid te formuleren (art. 1.3.6, tweede lid, onder c). Het stellen van toetsbare doelen, een regelmatige beoordeling van de realisatie van die doelen en de implementatie van verbetermaatregelen zijn daarbij onmisbare elementen. De uitkomsten van de beoordeling zijn openbaar (art. 1.3.6 en 2.5.4, eerste lid).

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bevoegd gezag legt intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bevoegd gezag betreft interne en externe deskundigen en belanghebbenden, met name het bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van het beleid alsmede bij de beoordeling van de kwaliteit van de examinering en staan open voor hun voorstellen. Het bevoegd gezag brengt minimaal jaarlijks verslag uit over de doelen en resultaten die zij behaalt. Zij verantwoordt zich aan de de overheid en belanghebbenden op een toegankelijke wijze.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de verantwoording en dialoog, en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen^{66,67}

De instelling dient een stelsel van kwaliteitszorg in te richten en in dat verband regelmatig de kwaliteit van de examinering te beoordelen (art. 1.3.6). Deze beoordeling dient te geschieden met betrokkenheid van onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden (art. 1.3.6, eerste lid). De externe deskundigen dienen onder andere afkomstig te zijn uit het bedrijfsleven (7.4.9, eerste lid). Het stelsel van kwaliteitszorg kan voorts niet functioneren als de instelling daarbij niet openstaat voor hun input. De instelling maakt de uitkomsten van deze beoordeling en het voorgenomen beleid in het licht van die uitkomsten tot slot minimaal jaarlijks openbaar (art. 1.3.6, tweede lid).

Oordeel/waardering	Norm Examinering en diplomering
Goed	Standaard Kwaliteitsborging examinering en diplomering is goed en beide andere standaarden zijn voldoende.
Voldoende (=basiskwaliteit)	De drie standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén van de drie standaarden is onvoldoende.

Oordeel/waardering	Norm Kwaliteitszorg en ambitie
Goed	Eén standaard is voldoende en de andere is goed
Voldoende (=basiskwaliteit)	De twee standaarden zijn voldoende.
Onvoldoende	Eén van de twee standaarden is onvoldoende.

⁶⁶ Het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs BES met betrekking tot enkele kwaliteitsaspecten in het beroepsonderwijs' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent de klachtbehandeling en de klachtencommissie.

⁶⁷ Het wetsvoorstel 'Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met versterking van de bestuurskracht van onderwijsinstellingen' is aanhangig bij de Kamer en leidt mogelijk nog tot toevoeging van vereisten omtrent het overleg tussen de raad van toezicht en het college van bestuur.